

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ПІВДЕННИЙ ОФІС ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ

16.01.2021

№ 05-14/01

**Аудиторський звіт
за результатами державного фінансового аудиту діяльності
державного підприємства «Морський торговельний порт
«ЮЖНИЙ» за період з 01.10.2017 по 31.08.2020**

**м. Одеса
2021 рік**

ЗМІСТ

I. Вступ	3
1.1. Інформація про об'єкт аудиту та причини проведення аудиту	3
II. Результати аудиторських процедур	5
2.1. Результати проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності.	5
2.2. Перелік факторів ризику (ризикових операцій) фінансово-господарської діяльності Підприємства	19
2.2.1. Неодноразові зміни Стратегічного плану розвитку Порту свідчать про відсутність чітко сформованої та обґрунтованої позиції Міністерства інфраструктури України та керівництва Підприємства щодо пріоритетів його розвитку	19
2.2.2. Поряд з конкурентною перевагою, якою є глибина операційної акваторії причалів, низький відсоток капіталовкладень впливає на зниження конкурентоспроможності Порту	25
2.2.3. Зростання протягом дослідженого періоду залишків незавершених капітальних інвестицій та оборотних активів може свідчити про відволікання коштів з обігу та призвести до знецінення активів	28
2.2.4. Зростання адміністративних витрат випереджальними темпами порівняно з собівартістю реалізованої продукції може свідчити про завищення витрат на оплату праці адміністративному персоналу та керівництву Підприємства	49
2.2.5. Відсутність чіткого механізму визначення очікуваної вартості предмета закупівлі не сприяє прозорому вибору постачальника та може призвести до зайвих витрат	56
2.2.6. Оцінка стану внутрішнього контролю	68
III. Висновки	79
IV. Рекомендації	82

I. Вступ

1.1. Інформація про об'єкт аудиту та причини проведення аудиту

Державне підприємство «Морський торговельний порт «Южний» є державним підприємством і діє як комерційне підприємство, яке засноване на державній власності та належить до сфери управління Міністерства інфраструктури України (Уповноважений орган управління).

Майно Порту є державною власністю і закріплене за ним на праві господарського відання. Здійснюючи право господарського відання, Порт володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном, закріпленим за ним, відповідно до вимог законодавства, а у випадках, передбачених законодавством та нормативними актами Уповноваженого органу управління, – за погодженням з Уповноваженим органом управління, вчиняючи щодо нього будь-які дії, які не суперечать чинному законодавству та Статуту.

Юридична та фактична адреса: 65481, Одеська область, м. Южний, вул. Берегова, 13; телефон: (048) 750 75 82.

Організаційно-правова форма – (140) державне підприємство.

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ – 04704790.

Дата державної реєстрації, дата та номер запису про включення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань ДП «МТП «Южний» є 24.12.1996, 12.01.2006, № 1 558 120 0000 000246.

Основним видом діяльності Підприємства за КВЕД є 52.22 Допоміжне обслуговування водного транспорту.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04 березня 2015 р. № 83 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» Порт входить до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Порт протягом дослідженого періоду здійснював свою діяльність на підставі Статуту (у новій редакції), затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 15.12.2017 № 448.

Посадовими особами Порту, яким було надано право підпису фінансових документів в іноземній валюті та національній валюті, у періоді, що підлягав дослідженню, були:

з правом першого підпису:

- в.о. директора – Жуковський Віталій Павлович – з 26.05.2017 (наказ від 26.05.2017 № 813) по 23.06.2018;

- в.о. директора – Яблунівський Анатолій Миколайович – з 23.06.2018 (наказ від 23.06.2018 № 900) по 04.11.2019;

- в.о. директора – Олійник Олександр Олександрович – з 02.12.2019 (наказ від 02.12.2019 № 1476) по 25.08.2020;

- в.о. директора Ковшар Сергій Павлович – з 26.08.2020 (наказ від 26.08.2020 №1064) по теперішній час;

- заступник директора з економіки і фінансів – Ковшар Сергій Павлович – з 26.05.2017 (наказ від 26.05.2017 № 813) по 25.08.2020;

з правом другого підпису:

- головний бухгалтер – Алексеєва Наталія Володимирівна – з 26.05.2017 (наказ від 26.05.2017 № 813) по 04.07.2019;

- в.о. головного бухгалтера – Салова Олена Геннадіївна – з 04.07.2019 (наказ від 04.07.2019 № 753) по 27.08.2019;

- головний бухгалтер – Алексеєва Наталія Володимирівна – з 27.08.2019 (наказ від 27.08.2019 № 1024) по 14.04.2020;

- в.о. головного бухгалтера Мандра Володимир Володимирович з 14.04.2020 (наказ від 14.04.2020 № 456) по 25.05.2020;

- головний бухгалтер – Мандра Володимир Володимирович – з 25.05.2020 (наказ від 25.05.2020 № 645) по теперішній час;

- начальник фінансового відділу Медведєва Наталія Апатоліївна з 26.05.2017 (наказ від 26.05.2017 № 813) по теперішній час.

ДП «МТП «Южний» розташоване в акваторії незамерзаючого Малуго Аджаликського (Григорівського) лиману на Північно-західному узбережжі Чорного моря в 30 км на схід від міста Одеса. ДП «МТП «Южний» є транспортним вузлом з високопродуктивним технологічним обладнанням для виробництва перевантажувальних робіт з усіма необхідними службами для обслуговування суден транспортного флоту.

Вантажно-розвантажувальний район № 2 має спеціалізований вугільно-рудний комплекс та комплекс генеральних та навальних вантажів.

Порт здійснює свою діяльність на 5 причалах, які після проведення реорганізації морської галузі відповідно до Закону України «Про морські порти України» знаходяться на балансі ДП «Адміністрація морських портів України».

Спеціалізований вугільно-рудний комплекс базується на причалах №№ 5, 6 та займається переробкою навалювальних вугільно-рудних вантажів спроможністю 7,8 млн тонн на рік.

Комплекс генеральних та навалювальних вантажів базується на причалах №№ 7, 8, 9 та займається переробкою металу та металопродукції вугілля, ЗРК, чавуну у чушках та інших вантажів спроможністю 3,1 млн тонн на рік.

Середньооблікова чисельність працівників Підприємства становила: 2017 рік – 2 701 особа, 2018 рік – 2 736 осіб; 2019 рік – 2 679 осіб, I півріччя 2020 року – 2 740 осіб.

II. Результати аудиторських процедур

2.1. Результати проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності

Відповідно до п. 12.1 Статуту основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності ДП «МТП «Южний» є прибуток.

Відповідно до даних фінансової звітності у 2017 році чистий прибуток становив 233 663,0 тис. грн, у 2018 році 83 409,0 тис. грн, у 2019 році 48 813,0 тис. грн, у I півріччі 2020 року – 365 675,0 тис. гривень.

Більш детальний аналіз зміни структури та динаміки доходів та витрат наведений у Таблиці 1.

Таблиця 1

Структура та динаміка доходів та витрат ДП «МТП «Южний»

тис. грн

Найменування показника	2017 рік	2018 рік	2019 рік	I півріччя 2019 року	I півріччя 2020 року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 522 480,0	1 698 107,0	2 018 196,0	885 779,0	1 450 257,0
Інші операційні доходи	216 075,0	229 706,0	35 855,0	14 578,0	111 043,0
Інші фінансові доходи	0,0	0,0	2 295,0	1 155,0	1 224,0
Інші доходи	303,0	11 288,0	10 360,0	7 111,0	2 730,0
Всього доходів	1 738 858,0	1 939 101,0	2 066 706,0	908 623,0	1 565 254,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	931 436,0	1 205 789,0	1 405 162,0	654 298,0	842 953,0
Адміністративні витрати	136 002,0	157 153,0	156 253,0	72 600,0	110 145,0
Витрати на збут	15 788,0	19 572,0	22 140,0	10 322,0	13 845,0
Інші операційні витрати	361 661,0	432 844,0	399 245,0	171 039,0	143 011,0
Фінансові витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Інші витрати	210,0	14 737,0	9 122,0	8 777,0	3 271,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	60 098,0	25 597,0	25 971,0	4 361,0	86 353,0
Всього витрат	1 505 195,0	1 855 692,0	2 017 893,0	921 397,0	1 199 579,0
Чистий фінансовий результат (прибуток (+), збиток (-))	233 663,0	83 409,0	48 813,0	-12 774,0	365 675,0

Проведеним аналізом встановлено, що при зростанні у 2019 році загальної суми доходів порівняно з 2017 роком на 327 848,0 тис. грн (або в 1,19 раза), загальна сума витрат по ДП «МТП «Южний» зросла на 512 698,0 тис. грн, або в 1,34 раза. Тобто загальна сума витрат зростала більшими темпами, ніж загальна сума доходів.

Основним чинником, який позитивно вплинув на зростання загальної суми доходів, стало зростання доходів від навантажувально-розвантажувальної роботи, зростання обсягу вантажів, які знаходились на зберіганні, та надання послуг стороннім організаціям підрозділом – портовий флот.

У структурі загального доходу ДП «Морський торговельний порт «Южний» чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2017 році становив 87,6%, у 2018 році – 87,6%, у 2019 році – 97,7%, у I півріччі 2019 року – 97,5%, у I півріччі 2020 року – 92,7 відсотка. У структурі чистого доходу питому вагу займає дохід за основним видом діяльності – допоміжне обслуговування водного транспорту (навантажувально-розвантажувальні роботи, зберігання вантажів, інші роботи з вантажами, непортові роботи; портовий флот тощо).

Протягом дослідженого періоду вантажопереробка мала тенденцію до зростання (2017 рік – 11 580,7 тис. т, 2018 рік – 12 311,5 тис. т, 2019 рік – 15 152,3 тис. т, I півріччя 2019 року – 6 561,3 тис. т, I півріччя 2020 року – 10 588,2 тис. тонн). Основну частку усієї вантажопереробки (від 63,1 до 81,7%) займає руда. Близько 70% усієї вантажопереробки становить експорт.

На діаграмі 1 наведено динаміку змін обсягів вантажопереробки Порту за період 2016-2019 роки.

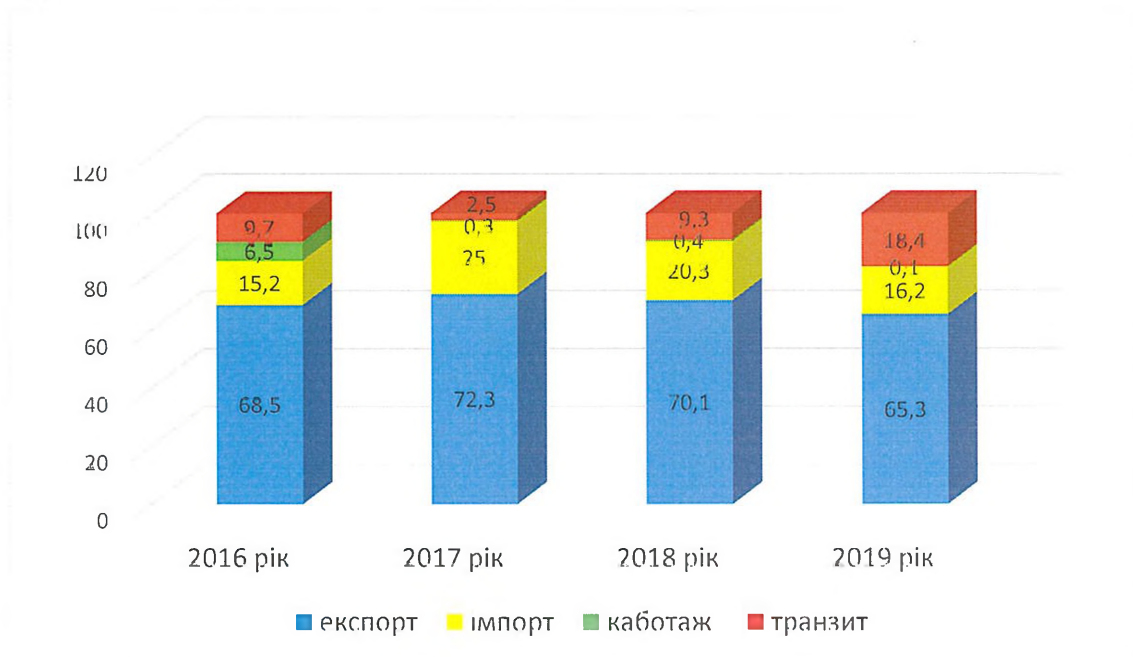
Діаграма 1 Динаміка вантажопереробки порту, тис. т

Більш детальний аналіз структури обсягів переробки вантажів за номенклатурою наведено у Таблиці 2.

Таблиця 2
Аналіз структури обсягів переробки вантажів за номенклатурою

Номенклатура вантажів	2016 рік (тис. т)	%	2017 рік (тис. т)	%	2018 рік (тис. т)	%	2019 рік (тис. т)	%
Вугілля	2 084,2	16,9	3 037,6	26,2	2 525,1	20,5	1 987,5	13,1
Руда	10 097,6	82,0	7 395,4	63,8	7 768,0	63,1	11 817,7	78,0
Чавун	40,9	0,3	529,4	4,6	1 591,9	12,8	611,4	4,0
Інше	41,2	0,3	196,8	1,7	228,4	1,9	329,9	2,2
Бентонітова глина	6,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	145,7	1,0
Метал	15,3	0,1	217,4	1,9	32,2	0,3	0,0	0,0
Суміш зоошлакова	31,8	0,3	30,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Соя	0,0	0,0	75,7	0,7	33,6	0,3	0,0	0,0
Сода каустична	0,0	0,0	23,6	0,2	88,4	0,7	0,0	0,0
Інші	0,0	0,0	74,0	0,6	43,9	0,4	260,1	1,7
Усього	12 317,2	100	11 580,7	100	12 311,5	100	15 152,3	100

На діаграмі 2 наведено структуру вантажообігу за видами перевезень за період 2016-2019 роки.

Діаграма 2 Структура вантажообігу Порту за видами перевезень, %

Показники, які характеризують діяльність Порту, пов'язану зі зберіганням вантажів на складах, наведено у Таблиці 3.

Таблиця 3

Виробнича діяльність ДП «МТП «Южний», пов'язана зі зберіганням вантажів на складах

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	I півріччя 2019 року	I півріччя 2020 року	Темп зростання 2020/2019
Обсяг вантажів, тис. т	11 552	12 285	14 761	6 181	10 461	163,9
Середній термін зберігання, діб	17	17	17	21	16	0
Доходи від зберігання, тис. грн	60 578	65 134	114 147	57 239	28 572	0
Середня доходна ставка за 1 т/добу, грн	0,31	0,31	0,44	0,44	0,35	0
Витрати на зберігання, тис. грн	35 638	43 738	29 632	9 019	13 162	145,9
Собівартість 1 т/добу зберігання, грн/т за добу	0,18	0,21	0,11	0,07	0,08	0
Рентабельність, %	/0	49	285	535	345	0

Протягом 2019-2020 років збільшився обсяг перевалки вантажів та спостерігається збільшення термінів зберігання вантажів з боку вантажовласників.

До інших операційних доходів, частка яких є незначною в структурі загальних доходів (1,6 – 12,4%), віднесено доходи від курсових різниць, від реалізації оборотних активів, операційної оренди активів, від реалізації покупних послуг, відсотків за залишками на рахунках, оприбуткування матеріалів, що були у вжитку, та інші доходи від операційної діяльності.

До складу інших доходів у 2017-2018 роках віднесено доходи від ліквідації основних засобів та інші доходи від іншої діяльності (доходи від безоплатно отриманих активів). Їх частка у загальній структурі доходів становить від 0,02% до 0,6 відсотка.

Загальна сума витрат протягом дослідженого періоду зросла на 512 698,0 тис. грн (або в 1,34 раза) – з 1 505 195,0 тис. грн (у 2017 році) до 2 017 893,0 тис. грн (у 2019 році).

Питому вагу в загальній сумі витрат займала **собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг** (2017 рік – 61,9%, 2018 рік – 65,0%, 2019 рік – 69,6%, I півріччя 2020 року – 70,3%), частка адміністративних витрат становила в 2017 році – 9,0%, в 2018 році – 8,5%, в 2019 році – 7,8%, в I півріччі 2020 року – 9,2%, інші операційні витрати в загальній сумі витрат становили в 2017 році – 24,0%, в 2018 році – 23,3%, в 2019 році – 19,8%, в I півріччі 2019 року – 18,6%, в I півріччі 2020 року – 11,9 відсотка.

Структура собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг ДП «МТП «Южний» протягом дослідженого періоду суттєво не змінилась

та основними статтями витрат є заробітна плата з нарахуваннями, паливо та амортизація.

Структура собівартості ДП «МТП «Южний» в динаміці наведена в Таблиці 4.

Таблиця 4

Структура собівартості ДП «МТП «Южний» в динаміці

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік		I півріччя 2019 року		I півріччя 2020 року	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
Загальна сума собівартості, зокрема	931 436,0	100	1 205 789,0	100	1 405 162,0	100	654 298,0	100	842 953,0	100
Витрати на сировину, основні матеріали	41 173,0	4,4	59 840,0	5,0	50 243,0	3,6	24 221,0	3,7	23 541,0	2,8
Витрати на паливо	88 099,0	9,5	132 282,0	10,9	110 964,0	7,9	61 883,0	9,5	43 792,0	5,2
Витрати на електроенергію	31 583,0	3,4	35 526,0	2,9	42 423,0	3,0	20 958,0	3,2	28 841,0	3,4
Витрати на оплату праці	322 225,0	34,5	423 089,0	35,1	472 892,0	33,7	210 058,0	32,1	340 595,0	40,4
Відрахування в соціальні фонди	69 508,0	7,5	91 632,0	7,6	102 618,0	7,3	45 642,0	7,0	73 312,0	8,7
Витрати для підтримання об'єкта в робочому стані	76 332,0	8,2	118 798,0	9,9	92 056,0	6,6	40 854,0	6,2	32 510,0	3,9
Амортизація основних засобів і нематеріальних активів	152 888,0	16,4	147 778,0	12,3	319 266,0	22,7	158 610,0	24,2	158 719,0	18,8
Інші витрати, в т. ч:	149 628,0	16,1	196 844,0	16,3	214 700,0	15,2	92 072,0	14,1	141 643,0	16,8
комунальні послуги	2 219,0	0,2	2 550,0	0,2	2 970,0	0,2	1 333,0	0,2	1 823,0	0,2
послуги залізниці	29 397,0	3,2	44 676,0	3,7	54 333,0	3,9	19 780,0	3,0	36 835,0	4,4
собівартість перевезених товарів	5 447,0	0,6	6 132,0	0,5	6 090,0	0,4	2 707,0	0,4	3 269,0	0,4
охорона праці та навколишнього середовища	5 460,0	0,6	3 537,0	0,3	7 218,0	0,5	4 392,0	0,7	1 653,0	0,2
послуги з забезпечення доступу портового оператора до причалів АМПУ	76 424,0	8,2	84 878,0	7,0	87 496,0	6,2	39 424,0	6,0	63 528,0	7,5
загальнопромислові витрати	20 922,0	2,2	28 435,0	2,4	30 075,0	2,1	13 796,0	2,1	19 742,0	2,3
послуги буксирів	1 475,0	0,2	4 880,0	0,4	4 551,0	0,3	1 627,0	0,3	3 895,0	0,5
послуги незалежних сюрвейерських організацій, інспекційні послуги	0,0	0,0	13 161,0	1,1	14 795,0	1,1	5 133,0	0,8	0,0	0,0
Інші	8 284,0	0,9	8 595,0	0,7	7 172,0	0,5	3 880,0	0,6	10 898,0	1,3

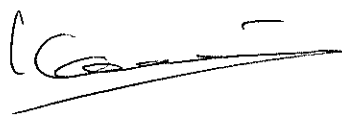
Відповідно до звітних даних Порту *адміністративні витрати* за 2017 рік становили 136 002,0 тис. грн, 2018 рік – 157 153,0 тис. грн, 2019 рік – 156 253,0 тис. грн, I півріччя 2020 року – 110 145,0 тис. гривень. Структура адміністративних витрат протягом дослідженого періоду суттєво не змінилась.

Питому вагу в загальній сумі адміністративних витрат займали витрати на оплату праці адміністративного персоналу та відрахування до соціальних фондів. Структура адміністративних витрат наведена у Таблиці 5.

Таблиця 5

Структура адміністративних витрат ДП «МТП «Южний» в динаміці

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік		I півріччя 2019 року		I півріччя 2020 року	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
Загальна сума адміністративних витрат, в т.ч:	136 002,0	100	157 153,0	100	156 253,0	100	72 600,0	100	110 145,0	100
Витрати, по'язані з використанням службових авто	4 996,0	3,7	5 837,0	3,7	4 700,0	3,0	2 333,0	3,2	2 637,0	2,4
Послуги з оцінки майна	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	4,0	0,0	785,0	0,7
Витрати на аудиторські послуги	718,0	0,5	709,0	0,5	41,0	0,0	41,0	0,1	962,0	0,9
Витрати на службові відрядження	1 386,0	1,0	1 066,0	0,7	626,0	0,4	320,0	0,4	63,0	0,1
Витрати на зв'язок	348,0	0,3	353,0	0,2	403,0	0,3	184,0	0,3	208,0	0,2
Витрати на оплату праці	70 318,0	51,7	87 618,0	55,8	83 910,0	53,7	37 572,0	51,8	66 361,0	60,2
Відрахування в соціальні фонди	13 970,0	10,3	17 816,0	11,3	17 784,0	11,4	7 924,0	10,9	13 360,0	12,1
Амортизація основних засобів і нематеріальних активів	3 050,0	2,2	3 853,0	2,5	7 998,0	5,1	4 053,0	5,6	3 445,0	3,1
Організаційно-технічні послуги	4 608,0	3,4	4 941,0	3,1	5 854,0	3,7	2 844,0	3,9	5 071,0	4,6
Консультаційні та інформаційні послуги	382,0	0,3	383,0	0,2	632,0	0,4	399,0	0,5	299,0	0,3
Юридичні послуги	102,0	0,1	11,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0
Витрати на охорону праці	11,0	0,0	83,0	0,1	39,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Витрати на підвищення кваліфікації	530,0	0,4	363,0	0,2	543,0	0,4	187,0	0,3	81,0	0,1
Витрати на поліпшення основних фондів	850,0	0,6	1 148,0	0,7	968,0	0,6	365,0	0,5	165,0	0,1
Інші адміністративні витрати	34 733,0	25,5	32 972,0	21,0	32 748,0	21,0	16 371,0	22,5	16 705,0	15,2

Причиною зростаючих адміністративних витрат у 2018, 2019 роках в абсолютних показниках порівняно з 2017 роком стало зростання витрат на оплату праці адміністративного персоналу внаслідок зростання посадових окладів, змін умов щомісячного преміювання та проведення індексації тарифних ставок і посадових окладів.

Інші операційні витрати протягом дослідженого періоду зросли з 361 661,0 тис. грн у 2017 році до 399 245,0 тис. грн у 2019 році (або на 10,4 відсотка).

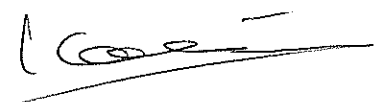
Слід зазначити, що в 2018 році порівняно з 2017 роком спостерігалось суттєве зростання інших операційних витрат та їх частки в загальній сумі витрат внаслідок зростання витрат від курсової різниці (2017 рік – 91 146,0 тис. грн, 2018 рік – 169 271,0 тис. грн, 2019 рік – 96 195,0 тис. грн, I півріччя 2020 року – 0,0 грн), зростання собівартості реалізованих виробничих запасів (2017 рік – 665,0 тис. грн, 2018 рік – 5 757,0 тис. грн, 2019 рік – 806,0 тис. грн, I півріччя 2020 року – 4 215,0 тис. грн) та витрат на сплату штрафних санкцій (2017 рік – 225,0 тис. грн, 2018 рік – 1 122,0 тис. грн, 2019 рік – 1 316,0 тис. грн, I півріччя 2020 року – 4 097,0 тис. гривень).

Також аналіз засвідчив, що у структурі інших операційних витрат обліковуються витрати з перерахування профкому, які становили в 2017 році – 27 267,0 тис. грн, 2018 році – 34 764,0 тис. грн, 2019 році – 45 489,0 тис. грн, I півріччя 2019 року – 21 025,0 тис. грн, I півріччя 2020 року – 31 188,0 тис. гривень. Збільшення відбулось за рахунок збільшення фонду оплати праці.

У 2019 році відбулись трансформаційні коригування фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності, у зв'язку з цим відрахування до резерву сумнівних боргів становили 13321,0 тис. грн (у 2017 та 2018 роках зазначений показник становив 0,0 грн, у I півріччі 2019 року – 11 019,0 тис. грн, у I півріччі 2020 року – 1 549,0 тис. гривень).

Інші витрати в 2018 році порівняно з 2017 роком збільшились з 210,0 тис. грн до 14 737,0 тис. грн (або в 70,2 раза), що відбулось за рахунок списання необоротних активів, а саме відсутності попиту на об'єкти, які заплановані до ліквідації. У 2019 році інші витрати становили 9 122,0 тис. грн, у I півріччі 2019 року – 8 777,0 тис. грн, у I півріччі 2020 року – 3 271,0 тис. грн (витрати на виплату допомоги згідно з Колективним договором колишнім працівникам Підприємства відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності).

Загальна вартість необоротних активів станом на 01.10.2017 становила 1 732 567,0 тис. грн (або 55,14% у загальній вартості активів), на 31.12.2017 – 1 815 962,0 тис. грн (або 56,14% у загальній вартості активів), на 31.12.2018 – 2 176 716,0 тис. грн (або 77,32% у загальній вартості активів), на 31.12.2019 – 2 388 965,0 тис. грн (або 64,39% у загальній вартості активів) та станом на 30.06.2020 – 2 242 445 тис. грн (або 58,16% у загальній вартості активів).

Структура необоротних активів під час дослідженого періоду змінилась. Питому вагу у структурі необоротних активів займали основні засоби, станом на 01.10.2017 частка основних засобів становила 93,99% та станом на 30.06.2020 – 85,71 відсотка. Натомість протягом дослідженого періоду зросла частка нематеріальних активів (станом на 01.10.2017 становила 1,12%, станом на 30.06.2020 – 8,17 відсотка).

Первісна вартість нематеріальних активів протягом періоду з 01.10.2017 по 30.06.2020 в абсолютному виразі збільшилась на 182 665,0 тис. гривень. Так, станом на 01.10.2017 первісна вартість нематеріальних активів становила 41 303,0 тис. грн, станом на 31.12.2017 – 41 323,0 тис. грн, станом на 31.12.2018 – 211 997,0 тис. грн, на 31.12.2019 – 220 759,0 тис. грн та станом на 30.06.2020 – 223 968,0 тис. гривень.

Зростання вартості нематеріальних активів пов'язано із включенням до складу нематеріальних активів вартості права користування земельними ділянками, яка визначена експертним шляхом (за результатами попереднього контрольного заходу Порту). Згідно з даними бухгалтерського обліку по рахунку 12201 «Права користування майном» станом на 01.10.2017 обліковувалось право постійного користування 14 земельними ділянками первісною вартістю 291,8 тис. грн, станом на 31.08.2020 – постійного користування 20 земельними ділянками первісною вартістю 170 855,5 тис. гривень.

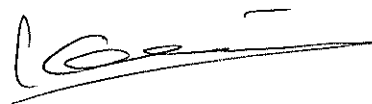
У структурі необоротних активів незначна частка припадала на незавершені капітальні інвестиції (3,75% від загальної вартості необоротних активів станом на 01.10.2017 та 5,33% – станом на 30.06.2020), довгострокову дебіторську заборгованість (1,15% від загальної вартості необоротних активів станом на 01.10.2017 та 0,72% – станом на 30.06.2020) та інвестиційну нерухомість (зазначений показник з'явився наприкінці 2019 року та станом на 20.06.2020 становив 1 882,0 тис. гривень).

Загальна вартість оборотних активів ДП «МІП «Южний» станом на 01.10.2017 становила 1 409 817,0 тис. грн (або 44,86% у загальній вартості активів) та станом на 30.06.2020 – 1 613 302,0 тис. грн (або 41,84% у загальній вартості активів).

У загальній сумі оборотних активів найбільша частка належала сумі грошових коштів на рахунках у банку, що станом на 01.10.2017 становить 999 344,0 тис. грн (70,89%), протягом досліджуваного періоду ця сума збільшилась та станом на 30.06.2020 становила 1 108 635,0 тис. грн (68,72 відсотка).

Також станом на 01.10.2017 питому вагу займали виробничі запаси (12,9% у загальній вартості оборотних активів). Станом на 30.06.2020 частка виробничих запасів збільшилась до 15,63 відсотка.

Частка загальної суми дебіторської заборгованості зменшилась з 14,9% від загальної вартості оборотних активів (станом на 01.10.2017) до 14,6% (станом на 30.06.2020), хоча в абсолютному виразі вона збільшилась на 25 074,0 тис. грн та становила 235 285,0 тис. гривень. У структурі

дебіторської заборгованості станом на 30.06.2020 дебіторська заборгованість за товари, роботу, послуги – 226 291,0 тис. грн, за виданими авансами – 5 183,0 тис. грн, за розрахунками з нарахованих доходів – 1 446,0 тис. грн та інша поточна дебіторська заборгованість – 2 365,0 тис. гривень.

Розмір власного капіталу ДП «МІІІ «Южний» станом на 01.10.2017 становив 2 435 587,0 тис. грн (77,5% від загальної вартості пасиву балансу) та станом на 30.06.2020 – 3 398 495,0 тис. грн (88,2 відсотка). Зростання власного капіталу відбулось за рахунок зростання «додаткового капіталу» з 1 570 271,0 тис. грн до 1 858 312,0 тис. грн та «нерозподіленого прибутку» з 29 904,0 тис. грн до 1 124 583,0 тис. гривень.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення станом на 01.10.2017 становили 587 548,0 тис. грн (або 18,7% від загальної вартості балансу), станом на 30.06.2020 – 156 370,0 тис. грн (або 4,1 % від загальної вартості балансу). Зменшення відбулось за рахунок відстрочених податкових зобов'язань, які станом на 01.10.2017 становили 553 025,0 тис. грн, а станом на 30.06.2020 – 80 312,0 тис. грн, тобто зменшились у 6,89 раза.

Станом на 01.10.2017 поточні зобов'язання і забезпечення становили 119 249,0 тис. грн, або 3,8% від загальної вартості балансу. Відповідно до структури поточних зобов'язань: поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги рахується в сумі – 35 858,0 тис. грн; за розрахунками з бюджетом – 25 270,0 тис. грн; зі страхування – 6 092,0 тис. грн; з оплати праці – 24 380,0 тис. грн; за одержаними авансами – 7 188,0 тис. грн; інші поточні зобов'язання – 20 461,0 тис. гривень.

Протягом 2017-2019 років поточні зобов'язання і забезпечення зросли в 2,5 раза та станом на 30.06.2020 становили 300 882,0 тис. гривень. Найсуттєвіше на зростання суми поточних зобов'язань вплинуло збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (до 166 422,0 тис. грн, або у 6,6 раза) та за розрахунками з оплати праці (до 44 538,0 тис. грн, або в 1,8 раза).

Станом на 30.06.2020 питома вага поточних зобов'язань у загальній вартості балансу становила 7,8%, або 300 882,0 тис. гривень. Короткострокові кредити банків відсутні.

Загальну оцінку ефективності управління Підприємства та використання його активів було проведено за сукупністю коефіцієнтів відповідно до Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 27 березня 2006 р. за № 332/12206, зокрема:

Коефіцієнт рентабельності активів показує розмір чистого прибутку на одну гривню активів, характеризуючи ефективність їх використання, та вказує на темп економічного зростання та розвитку підприємства (оптимальне значення > 0, збільшення). Протягом дослідженого періоду мав

негативну динаміку до зменшення (2017 рік – 7,2, 2018 рік – 2,3, 2019 рік – 1,3).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує обсяг прибутку, що припадає на одну гривню власного капіталу (оптимальне значення > 0 , збільшення). У 2017 році становив 9,6 та протягом дослідженого періоду зменшився до 1,5 у 2019 році, що має негативну тенденцію.

Коефіцієнт рентабельності діяльності показує наявність можливостей підприємства до відтворення та розширення основного виду діяльності, характеризує ефективність господарської діяльності підприємства (оптимальне значення > 0 , збільшення). Протягом дослідженого періоду показник зменшувався: у 2017 році – 15,3, у 2018 році – 4,9 і в 2019 році – 2,4.

Коефіцієнт загальної ліквідності відображає, скільки одиниць оборотних активів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань (норматив – > 1 збільшення), протягом 2017-2019 років мав значення більше 1, що свідчить про достатність ресурсів для погашення його поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити найближчим часом за рахунок наявних грошових коштів. Оптимальне значення цього показника становить 0,2-0,35. У період аудиту цей коефіцієнт становив у 2017 році – 3,23, у 2018 році – 1,95, у 2019 році – 3,53, що характеризує можливість Підприємства ліквідувати поточну заборгованість грошима, які були у нього в розпорядженні на дату проведення аналізу.

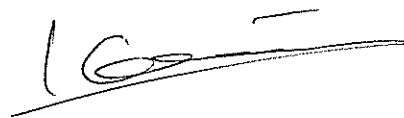
Коефіцієнт фінансової стійкості виявляє частку стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі (оптимальне значення > 1 , збільшення). Так, у 2017 році коефіцієнт становив 3,0, у 2018 році – 3,1, у 2019 році – 8,8, що свідчить про достатність власного капіталу для покриття довгострокових та поточних зобов'язань.

Коефіцієнт заборгованості відображає залежність підприємства від залучених коштів. Оптимальне значення показника в межах від 0,5 до 0,7. Протягом дослідженого періоду спостерігається тенденція до зменшення цього показника (2017 рік – 0,33, 2018 рік – 0,32, 2019 рік – 0,11), що свідчить про зменшення зобов'язань порівняно з сумою власного капіталу.

Коефіцієнт зносу основних засобів протягом дослідженого періоду мав значення 0,6, окрім 2019 року 0,2, зменшення зазначеного показника характеризує покращення стану матеріально-технічної бази Підприємства.

Коефіцієнт фондів додачі основних засобів протягом дослідженого періоду збільшився в 2,25 рази, що позитивно характеризує ефективність використання основних засобів.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, як зміни у наявних активах пов'язані зі змінами

доходу (виручки) від реалізації, оптимальне значення – збільшення. Збільшення показника (у 2017 році – 1,107, 2018 році – 1,143, 2019 році – 1,558) свідчить про збільшення ефективності використання активів.

Відповідно до частини другої статті 75 Господарського кодексу України основним плановим документом державного комерційного підприємства є фінансовий план, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року відповідно до установчих документів.

Фінансовий план підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передуює плановому, якщо інше не передбачено законом:

підприємств, що є суб'єктами природних монополій, та підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 мільйонів гривень, – Кабінетом Міністрів України;

інших підприємств – органами, до сфери управління яких вони належать.

Аналіз виконання фінансових планів за основними фінансовими показниками наведено в Таблиці 6.

Таблиця 6

Аналіз виконання фінансових планів за основними фінансовими показниками

Показники		2017 рік	2018 рік	2019 рік	I півріччя 2019 року	I півріччя 2020 року
загальна сума доходів	план, тис. грн	2 247 891	1 981 695	1 808 345	917 225	1 026 755
	факт, тис. грн	1 738 858	1 939 101	2 066 706	908 623	1 565 254
	виконання, %	77,4	97,9	114,3	98,6	152,4
загальна сума вигаї чистий прибуток	план, тис. грн	1 465 341	1 513 690	1 550 240	781 745	934 185
	факт, тис. грн	1 505 195	1 855 692	2 017 893	921 397	1 199 579
	виконання, %	102,7	122,6	130,2	117,9	128,4
	план, тис. грн	782 550	468 005	258 105	135 480	92 570
	факт, тис. грн	233 663	83 409	48 813	-12 774	365 675
	виконання, %	29,9	17,8	18,9	збиток	394,3
капітальні інвестиції	план, тис. грн	377 040	810 599	469 190	142 273	119 090
	факт, тис. грн	165 576	285 331	170 661	83 438	25 251
	виконання, %	43,9	35,2	36,4	58,6	21,2

Фінансовий план державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» на 2017 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 372-р.

Відповідно до фінансового плану на 2017 рік заплановано отримання доходів на загальну суму 2 247 891 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» отримано доходів 1 738 858 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 77,4 відсотка).

Переважно на невиконання плану за доходами вплинуло невиконання плану за доходами від основної виробничої діяльності (чистий дохід від реалізації продукції), який в загальній структурі доходів займає 95 відсотків.

Основні причини, які вплинули на невиконання планового показника за доходами:

- скорочення обсягів перевалки вантажів (експортної та транзитної руди), що вплинуло на невиконання плану за доходами;
- зниження в 2017 році комплексних ставок, пов'язаних з навантажувально-розвантажувальними роботами, та подовження дії комплексних диференційних ставок, які передбачають зменшення тарифу на перевантаження в залежності від збільшення обсягу переробки.

Витрати на 2017 рік заплановано на загальну суму 1 465 341 тис. грн, фактично ДП «МТП «Южний» здійснено витрат на суму 1 505 195 тис. гривень.

Виконання фінансового плану за витратами за 2017 рік становить 102,7 відсотка.

За результатами діяльності за 2017 рік ДП «МТП «Южний» отримано чистий прибуток на суму 233 663 тис. грн, що на 548 887 тис. грн менше, ніж заплановано (план виконано на 29,9%) та на 347 050 тис. грн менше аналогічного показника за 2016 рік.

Фінансовим планом на 2017 рік передбачена сума відрахувань частини чистого прибутку до державного бюджету – 586 913 тис. грн, фактичні відрахування становили – 192 703 тис. грн, що на 394 210 тис. грн менше, ніж передбачено фінансовим планом на 2017 рік, та на 264 105 тис. грн менше, ніж аналогічний показник за 2016 рік. Причиною невиконання плану по відрахуваннях частини чистого прибутку до державного бюджету є невиконання фінансового плану по показнику «чистий прибуток».

Фінансовий план державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» на 2018 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 25-р.

Відповідно до фінансового плану на 2018 рік було заплановано отримання доходів на загальну суму 1 981 695 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» отримано доходів – 1 938 101 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 97,9 відсотка).

Витрати на 2018 рік заплановано на загальну суму 1 513 690 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» здійснено витрат на суму 1 855 692 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 122,6 відсотка).

Фактично за результатами фінансово-господарської діяльності в 2018 році, поряд зі скороченням суми отриманих доходів порівняно з 2017 роком, спостерігалось зростання витрат.

За результатами діяльності за 2018 рік ДП «МТП «Южний» отримано чистий прибуток на суму 83 409 тис. грн, що в 5,5 раза менше, ніж

заплановано (план виконано на 17,8%), та на 150 254 тис. грн менше аналогічного показника за 2017 рік.

Фінансовим планом на 2018 рік передбачена сума відрахувань частини чистого прибутку до державного бюджету – 369 754 тис. грн, фактичні відрахування становили – 189 022 тис. грн, що на 180 732 тис. грн менше, ніж передбачено фінансовим планом на 2018 рік. Причиною невиконання плану по відрахуваннях частини чистого прибутку до державного бюджету є невиконання фінансового плану по показнику «чистий прибуток».

Слід зазначити, що фактично перерахована до державного бюджету сума прибутку перевищує норматив відрахувань, визначений фінансовим планом на 2018 рік (75%) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 138 «Про затвердження Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями.

Причина – врахування вимоги Південного офісу Держаудитслужби, направленої за результатами ревізії фінансово-господарської діяльності Порту (акт ревізії від 24.01.2018 № 05-11/03).

Фінансовий план державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» на 2019 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 року № 30-р.

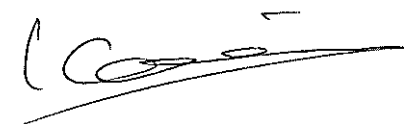
Відповідно до фінансового плану на 2019 рік було заплановано отримання доходів на загальну суму 1 808 345 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» отримано доходів в сумі 2 066 706 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 114,3 відсотка).

Витрати на 2019 рік заплановано на загальну суму 1 550 240 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» здійснено витрат на суму 2 017 893 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 130,2 відсотка).

За результатами діяльності за 2019 рік ДП «МТП «Южний» отримано чистий прибуток на суму 48 813 тис. грн, що на 209 292 тис. грн менше, ніж заплановано (план виконано на 18,9 відсотка).

Порівнювати показники фінансового плану 2019 року з показниками 2018 року не є коректним через різний підхід до формування показників: у 2018 році – за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, в 2019 році – за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Фінансовим планом на 2019 рік передбачена сума відрахувань частини чистого прибутку до державного бюджету 208 303 тис. грн, фактичні відрахування становили 43 932 тис. грн, що на 164 371 тис. грн менше, ніж передбачено фінансовим планом на 2019 рік. Причиною невиконання плану по відрахуваннях частини чистого прибутку до державного бюджету є невиконання фінансового плану по показнику «чистий прибуток».

Фінансовий план державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» на 2020 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 березня 2020 року № 194-р.

Відповідно до фінансового плану на 2020 рік було заплановано отримання доходів на загальну суму 2 041 285 тис. грн, у тому числі на I півріччя 2020 року – 1 026 755 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» отримано доходів за I півріччя 2020 року – 1 565 254 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 152,4 відсотка).

Основною причиною перевищення плану за доходами стало зростання вантажопереробки експортної та транзитної руди на 77,5% через вплив зовнішніх факторів (збільшення попиту на міжнародному ринку, перерозподіл вантажопотоків через карантинні обмеження, зокрема внаслідок скорочення поставок ЗРС з Бразилії, тощо).

Витрати на 2020 рік заплановано на загальну суму 1 900 135 тис. грн, у тому числі на I півріччя 2020 року – 934 185 тис. гривень. Фактично ДП «МТП «Южний» за I півріччя 2020 року здійснено витрат на суму 1 199 579 тис. грн (або виконання фінансового плану становило 128,4 відсотка).

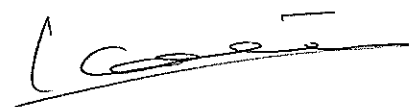
За результатами діяльності за I півріччя 2020 року ДП «МТП «Южний» отримано чистий прибуток на суму 365 675 тис. грн, що на 273 105 тис. грн більше, ніж заплановано на I півріччя 2020 року, та перевищує річний показник в 2,6 рази (план на 2020 рік – 141 150 тис. гривень).

Таким чином, для надання користувачам достовірної інформації щодо досягнення виробничих та фінансових показників діяльності є необхідність внесення змін до фінансового плану на 2020 рік.

Виконання плану по капітальних інвестиціях становить: 2017 рік – 43,9 %, 2018 рік – 35,2 %, 2019 рік – 36,4 %, I півріччя 2020 року – 21,2 відсотка. На невиконання фінансового та інвестиційного плану по капітальних інвестиціях у 2018-2019 роках та протягом I півріччя 2020 року вплинуло переважно невиконання плану за статтею «капітальне будівництво», відсоток виконання за якою має щорічну тенденцію до зниження.

За досліджений період капітальні інвестиції ДП «Морський торговельний порт «Южний» становили 646 819 тис. грн, у тому числі: 2017 рік – 165 576 тис. грн, 2018 рік – 285 331 тис. грн, 2019 рік – 170 661 тис. грн, I півріччя 2020 року – 25 251 тис. гривень.

Щодо структури капітальних інвестицій, то основна частка в загальній сумі фактичних капітальних інвестицій належить витратам на придбання основних засобів (2017 рік – 64,1%, 2018 рік – 70,2%, 2019 рік – 83,1%, I півріччя 2020 року – 94,5 відсотка). Структура капітальних інвестицій (факт) наведена у Таблиці 7.

Таблиця 7

Структура капітальних інвестицій

	тис. грн				
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	I півріччя 2019 року	I півріччя 2020 року
Капітальні інвестиції, усього	165 576	285 331	170 661	83 438	25 251
капітальне будівництво	33 507	24 251	4 440	374	1 270
придбання (виготовлення) основних засобів	106 096	200 326	141 765	67 784	23 855
придбання (виготовлення) нематеріальних активів	89	10 895	3 679	452	0
модернізація, модифікація (добудова, дообладнання, реконструкція) основних засобів	25 884	17 003	9 230	8 575	126
капітальний ремонт	0	32 856	11 547	6 253	0

І поряд зі зростанням фінансових та виробничих показників діяльності Порту, зниження рентабельності активів та розміру капіталовкладень свідчить про наявність тенденції на задоволення лише поточних потреб, не направлених на розвиток виробництва, що може призвести до втрати конкурентоспроможності.

2.2. Черелік факторів ризику (ризикових операцій) фінансово-господарської діяльності Підприємства

2.2.1 Неодноразові зміни Стратегічного плану розвитку Порту свідчать про відсутність чітко сформованої та обґрунтованої позиції Міністерства інфраструктури України та керівництва Підприємства щодо пріоритетів його розвитку

Відповідно до статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» Міністерство інфраструктури України затверджує Стратегічні плани розвитку державних підприємств та інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3-5 років).

Так, наказом Міністерства інфраструктури України від 10.08.2015 № 306 затверджено Інвестиційний план державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» на 2015-2018 роки (втратив чинність з 01.01.2018 на підставі наказу Міністерства інфраструктури України від 16.11.2017 № 393).

Наказом Міністерства інфраструктури України від 02.03.2017 № 82 затверджено Стратегічний план розвитку на період 2015-2019 роки (в новій редакції).

Наказом Міністерства інфраструктури України від 16.11.2017 № 393 затверджено Стратегічний план розвитку на період до 2022 року та Інвестиційний план на 2018-2022 роки державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний».

Наказом Міністерства інфраструктури України від 11.10.2018 № 466 затверджено Стратегічний план розвитку на період 2018-2022 роки та Інвестиційний план на 2018-2022 роки державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний».

Наказом Міністерства інфраструктури України від 29.01.2020 № 25 затверджено Стратегічний план розвитку на період 2019-2023 роки та Інвестиційний план на 2019-2023 роки державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний».

Головне протягом дослідженого періоду Стратегічний та Інвестиційний план Порту до 2022 року змінювався тричі. Слід зазначити, що внесення змін до Стратегічного та інвестиційних планів розвитку співпадало зі зміною керівництва Порту.

Стратегічним напрямом розвитку ДП «МТП «Южний» визначено інтенсивний розвиток на власних територіях, зокрема будівництво нових виробничих потужностей як за рахунок власних коштів, так і з можливістю залучення коштів інвесторів.

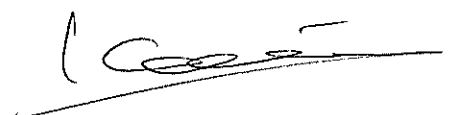
Стратегічний напрям розвитку забезпечується досягненням наступних стратегічних цілей: збільшенням обсягів вантажопереробки та забезпеченням стійких конкурентних переваг в обробці великотоннажних суден.

Так, наприклад, Стратегічним планом розвитку на період 2015-2019 роки (в новій редакції), затвердженим наказом Міністерства інфраструктури України від 02.03.2017 № 82, було визначено 2 стратегічні мети:

1. Довести обсяг вантажопереробки у 2020 році до 18 млн т (далі мета-1).
2. Забезпечити стійку конкурентну перевагу в обробці великотоннажних суден (далі – мета-2).

Для реалізації мета-1 було передбачено реалізація наступних завдань:

- будівництво нового спеціалізованого перевантажувального комплексу навалювальних вантажів (станом на 01.12.2020 – не виконано);
- заміна застарілого перевантажувального обладнання (виконано частково: в 2017 році 0%, 2018 році 0%, 2019 році 13,2 %)
- реконструкція та модернізація вугільно-рудного комплексу (виконано частково: в 2017 році 0,6%, 2018 році 0,3%, 2019 році – 33,8%);
- будівництво ПС 110/10 кВТ ГПП «Южная» (станом на 01.12.2020 – не виконано)

Хоча жодне з перелічених завдань не було виконано, обсяг вантажопереробки у 2020 році досягнув до 18 млн т внаслідок впливу переважно зовнішніх факторів (зміна ринкової кон'юнктури, зростання обсягу транзитних вантажів), а не за рахунок реалізації інфраструктурних проєктів, передбачених Стратегічним планом розвитку.

Так, реалізація будівництва нового спеціалізованого перевантажувального комплексу паваловальних вантажів та будівництва ПС 110/10 кВТ ГПП «Южная» були взагалі виключені з Інвестиційного плану в 2018 році, хоча на техніко економічне обґрунтування їх необхідності було витрачено 5 483,6 тис. гривень.

Для реалізації мети-2 було передбачено реалізація наступних завдань:

- реалізація проєкту реконструкції морського підхідного каналу та внутрішніх водних підходів до глибоководних причалів порту (здійснює адміністрація морських портів України та не могло бути завданням для Порту);
- покращення внутрішньої логістики (реконструкція станції «Берегова» (не реалізовано).

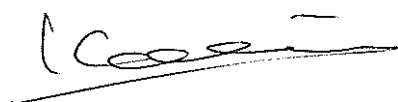
Слід зазначити, що одночасно зі Стратегічним планом розвитку на період 2015-2019 роки (в новій редакції), затвердженим наказом Міністерства інфраструктури України від 02.03.2017 № 82, діяв Стратегічний план розвитку на період 2017- 2022 роки, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 16.11.2017 № 393, з іншими плановими показниками на період 2017-2019 роки.

Хоча основний стратегічний напрям розвитку ДП «МТП «Южний» та основні стратегічні цілі (мета-1 та мета-2) не змінювались, для їх досягнення суттєво зменшений розмір капіталовкладень.

Інформація щодо змін, внесених наказами Міністерства інфраструктури України, до Інвестиційного плану до 2022 року за показником «капітальні інвестиції» наведена в таблиці 8.

Таблиця 8

Накази Міністерства інфраструктури України про затвердження Інвестиційних планів	Капітальні інвестиції, тис. грн				
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
наказ від 02.03.2017 № 82 (керівник – Жуковський В.П.)	993 134	36 916,7	X	X	X
наказ від 16.11.2017 № 393 (керівник – Жуковський В.П.)	810 599	880 540	383 920	379 050	395 450
наказ від 11.10.2018 № 466 (керівник – Яблунівський А.М.)	810 599	596 190	183 925	182 480	185 630
наказ від 29.01.2020 № 25 (керівник – Олійник О.О.)	X	469 190	418 214	250 000	220 000
Звіт про виконання фінансового плану	285 331	170 661	X	X	X

Як засвідчив аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності Порту, хоча планові показники капітальних інвестицій і зменшені, вони **щорічно не виконуються**.

Так, фінансовим та інвестиційним планом на 2018 рік було передбачено здійснення витрат на капітальне будівництво на суму 158 300 тис. грн, план виконано на 15,3% (виконання плану за 2017 рік становило 63 відсотки). Надалі виконання фінансового плану за статтею «капітальне будівництво» становило в 2019 році – 11,9%, за I півріччя 2020 року – 3,1 відсотка.

Аналогічно Інвестиційним планом на 2018 рік було передбачено придбання (виготовлення) основних засобів на суму 528 389 тис. грн, план виконано на 37,9 відсотка.

У 2019 році та I півріччі 2020 року відсоток виконання планових показників за статтею «придбання основних засобів» є вищим, ніж в 2018 році, але в абсолютному виразі сума інвестицій суттєво знизилась.

Із затвердженого фінансовим та інвестиційним планами на 2018 рік переліку план з придбання вантажопіднімального обладнання та техніки виконано на 14,1%, придбання обладнання комплексу вагоноперекидача – на 12,5%, придбання складського обладнання для спеціалізованого перевантажувального комплексу – на 1,7%. Натомість план з придбання програмного забезпечення виконано на 402 відсотки.

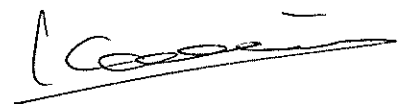
Аналогічна ситуація спостерігалась у 2019 році. При невиконанні плану по капітальному будівництву (виконано на 11,9%) та плану з придбання вантажопіднімального обладнання (виконано на 16,2%), план з придбання оргтехніки та інформаційних технологій становив 377 відсотків.

Отже, основною причиною невиконання запланованих показників Стратегічного та Інвестиційного плану розвитку Порту є **постійна зміна напрямів (завдань) розвитку Порту, суттєве зменшення капіталовкладень, що унеможливує досягнення стратегічних цілей протягом середньострокового періоду (5 років)**.

Ще однією з причин невиконання запланованих показників Стратегічного та Інвестиційного плану є **відсутність вільних земельних ділянок за межами власної території**.

Так, Стратегічним планом розвитку, починаючи з 2018 року передбачено будівництво комплексу універсальних складів напільного зберігання, призначенням якого заплановано приймання зернових вантажів з автотранспорту, залізничного транспорту, при необхідності доведення якісних показників вантажу до експортних стандартів (очищення, сушіння), зберігання в складах і відвантаження на автотранспорт. Для можливості організації процесу перевантаження зернових вантажів з комплексу універсальних складів на морський транспорт є необхідним будівництво нового перевантажувального комплексу.

У зв'язку з тим, що межі забудови зазначеного комплексу виходять за межі користування земельних ділянок ДП «МТП «Южний» виникла

необхідність у відведенні наступних земельних ділянок у постійне користування:

1 Земельна ділянка площею 2,400 га для розміщення та експлуатації будівель і споруд морського транспорту, за рахунок земель сільськогосподарського призначення на території Сичавської сільської ради (за межами населеного пункту) Лиманського району Одеської області.

ДП «МТП «Южний» неодноразово зверталось до Головного управління Держгеокадастру в Одеській області листами № 4291/01/145/17 від 16.08.2017, № 7234/01/145/17 від 27.12.2017, № 2020/01/145/18 від 24.04.2018, № 7762/01/145/18 від 26.12.2018, № 1521/01/145/19 від 22.03.2019, № ЗВ-9300103952020 від 27.05.2020, щодо надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення в постійне користування земельної ділянки орієнтовною площею 2,400 гектара.

Головне управління Держгеокадастру в Одеській області листами № 28-15-0.3-12245/2-17 від 10.10.2017, № 8-15-0.3-1629/2-18 від 09.02.2018, № Д-6040/0-3963/0/37-18 від 08.06.2018, № Д-92/0-655/0/37-19 від 28.01.2019, № Д-4025/0-2736/0/37-19 від 07.05.2019; № Д-10026/0-143/0/37-20 від 30.06.2020 падало відмови у видачі дозволу на виготовлення документації із землеустрою щодо відведення земельної ділянки з причини, що земельна ділянка частково знаходиться в межах м. Южне Лиманського району Одеської області, тому передача земельної ділянки в межах населених пунктів не відноситься до повноважень Головного управління.

Після падання Портом Відомостей з документації із землеустрою, що включена до Державного фонду документації із землеустрою, щодо бажаного місця розташування земельної ділянки на території саме Сичавської сільської ради Лиманського району Одеської області, Головним управлінням Держгеокадастру в Одеській області вже були знайдені інші причини для відмови:

- що місце розташування земельної ділянки не відповідає в тому числі і містобудівній документації;

- в останній відповіді Головного управління Держгеокадастру в Одеській області вже зазначено, що з графічної частини, долученої до клопотання, неможливо визначити місце розташування бажаної до відведення земельної ділянки (падає викопіювання з Публічної карти України).

2 Земельна ділянка площею 2,31 га під будівництво персантажувального комплексу ДП «МТП «Южний» за рахунок земель сільськогосподарського призначення на території Сичавської сільської ради (за межами населеного пункту) Лиманського району Одеської області.

ДП «МТП «Южний» зверталось до Головного управління Держгеокадастру в Одеській області листами № 6847/01/145/18 від 22.11.2018, № 1968/01/145/19 від 10.04.2019, № ЗВ-9300111282020 від 03.06.2020 щодо надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо

відведення в постійне користування земельної ділянки орієнтовною площею 2,31 гектара.

Головне управління Держгеокадастру в Одеській області листами № Д-16358/0-9474/0/37-18 від 27.12.2018, № 8-15-0.3-4389/2-19 від 16.05.2019; № Д-10041/0-134/0/37-20 від 30.06.2020 відмовило у наданні дозволу на розроблення проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок у постійне користування з підстав невідповідності місця розташування об'єкта вимогам законів, а саме ч. 6 ст. 118 Земельного кодексу України, оскільки на графічних матеріалах, допущених до клопотань, не зазначено місце розташування земельної ділянки.

За інформацією Порту, вказане не відповідає дійсності, оскільки наявність допущених до клопотань графічних матеріалів свідчать про те, що ДП «МТП «Южний» було чітко відображено бажане місце розташування земельних ділянок.

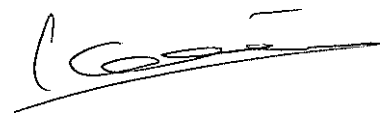
Також Головне управління Держгеокадастру в Одеській області надавало зауваження про відсутність матеріалів, що підтверджують відповідність місця розташування бажаної земельної ділянки містобудівній документації, затвердженій у встановленому законом порядку.

Відповідно до ч. 2 ст. 123 Земельного кодексу України, особа, зацікавлена в одержанні у користування земельної ділянки із земель державної або комунальної власності за проєктом землеустрою щодо її відведення, звертається з клопотанням про надання дозволу на його розробку до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, які відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, передають у власність або користування такі земельні ділянки.

У клопотанні зазначаються орієнтовний розмір земельної ділянки та її цільове призначення. До клопотання додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування та розмір земельної ділянки, а також зазначається, що забороняється вимагати додаткові матеріали та документи, не передбачені ст. 123 Земельного кодексу України.

Відповідно до ч. 3 ст. 123 Земельного кодексу України підставою відмови у наданні дозволу може бути лише невідповідність місця розташування земельної ділянки вимогам законів, прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, а також генеральних планів населених пунктів, іншої містобудівної документації, схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проєктів землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів, затверджених у встановленому законом порядку.

Отже, органи Держгеокадастру протягом 3-х років неаргументовано відмовляли Порту у наданні дозволу на виготовлення документації із землеустрою щодо відведення земельних ділянок, що перешкоджало в реалізації стратегічних планів Порту.

Висновок: причинами невиконання запланованих показників Стратегічного та Інвестиційного плану розвитку Порту є постійна зміна напрямів (завдань) розвитку Порту (в тому числі через зміну керівників), суттєве зменшення капіталовкладень, відсутність вільних земельних ділянок за межами власної території.

2.2.2 Поряд з конкурентною перевагою, якою є глибина операційної акваторії причалів, низький відсоток капіталовкладень впливає на зниження конкурентоспроможності Порту

Спеціалізацією ДП «МТП «Южний» є перевантаження експортних, імпорتنих і транзитних навалювальних вантажів.

Проведеним аналізом загальних обсягів переробки вантажів ДП «МТП «Южний» у 2017 – I півріччі 2020 рр. встановлено, що понад 80 % обсягів вантажів перевантажується через причали №№ 5, 6, які мають проектну та фактичну глибину операційної акваторії 19 метрів.

Довідково: глибина біля причалів, які використовуються конкурентами ТОВ «ГІС –РУДА», ТОВ «ГІС – ВУГІЛЛЯ» становить близько 15 метрів.

Номенклатура вантажів включає залізорудну сировину (далі ЗРС), вугілля, зернові та продукти їх перероблення, мінеральні добрива та інші вантажі. Основну частку з перероблених вантажів займає перевантаження експортної та транзитної ЗРС, яка має тенденцію до зростання.

Обсяг переробки вантажів в розрізі причалів, які використовуються ДП «Морський торговельний порт «Южний» наведено в Таблиці 9.

Таблиця 9

Обсяг переробки вантажів в розрізі причалів, які використовуються
ДП «Морський торговельний порт «Южний»

№ причалу	Вантажообіг, тис. т				Проектна потужність, тис. т/рік	Проектна глибина/ фактична глибина на 01.09.2020 (метрів)
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	I півріччя 2020 року		
5	3 116,6	2 414,2	5 087,2	4 160,8	5 500	19/19,2
6	6 155,6	5 937,1	6 444,6	4 215,0		19/19,3
7	657,2	1 429,4	1 079,2	497,2	1 100	14/14,3
8	927,6	1 632,9	1 153,8	668,3	1 000	15,66/14,6
9	714,1	895,1	1 374,6	1 046,8	1 200	15,66/15
38	9,6	2,8	12,9	0,0	200	9,75/7,5
Всього	11 580,7	12 311,5	15 152,3	10 588,1	X	X
в тому числі ЗРС (експорт та транзит)	7 297,86	7 701,09	11 692,80	8 499,5	X	X
відсоток ЗРС	63,01	62,56	77,17	80,28	X	X

Так, якщо в 2017 – 2018 роках обсяг переробленої ЗРС становив 63% від загального обсягу оброблених вантажів то в 2019 році цей показник склав 77% та в I півріччі 2020 року досяг до 80 відсотків.

Відповідно до показників роботи морських портів України (<https://cutt.ly/bh06dj1>, <https://cutt.ly/0h06kMZ>, <https://cutt.ly/Nh06cvB>) основною причиною збільшення частки переробленої ЗРС в ДП «МТП «Южний» є загальна тенденція збільшення обсягів відвантаження експортної та транзитної ЗРС через морські порти України.

Порівняння загального обсягу обробки експортної та транзитної ЗРС в морських портах України наведено у Таблиці 10.

Таблиця 10

Обсяг переробки експортної та транзитної ЗРС в морських портах України

Морський порт	тис. т				
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	8 місяців 2019 року	8 місяців 2020 року
1. Морський порт Південний, в тому числі:	17 237,95	16 865,84	25 913,03	16 036,56	23 756,48
1.1. ТОВ «ТІС»	9 940,09	9 164,75	14 220,23	8 890,28	12 707,11
1.1.1. Відсоток до аналогічного періоду попереднього року	х	93	156	х	143
1.2. ДП «МТП «Южний»	7 297,86	7 701,09	11 692,80	7 146,28	11 049,37
1.2.1. Відсоток до аналогічного періоду попереднього року	х	106	156	х	155
2. Ізмаїльський морський порт	3 038,22	3 163,31	3 268,46	2 359,10	1 551,63
3. Морський порт Чорноморськ	0,00	14,93	225,74	181,20	459,93
4. Миколаївський морський порт	225,09	40,49	8,00	8,00	0,00
5. Одеський морський порт	207,01	248,30	353,61	142,21	134,63
6. Херсонський морський порт	2,98	0,00	3,26	3,26	0,00
Всього по морських портах	20 711,25	20 332,87	29 772,10	18 730,33	25 902,67
Відсоток до аналогічного періоду попереднього року	х	99	147	х	139

Обсяги переробки експортної та транзитної ЗРС в морських портах України, починаючи з 2019 року, мають тенденцію до збільшення. У першу чергу через морський порт Південний, тому що він єдиний в Україні може обробляти великотоннажні балкери типу Capesize та Newcastlemax до повної вантажомісткості.

Однак в морському порту Південний обробляти балкери типу Capesize та Newcastlemax (далі – балкери) до повної вантажомісткості одноосібно не вдається ні терміналам групи ТІС, ні ДП «МТП «Южний»

Наразі через відсутність достатніх для повного завантаження глибин біля причалів групи терміналів ТІС балкери типу Capesize та Newcastlemax, що прямують до причалів групи терміналів ТІС, змушені заходити також і до МТП «Южний» (для дозавантаження).

Натомість у ДП «МТП «Южний» є глибини, але застарілі технології перевалки не дозволяють забезпечити необхідну швидкість завантаження.

Через це обробка суден такого типу в морському порту Південний відбувається на причалах №№ 5, 6 (ДП «МТП «Южний») або судно спочатку завантажується на причалах приватної стивідорної компанії ТОВ «ТІС» до осадки 14,0 м з подальшим довантаженням на причалах №№ 5, 6 (або на рейді).

Так, наприклад, протягом 8 місяців 2020 року (8 місяців 2019 року) в морському порту Південний оброблено 121 (72) балкер типу Capesize та Newcastlemax (далі – балкер), на які завантажено 19 747,44 (11 777,32) тис. тонн експортної та транзитної ЗРС.

Показники обробки балкерів типу Capesize та Newcastlemax в Морському порту Південний наведено в Таблиці 11.

Таблиця 11

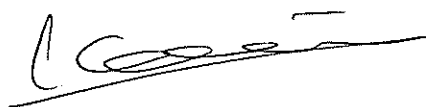
Показники обробки балкерів типу Capesize та Newcastlemax в морському порту Південний

Період	Всього		в тому числі:								
			до повної вантажомісткості						не до повної вантажомісткості		
			Силами та засобами ДП «МТП «Южний»	Силами та засобами ТОВ «ТІС» з довантаженням ДП «МТП «Южний»			Силами та засобами ДП «МТП «Южний»	Силами та засобами ТОВ «ТІС»			
				ДП «МТП «Южний»	ТОВ "ТІС"	к-ть					
	тис. т	к-ть	тис. т	к-ть	тис. т	тис. т		тис. т	к-ть	тис. т	к-ть
8 місяців 2019 року	11 777,32	72	3 345,495	19	2 172,295	3 943,806	35	287,770	2	2 027,954	16
8 місяців 2020 року	19 747,44	121	5 030,592	28	4 190,932	7 528,276	66	909,580	10	2 088,060	17

До повної вантажомісткості на причалах морського порту Південний було завантажено 92 (52) балкери, в тому числі: ДП «МТП «Южний» – 28 (19) та ТОВ «ТІС» до осадки 14,0 м з подальшим довантаженням ДП «МТП «Южний» – 66 (35).

Інші 27 (18) балкерів на причалах морського порту Південний було завантажено не до повної вантажомісткості, в тому числі: ДП «МТП «Южний» – 10 (2) та ТОВ «ТІС» – 17 (16). Зазначені балкери завантажувались в інших портах, з подальшим довантаженням ДП «МТП «Южний» або ТОВ «ТІС» до осадки 14,0 м, з подальшим довантаженням судном IRON DESTINY (IMO № 8202018) на рейді.

Довідково: всього протягом 8 місяців 2020 року (8 місяців 2019 року) на рейдовий навантажувач IRON DESTINY (IMO № 8202018) на причалах морського порту Південний було завантажено 764,874 (764,4) тис. тонн експортної та транзитної ЗРС, в тому числі: ДП «МТП «Южний» – 0,0 (96,14) тис. тонн та ТОВ «ТІС» – 764,874 (671,26) тис. тонн.

Отже, без перестановки балкера з причалів приватної стивідорної компанії ТОВ «ТІС» до спеціалізованих причалів №№ 5, 6 або виробництва вантажних операцій в умовах рейду, оброблено тільки 28 балкерів за 8 місяців 2020 року (23% від загальної кількості) та 19 балкерів за 8 місяців 2019 року (26 відсотків).

Стримуючими факторами перерозподілу вантажовласниками на адресу ДП «МТП «Южний» більших обсягів вантажів були: переробна спроможність Підприємства, можливість залізниці з перевезення, місткість причортової станції та її потенціал обробки вагонів.

Однак, при наявності конкурентної переваги у вигляді географічного розташування та глибин біля причалів, упродовж останніх 5-ти років керівництвом Міністерства інфраструктури України та керівництвом Порту не приділяється увага технологічному середовищу, яке стрімко змінюється та вимагає модернізації інфраструктури стивідорних компаній для обслуговування великотоннажних суден.

Таким чином, застарілі технології перевалки (що обмежують переробну спроможність ДП «МТП «Южний») не дозволяють максимально реалізувати потенціал великотоннажного флоту та змушують вантажовласників перерозподіляти вантажі на термінали інших стивідорних компаній.

Сучасним трендом морської торгівлі є зростання суднових партій за рахунок збільшення тоннажу суден з метою економії на вартості перевезень.

Глибина біля причалів, які використовуються ДП «МТП «Южний», дає значні переваги в частині завантаження суден типу CAPESIZE біля причалів, та є перевагою у пошуках та утриманні вантажовласників через можливість зниження тарифу на фрахт великотоннажних суден у разі швартування до причалів порту, а також за рахунок економії коштів за додатковий суднозахід та відсутності потреби довантаження суден на зовнішньому рейді порту.

У разі днопоглиблення операційної акваторії групи терміналів «ТІС» існує ризик втрати конкурентної переваги на ринках надання портових (стивідорних) послуг, а саме: послуг із перевалки вугілля, руди, чавуну, прокату у морському порту «Південний» («Южний») перед ТОВ «ТІС – РВЦА», ТОВ «ТІС – ВУГІЛЛЯ».

2.2.3. Зростання протягом дослідженого періоду залишків незавершених капітальних інвестицій та оборотних активів може свідчити про відволікання коштів з обігу та призвести до знецінення активів

Згідно з даними фінансової звітності за формою № 1 «Баланс» загальна вартість незавершених капітальних інвестицій станом на 01.01.2018 становила 111 511 тис. грн; станом на 01.01.2019 – 147 451 тис. грн; станом на 01.01.2020 – 112 480 тис. грн; станом на 30.06.2020 –

119 449 тис. гривень.

Слід зазначити, що станом на 31.08.2020 вартість незавершених капітальних інвестицій зменшилась до 40 055,5 тис. грн, переважно за рахунок введення в експлуатацію одного об'єкта – «Система відеоспостереження замкнутого типу» вартістю 58 397,4 тис. гривень.

Виконавцем заходів з проектування та впровадження об'єкта «Система відеоспостереження замкнутого типу» за договорами було визначено ТОВ «Новітні обладнання».

Протягом дослідженого періоду ДП «МТП «Южний» загалом з метою отримання послуг та товарів укладено та діяло 4 договори з ТОВ «Новітні обладнання» на загальну суму **138 121,9 тис. грн**:

- договір від 21.09.2017 № УП-188/17 на суму 4 489 тис. грн;
- договір від 16.10.2018 № Т/СН-191/18 на суму 63 584,9 тис. грн;
- договір від 19.12.2018 № Т/СН-259/18 на суму 4 157,3 тис. грн;
- договір від 16.10.2019 № Т/СН-183/19 на суму 65 890,7 тис. гривень.

Відповідно до оборотно-сальдової відомості за розрахунками з ТОВ «Новітні обладнання» станом на 01.10.2017 дебіторська або кредиторська заборгованість відсутня.

Протягом періоду з 01.10.2017 по 31.08.2020 ТОВ «Новітні обладнання» поставило товар та надало послуг на загальну суму 72 057,7 тис. грн, ДП «МТП «Южний» сплатило 72 057,7 тис. гривень. У свою чергу, ДП «МТП «Южний» надало послуги за проживання, ТОВ «Новітні обладнання» сплатило на загальну суму 6,2 тис. гривень. Станом на 31.08.2020 дебіторська або кредиторська заборгованість відсутня.

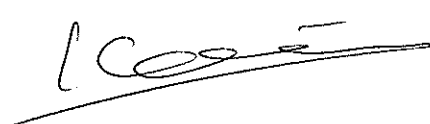
З перелічених договорів три договори на суму 133 964,7 тис. грн укладені з метою здійснення заходів з проектування та впровадження комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою.

Придбання системи відеоспостереження та робіт з проектування системи відеоспостереження на загальну суму 133 964 678,94 грн не передбачено фінансовими планами Порту на відповідні роки.

Відповідно до пояснення в.о. начальника планово-економічного відділу Осадчої Олени Миколаївни: «Формування фінансового плану в частині капітальних інвестицій здійснюється на підставі наданого головним інженером до планово-економічного відділу плану капітальних інвестицій, відповідно до щорічного наказу підприємства щодо формування фінансового плану на наступний рік. Надані плани не передбачали витрати на придбання системи відеоспостереження та робіт з проектування системи відеоспостереження тому і не були включені до фінансового плану».

Пояснення наведено у додатку 1 до аудиторського звіту.

Аудиторським дослідженням операцій з придбання системи відеоспостереження та робіт з проектування системи відеоспостереження встановлено, що відповідно до договору від 21.09.2017 № УП-188/17, укладеного між ДП «Морський торговельний порт «Южний» (замовник) в

особі заступника директора з безпеки Маркевича Володимира Мирославовича та ТОВ «Повітне обладнання» (підрядник), замовник доручив, а підрядник прийняв на себе зобов'язання з виконання робіт з проектування комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою на об'єкті замовника за адресою: Одеська обл., м. Южне, вул. Берегова, 13 (ДК 021:2015: 45000000-7).

Загальна вартість робіт за договором від 21.09.2017 № УП 188/17 становила 4 489 тис. гривень.

На підставі акта наданих послуг від 26.12.2017 № 31 Портгом сплачено ТОВ «Повітне обладнання» 4 489 тис. грн за виконані роботи з проектування комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою.

Робочий проект складається з 6 томів пояснювальних записок та зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва, складеного із застосуванням ДСТУ, на загальну суму **109 584,653 тис. грн**, у тому числі: будівельні роботи – 33 349,892 тис. грн; вартість устаткування – 53 716,075 тис. грн; інші витрати (вартість проекту, експертизи та послуг з дистанційної підтримки та навчання) – 4 254,577 тис. грн; ПДВ – 18 264,109 тис. гривень.

За результатами розгляду проекту ТОВ «Укрекспертиза в будівництві» було складено експертний звіт від 22.12.2017 № 3405-2547-17/УЕБ.

Відповідно до експертного звіту загальна кошторисна вартість становить **110 330,677 тис. грн**, у тому числі: будівельні роботи – 32 799,844 тис. грн; вартість устаткування – 54 910,749 тис. грн; інші витрати – 4 231,638 тис. грн; ПДВ – 18 388,446 тис. гривень.

Згідно з додатком до експертного звіту, який є обов'язковим, відповідальність за внесення змін в примірник проекту покладається на генерального проектувальника та замовника.

Відповідно до протоколу технічної ради ДП «МТІ «Южний» від 08.08.2018 № 27 було прийнято рішення затвердити техніко-економічне обґрунтування та включити у план фінансування 2018 року за статтею «придбання основних засобів» закупівлю системи відеоспостереження з відеоаналітикою.

Техніко-економічне обґрунтування передбачає 6 етапів:

1. Система відеонагляду на пунктах пропуску. Мережева інфраструктура.
2. Система відеонагляду за периметром, територією та акваторією порту. Система контролю швидкості транспортних засобів. Система зчитування номерних знаків транспортних засобів.
3. Система охорони периметру (окрім відеонагляду).
4. Система контролю та управління доступом. Система автоматичного контролю маси транспорту.
5. Система відображення інформації в центральному диспетчерському пункті.

6. Система відеонагляду адміністративних будівель.

Орієнтовна вартість Проекту – 65 млн гривень.

Орієнтовний термін реалізації – 2018 рік.

Зміни до робочого проекту до аудиту не надано.

Відповідно до рапорту про затвердження процедури закупівлі від 14.08.2018 вихідний № РК 14996 визначений предмет закупівлі – апаратура для передавання радіосигналу з приймальним пристроєм. Орієнтовна вартість закупівлі становить 65 млн грн з ПДВ.

Оголошення про проведення процедури закупівлі розміщено на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель «ProZorro» за номером ID: UA-2018-08-14-002059-b. Процедуру закупівлі було визначено як відкриті торги з публікацією англійською мовою за предметом закупівлі «ДК 021:2015: 32230000-4 — Апаратура для передавання радіосигналу з приймальним пристроєм», очікуваною вартістю 65 000 000,00 гривень.

Процедура закупівлі проведена відповідно до річного плану закупівель на 2018 рік, який оприлюднено на вебпорталі Уповноваженого органу.

Відповідно до реєстру отриманих цінових пропозицій до участі у процедурі закупівлі подали свої цінові пропозиції в електронному вигляді через електронну систему закупівель три учасники, а саме:

1) товариство з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання» – первинна пропозиція 63 649 986,00 грн з ПДВ, остаточна пропозиція – 63 584 986,00 грн з ПДВ;

2) товариство з обмеженою відповідальністю «ЕДВАНСФД КОМ'ЮНІКЕЙШН ТЕХНОЛОДЖІ» – первинна пропозиція 64 050 037,40 грн з ПДВ, остаточна пропозиція – 63 648 537,00 грн з ПДВ;

3) товариство з обмеженою відповідальністю «ІНФОСЕЙФ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» – первинна пропозиція 63 900 083,43 грн з ПДВ, остаточна пропозиція – 63 649 083,43 грн з ПДВ.

Кінцевий строк подання тендерних пропозицій 14.09.2018.

Відповідно до протоколу розгляду тендерних пропозицій від 21.09.2018 тендерним комітетом допущено до аукціону усіх учасників.

Аукціон відбувся 27.09.2018.

За результатами електронного аукціону найнижчу цінову пропозицію запропонувало товариство з обмеженою відповідальністю «НОВІТНЄ ОБЛАДНАННЯ» (63 584 986,00 грн з ПДВ).

Повідомлення про намір укласти договір оприлюднено на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель 02.10.2018.

За результатами аналізу відповідності тендерної пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «НОВІТНЄ ОБЛАДНАННЯ» вимогам тендерної документації та кваліфікаційним критеріям встановлено наступне: відповідно до розділу «Вимоги щодо наявності дозвільних документів» Додатка 4 до тендерної документації Замовник встановив вимогу, що учасник повинен надати детальну специфікацію обладнання з

зазначенням технічних характеристик та інформації про виробника в довільній формі.

Учасником у складі тендерної пропозиції надано довідки від 12.09.2018 №№ 271, 273, які не містять інформації про виробника за позиціями 1 (пластикові картки), 3, 10, 16, 34 розділу «Обладнання», як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині.

За результатами аналізу відповідності тендерної пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «ЕДВАНСЕД КОМП'ЮТКЕЙПН ТЕХНОЛОДЖІ» вимогам тендерної документації та кваліфікаційним критеріям встановлено наступне:

- відповідно до розділу «Вимоги щодо наявності дозвільних документів» Додатка 4 до тендерної документації Замовник встановив вимогу, що учасник повинен надати детальну специфікацію обладнання з зазначенням технічних характеристик та інформації про виробника в довільній формі.

Учасником у складі тендерної пропозиції надано довідки від 12.09.2018 №№ 53-1/18 та 53-18/18, які не містять інформації про виробника за позиціями 2, 3, 10, 24, 34 розділу «Обладнання», як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині;

- відповідно до п. 3 частини 16 Додатка 4 до тендерної документації Замовником встановлено вимогу щодо надання Довідки в довільній формі про наявність у субпідрядника працівників відповідної кваліфікації, з зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, їх посад, інформації про їх освіту, спеціальності та досвіду роботи за фахом.

Учасником надана видана субпідрядником ТОВ «ІСТАГРУПІ» довідка від 11.09.2018 № 09-18/159, яка не містить інформації про досвід роботи за фахом працівника Головченка С.Ю., як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині;

- відповідно до частини 14 Додатка 1 до тендерної документації Замовником встановлено вимогу щодо надання документів, що підтверджують право власності/користування обладнанням та матеріально-технічною базою (карти складського обліку та/або технічні паспорти та/або договори оренди та/або накладні, інші документи).

Учасником у складі тендерної пропозиції надано договір суборенди від 23.10.2017 № 83 Г не в повному обсязі, а саме не надано Додаток № 1, який, відповідно до п. 2.1 зазначеного договору, є невід'ємною частиною цього договору, як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині.

За результатами аналізу відповідності тендерної пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «ІНФОСЕЙФ ІННОВАЦІЙНІ

ТЕХНОЛОГІЇ» вимогам тендерної документації та кваліфікаційним критеріям встановлено наступне:

- відповідно до розділу «Вимоги щодо наявності дозвільних документів» Додатка 4 до тендерної документації Замовник встановив вимогу, що учасник повинен надати детальну специфікацію обладнання з зазначенням технічних характеристик та інформації про виробника в довільній формі.

Учасником надано довідки від 12.09.2018 №№ 2/4, 2/6, які не містять інформації про виробника за позицією 10 розділу «Обладнання», як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині;

- відповідно до п. 3 частини 16 Додатка 4 до тендерної документації Замовником встановлено вимогу щодо надання Довідки в довільній формі про наявність у субпідрядника працівників відповідної кваліфікації, з зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, їх посад, інформації про їх освіту, спеціальність та досвід роботи за фахом.

Учасником у складі тендерної пропозиції надана видана субпідрядником ТОВ «ДЕПС СОЛЮШЕНЗ» довідка від 11.09.2018 № 815/09-2018, яка не містить інформації про досвід роботи за фахом працівників Лемешка С.Б. та Хромця А.І., як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині;

- відповідно до розділу «Вимоги щодо наявності дозвільних документів» Додатка 4 до тендерної документації Замовник встановив вимогу, що учасник повинен надати, зокрема, гарантійний лист від виробника програмного забезпечення (відповідно до пунктів 1, 2, 4, 17, 21 таблиці 2 Технічних вимог) або їх офіційних представників на території України, в якому міститься інформація про виробника товару і можливість поставити заявлену Замовником кількість товару в установлені строки.

Учасником не надано зазначеного гарантійного листа за позицією 17, як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині.

Керуючись вимогами пунктів 1 та 4 частини першої статті 30 Закону України «Про публічні закупівлі» замовник відхиляє тендерну пропозицію у разі невідповідності учасника кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, установленим статтею 16 Закону, та невідповідності тендерної пропозиції умовам тендерної документації.

Таким чином, Замовником на порушення вимог пунктів 1 та 4 частини першої статті 30 Закону не відхилено пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання», товариства з обмеженою відповідальністю «ЕДВАНСЕД КОМ'ЮНІКЕЙШН ТЕХНОЛОДЖІ» та товариства з обмеженою відповідальністю «ІНФОСЕЙФ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» як такі, що не відповідають кваліфікаційним критеріям, установленим статтею 16 Закону, та умовам тендерної документації.

Відповідно до частини першої статті 31 Закону Замовник відмінює

торги у разі відхилення всіх тендерних пропозицій згідно з цим Законом.

Отже, на порушення вимог пунктів 1 та 4 частини першої статті 30 Закону Замовником не відхилено пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання», товариства з обмеженою відповідальністю «ЕДВАНСЕД КОМ'ЮНІКЕЙШІ ТЕХНОЛОДЖІ» та товариства з обмеженою відповідальністю «ІНФОСЕЙФ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» як такі, що не відповідають кваліфікаційним критеріям, установленим статтею 16 Закону, та умовам тендерної документації. На порушення вимог частини першої статті 31 Закону Замовник не відмінив торги при наявності підстав для відхилення всіх тендерних пропозицій згідно з цим Законом.

За результатами проведеної процедури закупівлі між ДП «МТП «Южний» в особі в.о. директора Яблунівського Анатолія Миколайовича та ТОВ «Новітнє обладнання» укладено договір від 16.10.2018 №Т/СН-191/18 (далі – договір № 191/18) на поставку товару «Система відеоспостереження замкнутого типу» та послуг з його монтажу.

Загальна ціна договору становить **63 584 986,00 грн**, з них:

- система відеоспостереження замкнутого типу – 53 367 725,98 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування серверного та комунікаційного обладнання, джерела безперебійного живлення – 2 732 960,00 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування відеокамер в адміністративних будівлях – 969 800,00 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування СКД – 2 385 800,00 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування відеокамер на території об'єкта – 4 035 020,00 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування диспетчерської – 93 680,02 гривні.

Згідно з п. 3.1.2 покупець здійснює оплату вартості послуг протягом 45 банківських днів з дня отримання рахунку Постачальника, після підписання сторонами акта здавання-приймання наданих послуг.

Відповідно до п. 4.8 договору № 191/18 постачальник надає покупцю послуги протягом 180 робочих днів з дати підписання акта приймання-передачі фронту робіт для монтажу обладнання згідно з Робочим проектом, що надається постачальнику після укладання цього договору протягом 10 (десяти) днів для ознайомлення та керування в роботі.

Факт передачі Робочого проекту постачальнику не підтверджено.

Згідно з п. 4.10 договору № 191/18 здавання наданих постачальником послуг та приймання їх покупцем оформлюється Актом здавання-приймання наданих послуг, який готується постачальником та підписується повноважними представниками сторін, протягом 5 (п'яти) робочих днів після фактичного надання послуг.

Протоколи випробувань (вимірювань), журнали або інші підтвердні документи отриманих пусконалагоджувальних послуг, згідно з актами надання послуг від 04.05.2020 № 34, від 14.03.2019 № 4, від 12.08.2019 № 14, від 12.08.2019 № 15, від 01.11.2019 № 35, до аудиту не надано.

Відповідно до п. 5.3 постачальник гарантує якість товару протягом 36 місяців з моменту поставки товару.

Згідно з п. 5.5 постачальник гарантує якість послуг протягом 12 місяців з дати підписання сторонами акта здавання-приймання наданих послуг.

Згідно з п. 5.7 покупець протягом 15 календарних днів після виявлення недоліків (дефектів) товару повідомляє про це постачальника і запрошує його для складання акта про порядок і терміни усунення виявлених прихованих недоліків (дефектів).

Листом від 26.02.2020 № 1179/01/175/20 Портом повідомлено ТОВ «Новітнє обладнання» про неналежне виконання договору № 191/18. Листом від 30.03.2020 № 1/48 ТОВ «Новітнє обладнання», не погоджуючись з висновками Порту, надало спростування та пояснення.

Листом від 08.09.2020 №5360/02/175/20 Портом повідомлено ТОВ «Новітнє обладнання» про виявлення недоліків (дефектів). Листом від 05.10.2020 № 1/114 ТОВ «Новітнє обладнання» повідомило про готовність прибуття на об'єкт 08.10.2020.

Судові позови щодо невиконання або неякісного виконання зобов'язань ТОВ «Новітнє обладнання» за договором від 16.10.2018 № Т/СН-191/18 відсутні.

Відповідно до оборотно-сальдової відомості за розрахунками з ТОВ «Новітнє обладнання» за договором № 191/18 станом на 01.10.2017 дебіторська або кредиторська заборгованість відсутня.

За період з 01.10.2017 по 31.08.2020 ТОВ «Новітнє обладнання» поставило товар та надало послуг на загальну суму 63 411 446,92 грн, ДП «МТП «Южний» сплатило 63 411 446,92 гривні.

Станом на 31.08.2020 дебіторська або кредиторська заборгованість відсутня.

Відповідно до протоколу технічної ради ДП «МТП «Южний» від 16.08.2019 № 10 було прийнято рішення затвердити техніко-економічне обґрунтування доцільності «придбання основних засобів» системи відеоспостереження з відеоаналітикою (другий етап), підготувати звіт з освоєння першого етапу та підготувати рапорт щодо фінансування другого етапу.

Звіт з освоєння першого етапу та рапорт щодо фінансування другого етапу до аудиту не надано.

В акті введення в експлуатацію основних засобів від 05.08.2020 № 1990 зазначено, що система відеоспостереження замкнутого типу (інв. № 77059) відповідає технічним умовам, придатна для експлуатації, доопрацювання не потрібно.

Первісна вартість об'єкта інв. № 77059 становить 58 397 382,79 грн та складається з проєкту (договір від 21.09.2017 № УП-188/17) та обладнання, робіт з монтажу, пусконаладження, нематеріальних активів (договір від 16.10.2018 № Т/СН-191/18).

В обліку ДП «МТП «Южний» відображена система відеоспостереження комплексу в/п (інв. № 67086), до складу якої входять відеокамери та кошик з жорсткими дисками, обладнання промтелебачення (інв. № 603), до складу якого входять камери та сервер, система відеоспостереження (інв. № 67046) та програмне забезпечення інтелект (інв. № 65166).

Під час позапланової інвентаризації, яка проведена відповідно до наказу в.о. директора Ковшара С.П. від 24.10.2020 №1313 не виявлено 23 позиції системи відеоспостереження замкнутого типу (інв. №77059) первісною вартістю **270 589,00 гривень**.

Протокол інвентаризації у додатку 2 до аудиторського звіту.

Поряд з цим на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель «ProZorro» за номером ID: UA-2019-09-13-002305-b розміщено оголошення про проведення переговорної процедури закупівлі товару за ДК 021:2015: 32230000-4 «Апаратура для передавання радіосигналу з приймальним пристроєм», очікуваною вартістю 66 000 000,00 гривень.

У повідомленні про намір укладання договору (під час застосування переговорної процедури) UA-2019-09-13-002305-b, посилаючись на ст. 35 Закону України «Про публічні закупівлі», зазначено: «ДП «МТП «Южний» в 2018 році застосував процедуру відкритих торгів та за результатами торгів між ДП «МТП «Южний» та ТОВ «НОВІТНЕ ОБЛАДНАННЯ» укладено Договір № Т/СН-191/18 від 16.10.2018 на закупівлю системи відеоспостереження замкнутого типу в обсязі 1 комплекс (з наданням супутніх послуг). Для виконання аналітики застосовується програмне забезпечення Video Analytics and Access Control Integration System (VAACI) Inlimited'IM, авторські права на яке належать виконавцю ТОВ «НОВІТНЕ ОБЛАДНАННЯ» на підставі свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір № 84729 від 22.01.2019. Протягом встановлення та монтажу системи відеоспостереження замкнутого типу згідно договору було виявлено, що необхідна У зв'язку з тим, що система відеоспостереження замкнутого типу являє собою цілісний комплекс, виникли потреби здійснити додаткову закупівлю в того самого постачальника з метою забезпечення сумісності з наявними технологіями, так як заміна попереднього постачальника може призвести до несумісності або виникнення проблем технічного характеру, пов'язаних з експлуатацією та обслуговуванням».

Слід зазначити, що згідно з Додатком № 1 до договору від 16.10.2019 № Т/СН-183/19 вартість програмного забезпечення, на яке розповсюджується авторське право ТОВ «Новітне обладнання», складається з пп. 24, 30, 31 вартості складових комплекту «Системи відеоспостереження

замкнутого типу» та становить 11 769 212,0 грн (або 18% від очікувальної вартості та суми договору). Інший товар не виробляється постачальником та не є продуктом, на який розповсюджується авторське право ТОВ «Новітне обладнання».

Будь-яких інших обґрунтувань (окрім володіння постачальником авторського права на програмне забезпечення) щодо підтвердження сумісності або несумісності товару, який необхідно було додатково придбати для докомплектації комплексу системи відеоспостереження замкнутого типу згідно з проектною документацією, до аудиту не надані.

Запит та пояснення заступника начальника з технічних питань інформаційно – обчислювального центру Ярового В.П. наведено у додатку 3 до аудиторського звіту.

За результатами переговорної процедури закупівлі між ДП «МТП «Южний» в особі в.о. директора Яблунівського Анатолія Миколайовича та ТОВ «Новітне обладнання» укладено договір від 16.10.2019 № Т/СН-183/19 (далі – договір № 183/19) на поставку товару «Системи відеоспостереження замкнутого типу та супутніх послуг».

Загальна ціна договору становить **65 890 692,94 грн**, з них:

- система відеоспостереження замкнутого типу – 43 221 627,01 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування відеокамер на території об'єкта – 4 762 435,18 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування відеокамер в складах та їдальнях – 728 411,46 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування системи турнікетів з елементами системи контролю та керування доступу – 606 400,00 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування системи охорони сигналізації – 2 701 157,89 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування системи зв'язку та оповіщення – 1 961 719,80 грн;
- пусконаладжувальні послуги з монтажу та налаштування системи охоронного освітлення – 11 908 941,60 гривні.

Згідно з п. 3.1.2 покупець здійснює оплату вартості послуг протягом 45 банківських днів з дня отримання рахунку Постачальника, після підписання сторонами акта здавання-приймання наданих послуг.

Відповідно до п. 4.6 договору № 183/19 постачальник надає покушцю послуги протягом 180 робочих днів з дати підписання акта приймання-передачі фронту послуг для монтажу обладнання у відповідності до Робочого проекту, що надається постачальнику після укладання цього договору протягом 10 (десяти) днів для ознайомлення та керування в роботі.

Згідно з п. 4.8 договору № 183/19 здавання наданих постачальником послуг та приймання їх покупцем оформлюється Актом здавання-приймання наданих послуг, який готується постачальником та підписується

повноважними представниками сторін, протягом 5 (п'яти) робочих днів після фактичного надання послуг.

За даними бухгалтерського обліку період з 01.10.2017 по 31.08.2020 розрахунки за договором № 183/19 між ТОВ «Новітнє обладнання» та ДП «МТП «Южний» не здійснювались.

Порівняльний аналіз вартості робіт та устаткування комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою наведено у таблиці 12.

Таблиця 12

Порівняльний аналіз вартості робіт та устаткування комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою

тис. грн, (без ПДВ)

Найменування	Вартість згідно з проектом	Вартість згідно з договорами № 183/19 та № 191/18	Різниця
Устаткування	53 716,08	83 312,29	29 596,21
Роботи	33 349,89	27 405,3	-5 944,59
Всього	87 065,97	110 717,59	23 651,62

Так, наприклад, відповідно до зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва передбачено встановлення 18 відеокамер PTZ AXIS P5635-E MK II 50 IIZ за ціною 79 868,33 грн без ПДВ. Фактично відповідно до договору від 16.10.2018 № Т/СН-191/18 встановлено 18 відеокамер PTZ AXIS P5635-E MK II 50 IIZ за ціною 116 646,59 грн без ПДВ. Загалом різниця становила 662 008,62 грн без ПДВ.

Відповідно до зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва передбачено встановлення програмного забезпечення розпізнавання вагонів за ціною 1 218 575,0 грн без ПДВ. Фактично відповідно до договору від 16.10.2018 №Т/СН-191/18 встановлено програмне забезпечення розпізнавання номерів вагонів за ціною 1 642 810,97 грн без ПДВ. Загалом різниця становила 424 235,97 грн без ПДВ.

Відповідно до зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва передбачено встановлення 1 тепловізора PTZ Flir PT-617 HD за ціною 378 947,50 грн без ПДВ. Фактично відповідно до договору від 16.10.2018 №Т/СН-191/18 встановлено 1 тепловізор PTZ Flir PT-617 HD за ціною 532 161,13 грн без ПДВ. Загалом різниця становила 153 213,63 грн без ПДВ.

Також під час аудиту встановлено, що відповідно до зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва передбачено встановлення відеокамер AXIS P1425-LE MK II за ціною 25 920,83 грн без ПДВ. Фактично відповідно до договору від 16.10.2018 № Т/СН-191/18 встановлено відеокамери AXIS P1435-LE за ціною 37 857,01 грн без ПДВ.

З огляду на невідповідність укладених договорів № 183/19 та № 191/18 проекту, наявність інших діючих систем відеоспостереження ДП «МТП «Южний» виконання та оплата товарів (з супутніми послугами) за договором на придбання системи відеоспостереження від 16.10.2019 № Т/СН-183/19 може призвести до непродуктивних витрат на загальну суму **65 890,7 тис. гривень.**

Під час аудиту на адресу ТОВ «Новітне обладнання» для підтвердження виконання договорів та взаєморозрахунків було надіслано запит від 27.11.2020 № 151505-14/6188-2020. Згідно з листом від 14.12.2020 № 1/153 ТОВ «Новітне обладнання» повідомлено Південний офіс Держаудитслужби про необхідність продовження строку розгляду запиту до 20 робочих днів (кінця грудня 2020 року) у зв'язку з *необхідністю виготовлення значної кількості копій документів.*

Відповідно до листа від 29.12.2020 № 1/155 ТОВ «Новітне обладнання» на адресу Південного офісу Держаудитслужби надіслано копії документів, які не спростовують висновки наведені в аудиторському звіті.

Також досліджено питання правильності проведення процедури закупівлі, за результатами якої укладено ще один договір з ТОВ «Новітне обладнання» від 19.12.2018 №Т/СН-259/18, предмет якого не є складовою об'єкту «Система відеоспостереження замкнутого типу».

Відповідно до обґрунтування доцільності закупівлі від 17.10.2018, підписаного начальником інформаційно-обчислювального центру Синявським К.С. та погодженого заступником директора з безпеки Маркевичем В.М., було встановлено за доцільне проведення закупівлі апаратно-програмного комплексу підсистеми розподілу сегментів, мережових екранів та моніторингу інформаційної мережі порту.

Оголошення про проведення процедури закупівлі розміщено на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель «ProZorro» за номером ІД: UA 2018 11 08 000690 с. Процедуру закупівлі було визначено як відкриті торги за предметом закупівлі «ДК 021:2015: 32420000-3 — Мережеве обладнання», очікуваною вартістю 4 157 616,00 гривень.

Процедура закупівлі проведена відповідно до річного плану закупівель на 2018 рік, який оприлюднено на вебпорталі Уповноваженого органу.

Відповідно до реєстру отриманих цінових пропозицій до участі у процедурі закупівлі подали свої цінові пропозиції в електронному вигляді через електронну систему закупівель два учасники, а саме:

1) товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Новітне обладнання» – первинна та остаточна пропозиція 4 157 274,12 грн з ПДВ;

2) товариство з обмеженою відповідальністю «ІТ ТЕХНОЛОДЖІ ГРУП» – первинна та остаточна пропозиція 4 157 600,00 грн з ПДВ.

Кінцевий строк подання тендерних пропозицій 26.11.2018. Аукціон відбувся 27.11.2018.

За результатами електронного аукціону найнижчу цінову пропозицію запропонувало товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Новітнє обладнання» (4 157 274,12 грн з ПДВ).

Повідомлення про намір укласти договір оприлюднено на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель 30.11.2018.

За результатами аналізу відповідності тендерної пропозиції товариства з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання» вимогам тендерної документації та кваліфікаційним критеріям встановлено наступне: відповідно до п. 3 розділу «Перелік документів, які повинен надати Учасник у складі Пропозиції» Додатка 4 до тендерної пропозиції, Замовник встановив вимогу, що, у разі, якщо учасник не буде залучати до надання послуг субпідрядника, у складі тендерної пропозиції необхідно надати довідку у довільній формі, в якій учасник повинен зазначити, що він не буде залучати до надання послуг субпідрядника.

Учасником у складі тендерної пропозиції не надано зазначеного документа, як наслідок, тендерна пропозиція учасника не відповідає умовам тендерної документації в цій частині.

Керуючись вимогами пунктом 4 частини першої статті 30 Закону замовник відхиляє тендерну пропозицію у разі невідповідності тендерної пропозиції умовам тендерної документації.

Таким чином, Замовником на порушення вимог пунктів 1 та 4 частини першої статті 30 Закону не відхилено пропозицію товариства з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання», як таку, що не відповідає умовам тендерної документації.

Отже, на порушення вимог пункту 4 частини першої статті 30 Замовником не відхилено пропозицію товариства з обмеженою відповідальністю «Новітнє обладнання», як таку, що не відповідає умовам тендерної документації.

За результатами проведеної процедури закупівлі між ДП «МГП «Южний», в особі в.о. директора Яблунівського Анатолія Миколайовича та ТОВ «Новітнє обладнання» укладено договір від 19.12.2018 №Т/СН-259/18 (далі – договір № 259/18) на поставку апаратно-програмного комплексу підсистеми розподілу сегментів, мережеских скрапів та моніторингу інформаційної мережі підприємства та супутніх послуг загальною вартістю **4 157 274,12 грн**, розрахунки по якому проведені в повному обсязі.

У загальній сумі вартості незавершених капітальних інвестицій, які станом на 31.08.2020 обліковувались на балансі Порту за рахунком 15101 (26 560,6 тис. грн), виявлені об'єкти капітального будівництва, які протягом дослідженого періоду не добудовані та не введені в експлуатацію, зокрема:

«адміністративно-побутова будівля» (дата початку 01.07.2009) – 594,77 тис. грн;

«накопичувач зливових стоків» (дата початку 01.06.2008) – 863,3 тис. грн;

«спеціалізований перевантажувальний комплекс навалочних

вантажів» – 3 336,7 тис. грн, (дата початку 01.11.2015, проектні роботи 01.04.2017 – 3 112,3 тис. грн);

«проектні роботи» (дата початку 01.06.2007) – 3 591,3 тис. грн,

«ЛС 110/10 кВ ГПП «Южна» (дата початку 01.11.2013) – 2 146,9 тис. грн,

«очисні споруди» (дата початку 01.10.2013) – 3 141,7 тис. грн;

«установка резервного газопостачання» (дата початку 01.10.2014) 177,8 тис. грн;

«склад для зернових вантажів» (дата початку 01.12.2016) – 1 341,1 тис. грн;

«поліклініка Порту в м. Южний» (дата початку 01.12.2011) – 722,3 тис. гривень.

За результатами дослідження встановлено, що добудова або доведення до стану можливої експлуатації зазначених об'єктів незавершеного будівництва вартістю 15 915,87 тис. грн є неактуальними.

Так, наприклад, до вартості об'єкта «Спеціалізований перевантажувальний комплекс навалочних вантажів» віднесені витрати на оплату послуг з розробки проекту будівництва спеціалізованого перевантажувального комплексу навалочних вантажів, який здійснено ДП «ЧорноморІДПроект» в квітні 2017 року, на суму 3 112,3 тис. гривень. Загальна кошторисна вартість визначена у сумі 5 801 770 тис. гривень.

Інвестиційним та фінансовим планами на 2018 рік було передбачено будівництво спеціалізованого перевантажувального комплексу навалочних вантажів на суму 37 058 тис. грн, однак протягом 2х наступних років реалізація зазначеного проєкту не розпочата, а сам проєкт виключено зі складу Інвестиційного плану до 2023 року.

Будівництво спеціалізованого перевантажувального комплексу навалочних вантажів був комплексним проєктом та складався з 2-х частин: будівництво берегової та причальної інфраструктури повинно було здійснюватися за кошти інвестора в рамках державно-приватного партнерства, а реконструкція гідротехнічних споруд (причалів №№5, 6, 7,8) – за рахунок коштів ДП «Адміністрація морських портів України».

Станом на 31.08.2020 в обліку ДП МТП «Южний» обліковувались об'єкти незавершених капітальних інвестицій, які втратили актуальність та не відповідають критеріям визнання активу, встановленим Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», на загальну суму 15 915,87 тис. гривень. Наявність об'єктів незавершеного будівництва, які довготривалий час не доведені до стану, можливого для експлуатації, свідчить про прийняття в попередніх періодах неефективних управлінських рішень щодо початку реалізації інфраструктурних проєктів та про неякісне проведення інвентаризацій, під час яких інвентаризаційною комісією не визначена необхідність та доцільність добудови незавершених об'єктів та не надані пропозиції щодо їх списання.

У структурі оборотних активів також зросла частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та грошових коштів на рахунках у банках.

Станом на 30.06.2020 частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у загальній вартості оборотних активів зросла з 8,5% до 14% та становила 226 291 тис. гривень. Залишки грошових коштів на рахунках в банках зросли з 837 730 тис. грн (станом на 01.01.2018) до 1 108 734 тис. грн (станом на 30.06.2020).

Аналізом обліку розрахунків з контрагентами встановлені випадки недотримання як контрагентами, так і Портом умов укладених договорів щодо виконання договірних зобов'язань, наслідком чого є виникнення дебіторської заборгованості з ознаками простроченої та нераціональне витрачання фінансових ресурсів, у тому числі на сплату штрафних санкцій за невиконання зобов'язань.

Прикладом недотримання умов договорів, що призвело до нераціонального використання фінансових ресурсів, є операції за договорами, укладеними з ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» на постачання природного газу.

Протягом 2018-2020 років за результатами процедури відкритих торів з публікацією англійською мовою було визначено постачальником природного газу ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС», з яким діяло 3 договори на загальну суму **89 357 446 грн**:

- договір від 17.08.2018 №Т/ВТЕ-122/18 на суму 18 154 500 грн;
- договір від 25.02.2019 № Т/ВТЕ-15/19 на суму 51 484 000 грн;
- договір від 30.12.2019 № Т/ВТЕ-324/19 на суму 19 718 946 грн;

Відповідно до оборотно сальдової відомості за розрахунками з ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» спожито природного газу на загальну суму 48 224,5 тис. грн (2018 рік – 14 789,8 тис. грн, 2019 рік – 25 668,1 тис. грн, 8 місяців 2020 року – 7 766,6 тис. грн), оплачено за спожитий природний газ –47 672,8 тис. грн (2018 рік – 10 617,1 тис. грн, 2019 рік – 27 323,6 тис. грн, 8 місяців 2020 року – 9 732,1 тис. гривень. Станом на 31.08.2020 поточна кредиторська заборгованість становила 551,7 тис. гривень.

Статтею 20 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» передбачені повноваження НКРЕКП щодо здійснення моніторингу, зокрема, функціонування ринку природного газу, який забезпечується шляхом проведення аналізу та оцінки низки параметрів (показників).

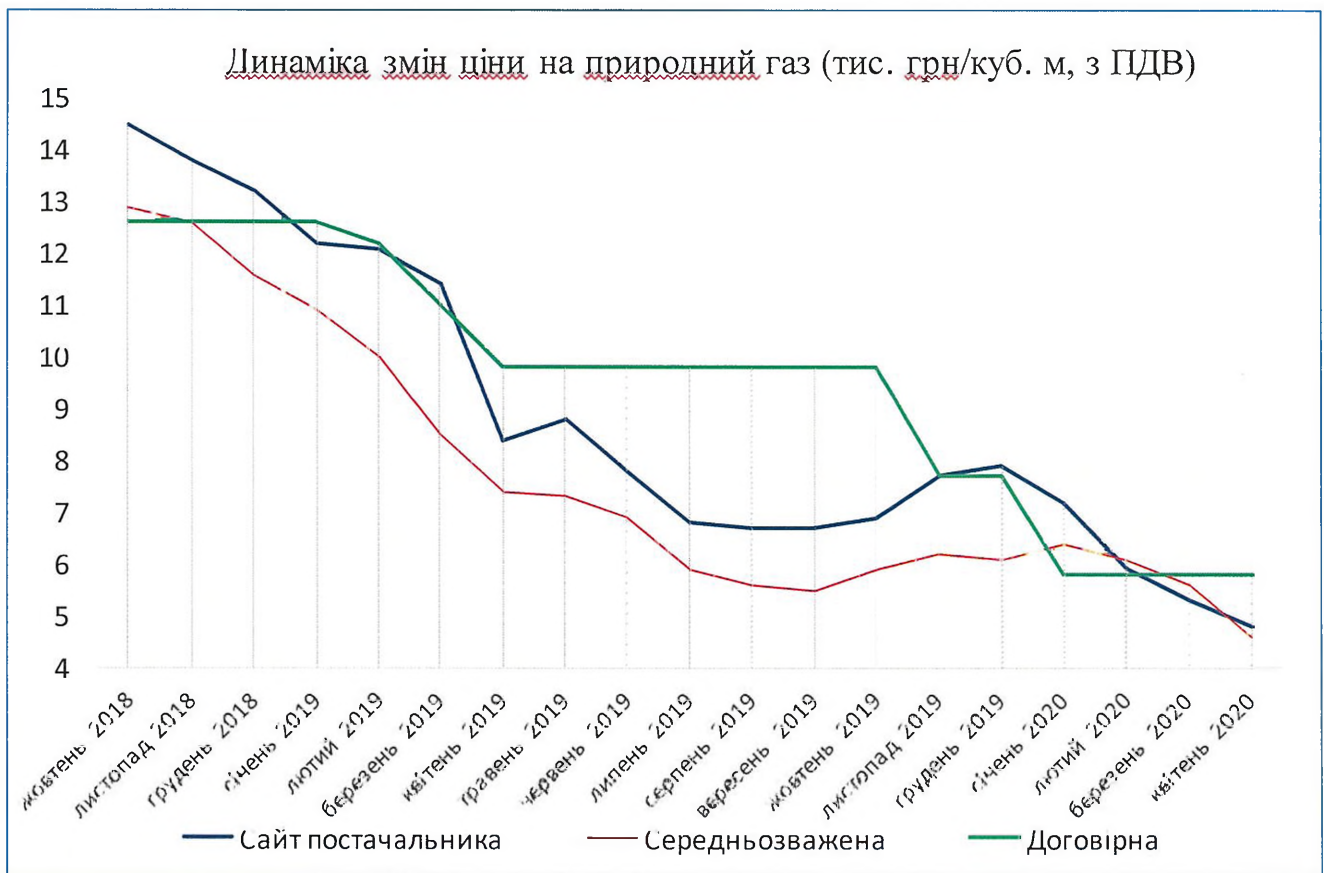
За інформацією, що оприлюднена на офіційному сайті НКРЕКП, протягом опалювального сезону 2018-2020 років на нерегульованому сегменті роздрібного ринку природного газу ціна природного газу для побутових споживачів постійно знижувалась. Так, у IV кварталі 2019 року зменшилась на 38,6% у порівняно з I кварталом 2019 року.

На виконання вимог п. 5. р. I Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496, на офіційному

сайті постачальника – ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» міститься інформація про ціни на природний газ (з ПДВ), а саме: жовтень 2018 р. – 14 536 грн/тис. м³, листопад 2018 р. – 13 800 грн/тис. м³, грудень 2018 р. – 13 200 грн/тис. м³, жовтень 2019 р. – 6 900 грн/тис. м³, листопад 2019 р. – 7 690 грн/тис. м³, грудень 2019 р. – 7 940 грн/тис. м³, січень 2020 р. – 7 200 грн/тис. м³, лютий 2020 р. – 5 900 грн/тис. м³, березень 2020 р. – 5 300 грн/тис. м³.

Ринок природного газу дуже волатильний, а ціни на нього постійно змінюються. Це зумовлює необхідність переглядати ціну на газ, встановлену договором.

Отже інформація, що оприлюднена на офіційному сайті постачальника – ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС», відображає коливання ціни на ринку та свідчить про наявність тенденцій на ринку природного газу.

Handwritten signature

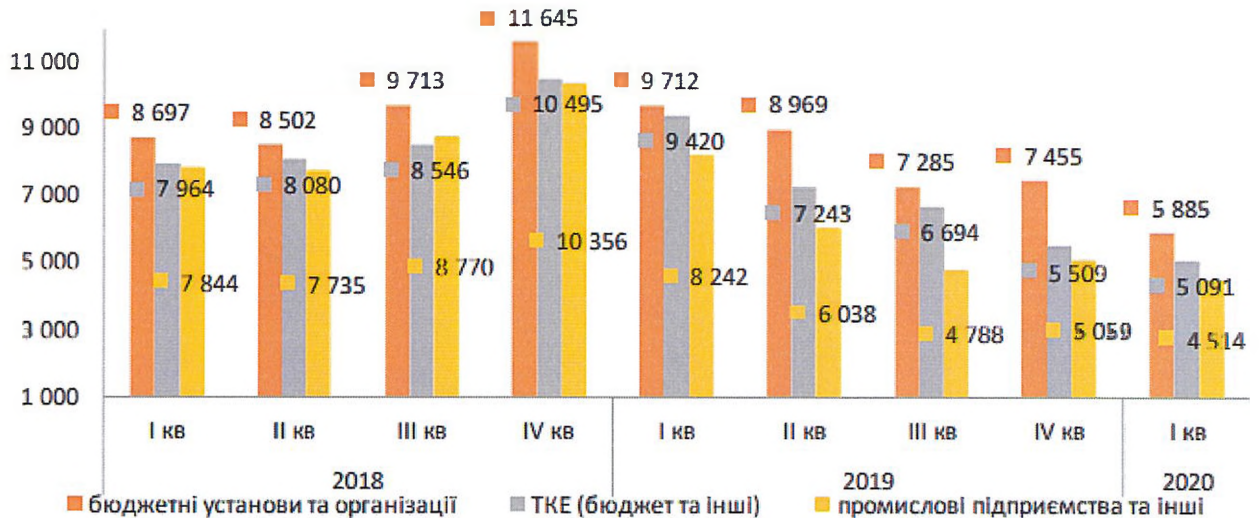

Рис. 1 Динаміка цін на нерегульованому сегменті роздрібного ринку природного газу (без урахування тарифів на транспортування та розподілу природного газу та ПДВ), грн/тис. м³

Згідно з річним планом закупівель на 2018 рік та оголошенням за номером UA-2018-05-11-000633-а очікувальна вартість закупівлі природного газу обсягом 1 750 000 куб. м визначена у сумі 20 125 тис. грн, тобто **9,58 грн (без ПДВ) за 1 м³**.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua) тендерні пропозиції подали 5 учасників, з яких 4 допущено до аукціону: ТОВ «Екотехноінвест» з ціновою пропозицією 12 810,0 тис. грн, ТОВ «Енергогазрезерв» – 15 697,5 тис. грн, ТОВ «Юг-Газ» – 18 165,0 тис. грн, ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» – 18 154,5 тис. гривень.

Відповідно до протоколу засідання тендерного комітету від 23.07.2018 та від 26.07.2018 найбільш економічно вигідні пропозиції ТОВ «Екотехноінвест» та ТОВ «Енергогазрезерв» були відхилені з наступної причини: *«Не підтвердив протягом одного робочого дня з дня проведення аукціону вартість своєї тендерної пропозиції шляхом прикріплення на веб-порталі Уповноваженого органу сканованої копії тендерної пропозиції приведеної у відповідність до результатів аукціону, що призвело до невиконання вимог ч.1 Розділу 3 тендерної документації. Ненадання учасником тендерної пропозиції після аукціону не дає можливості Замовнику визначити, що запропонований товар відповідає встановленим вимогам Замовника за номенклатурою і кількістю.*

Учасник має бути відхилений у відповідності до п. 4 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25 грудня 2015 року (зі змінами та доповненнями).

Необґрунтованість відхилення пропозицій учасників із зазначеної причини більш детально розглянуті далі за текстом.

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС», з яким укладений договір від 17.08.2018 № Т/ВТЕ-122/18, предметом якого є поставка з 01.10.2018 по 31.12.2018 природного газу загальним обсягом до 1 750 000 куб. м на загальну суму 18 154,5 тис. гривень. Ціна за 1 м³ визначена **8,645 грн (без ПДВ)**.

До договору з ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» від 17.08.2018 № Т/ВТЕ 122/18 укладено 3 додаткові угоди, відповідно до яких ціна природного газу з 01.10.2018 збільшена до **10,46 грн (без ПДВ) за 1 м³**, а обсяг придбання природного газу зменшено до 1 446 280 м³ (додаткова угода від 31.10.2018 № 2), договір було подовжено до 01.03.2019 в обсязі, що не перевищує 20 відсотків суми, визначеної договором (додаткова угода від 28.12.2018 № 3).

Тобто, при наявності коливань ціни газу на ринку зміни до договору в частині ціни за 1 куб. м вносились лише у разі підвищення ціни, у разі зниження ціни (починаючи з грудня 2018 року) – зміни до договору не вносились.

Не внесення змін до договору від 17.08.2018 № Т/ВТЕ-122/18 при наявності тенденції до зниження ціни газу на ринку, призвело до придбання природного газу, починаючи з грудня 2018 року, за ціною, що перевищує середньозважені ціни, рівень яких визначений НКРЕКП. Як наслідок, нераціональне використання фінансових ресурсів за договором від 17.08.2018 № Т/ВТЕ-122/18 становило 1 851,8 тис. гривень.

Розрахунок наведено у додатку 4 до аудиторського звіту

Також встановлено, що в січні 2019 року Портом придбано у ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» природного газу в обсязі, що перевищує 20 відсотків суми, визначеної договором, що є порушенням ч. 7 ст. 2 та ч. 5 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» (в редакції, що діяла на дату здійснення операції).

Так, в січні 2019 року по договору було отримано від ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» 760,276 тис. м³ природного газу на загальну суму 9 543,4 тис. грн, хоча договором було передбачено отримання 289,2 тис. м³ природного газу на суму 3 630,9 тис. гривень.

Згідно з поясненням старшого бухгалтера Рибачок Н.О.: «В бухгалтерському обліку придбання природного газу у ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» у січні 2019 року у розмірі 4 644,73 тис. грн відображено на підставі службової записки відділу головного енергетика від 08.02.2019 № 207-20/2913, розшифровки на споживання природного газу підприємства у січні 2019 року, розрахунок якої підтверджено довідкою про ціну на товар на внутрішньому ринку України від Торгово-промислової палати України.

У жовтні 2019 року на підставі рішення Господарського суду Одеської області від 03.07.2019 у справі №916/1104/19, яке залишено в силі постановою Південно-західного апеляційного господарського суду від

25.09.2019 та службової записки заступника директора з правових питань від 10.10.2019 №102-07/20549 в бухгалтерському обліку було відображено придбання природного газу у ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» у розмірі 1 267,77 тис. грн».

Запит від 09.12.2020 № 21п та пояснення наведено у додатку 5 до аудиторського звіту.

Таким чином, на порушення ч. 7 ст. 2 та ч. 5 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» в січні 2019 придбано природного газу на суму 5 912,5 тис. грн понад суму, передбачену договором від 17.08.2018 № Т/ВТЕ-122/18, і до/без проведення процедур, визначених Законом України «Про публічні закупівлі» та без наявності підписаного акта приймання-передачі.

Відповідно до річного плану закупівель та оголошення за номером **UA-2018-12-13-001532-с** очікувальна вартість закупівлі природного газу на 2019 рік обсягом 4 220 000 куб. м визначена у сумі **61 562,6 тис. грн**, тобто 12,16 грн (без ПДВ) та 14,58 грн (з ПДВ) за 1 м³.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua), тендерні пропозиції подали 2 учасники, які були допущені до аукціону: ТОВ «Паливторг» з ціною пропозицією 51 500 тис. грн, ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» – 51 484 тис. гривень.

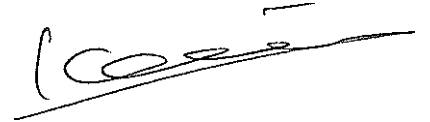
За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС», з яким укладений договір від 25.02.2019 №Т/ВТЕ-15/19, предметом якого є поставка з 01.03.2019 по 31.12.2019 природного газу загальним обсягом до 4 220 000 куб. м на загальну суму 46 348,26 тис. гривень. Ціна за 1 м³ – визначена 10,1666 грн (без ПДВ), або 12,1999 грн (з ПДВ).

До договору з ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» від 25.02.2019 № Т/ВТЕ 15/19 укладено 3 додаткові угоди, відповідно до яких ціна природного газу з 01.03.2019 зменшена до 9,1525 грн (без ПДВ) за 1 м³ (додаткова угода № 1 від 09.09.2019), а з 01.04.2019 зменшена до 8,2375 грн (без ПДВ) за 1 м³ (додаткова угода № 2 від 10.09.2019), з 01.11.2019 зменшена до 6,41667 грн (без ПДВ) за 1 м³ (додаткова угода № 3 від 27.12.2019).

Незважаючи на внесення змін до договору від 25.02.2019 № Т/ВТЕ-15/19 в частині зменшення ціни за 1 м³, договірна ціна значно перевищувала середньозважену, що визначена НКРЕКП.

Придбання природного газу за цінами, що значно перевищували середні ціни на ринку природного газу 2019 році, за договором від 25.02.2019 № Т/ВТЕ-15/19 призвело до нераціонального використання фінансових ресурсів на суму 3 644,7 тис. гривень.

Зміни, внесені додатковими угодами №1-3 до договору від 25.02.2019 № Т/ВТЕ-15/19 не вплинули на загальний обсяг придбання природного газу, але вплинули на розподіл обсягів за місяцями. Так, якщо договором

передбачалась поставка природного газу в лютому 2019 року обсягом 1 200 000 м³, то змінами, внесеними додатковими угодами № 1 та № 2 обсяг постачання в лютому 2019 року визначено 0,0 м³.

Додатковою угодою від 27.12.2019 №3 внесені зміни до розподілу обсягів придбання природного газу за місяцями та знову передбачено придбання природного газу в лютому 2019 року обсягом 358 570 м³ за ціною 10,166 грн (без ПДВ) за 1 м³, внаслідок чого ціна договору зросла на 4 374,55 тис. гривень.

У бухгалтерському обліку ДП «МІП «Южний» придбання природного газу обсягом 358 570 м³ за ціною 10,166 грн (без ПДВ) за 1 м³ на суму 4 374,55 тис. грн було відображено по рахунку 63105 в:

лютому 2019 року на суму 3 423,9 тис. грн,
червні 2019 року на суму 950,6 тис. гривень.

Оплата здійснена згідно з платіжним дорученням від 21.06.2019 № 3428 по рахунку від 28.02.2019 № 250 та акту приймання-передачі від 28.02.2019 № УГР00000212 на суму 4 374,55 тис. гривень.

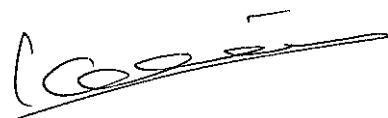
На питання, чому акт приймання-передачі природного газу за лютий 2019 року відображений в бухгалтерському обліку в червні 2019 року, хоча договором зазначений обсяг не був передбачений, отримано пояснення старшого бухгалтера Рибачок Н.О., відповідно до якого: *«У лютому 2019 року придбання природного газу у ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» на суму 3 423,9 тис. грн в бухгалтерському обліку було відображено на підставі службової записки головного енергетика від 07.03.2019 № 207-20/4774, розшифровки на споживання природного газу підприємства в лютому 2019 року, розрахунок якої підтверджено довідкою про ціну на товар на внутрішньому ринку України від Торгово промислової палати України.*

У червні 2019 року на підставі службової записки головного енергетика від 21.06.2019 № 207-20/12464, коригувальної розшифровки на споживання газу підприємства в лютому 2019 проведеної у червні 2019 року та акту прийому-передачі природного газу №УГР00000212 від 28.02.2019 року було проведено коригування споживання природного газу в лютому 2019 року на суму 950,57 тис. грн».

Запит від 09.12.2020 № 21п та пояснення наведено у додатку 5 до аудиторського звіту.

Згідно з річним планом закупівель на 2020 рік та оголошенням за номером UA-2019-09-18-000453-b очікувальна вартість закупівлі природного газу обсягом 3 315 000 куб. м визначена у сумі 43 852,7 тис. грн, тобто 11,02 грн (без ПДВ) за 1 м³.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua), тендерні пропозиції подали 4 учасники, з яких допущено до аукціону: ТОВ «Газенергопроект» з остаточною ціною

пропозицією 19 724,25 тис. грн, ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» – 19 718,9 тис. грн, ТОВ «ОККО контракт» 19 720,9 тис. гривень.

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС», з яким укладений договір від 30.12.2019 № Т/ВТЕ-324/19, предметом якого є поставка з 01.01.2020 по 01.04.2020 природного газу загальним обсягом до 3 315 000 куб. м на загальну суму 19 718,9 тис. гривень. Ціна за 1 м³ визначена 4,957 грн (без ПДВ), або 5,95 грн (з ПДВ).

До договору з ТОВ «УКР ГАЗ РЕСУРС» від 30.12.2019 № Т/ВТЕ-324/19 укладено 5 додаткових угод, відповідно до яких ціна природного газу з 01.05.2020 зменшена до 3,736 грн (без ПДВ) за 1 м³ (додаткова угода №1 від 30.04.2020), а з 01.06.2020 зменшена до 3,5286 грн (без ПДВ) за 1 м³ (додаткова угода №2 від 29.05.2020).

Додатковою угодою від 30.06.2020 № 3 дія договору була призупинена з 30.06.2020 року.

Додатковою угодою від 29.09.2020 № 4 дія договору була продовжена до грудня 2020 року з загальним обсягом придбання до 3 157 925 м³ та ціною 3,8333 грн (без ПДВ) за 1 м³.

Додатковою угодою від 01.10.2020 № 5 загальний обсяг придбання зменшено до 2 995 194 м³ та ціною 4 21 грн (без ПДВ) за 1 м³.

Аналіз стану виконання договору від 30.12.2019 № Т/ВТЕ-324/19 засвідчив, що ціна договору знижувалась одночасно із зниженням ціни природного газу на ринку, що свідчить про своєчасність перегляду договірних цін.

Висновок:

придбання системи відеоспостереження та робіт з проектування системи відеоспостереження на загальну суму 133 964,7 тис. грн не передбачено фінансовими планами Порту на відповідні роки.

договори з ТОВ «Повітне обладнання від 16.10.2018 № Т/СП-191/18 та від 19.12.2018 № Т/СН-259/18 на загальну суму 67 742,2 тис. грн укладені за результатами тендерних процедур, проведених з порушенням вимог Закону України «Про публічні закупівлі»;

внаслідок невідповідності предмету закупівлі за договорами № 183/19 та № 191/18 проекту та наявності інших діючих систем відеоспостереження ДП «МТП «Южний» виконання та оплата товарів (з супутніми послугами) за договором на придбання системи відеоспостереження від 16.10.2019 № Т/СН-183/19 може призвести до неефективних витрат на загальну суму 65 890,7 тис. гривень.

під час інвентаризації не виявлено 23 позицій системи відеоспостереження замкнутого типу (інв. №77059) на загальну суму 270,6 тис. гривень.

при наявності коливань ціни природного газу на ринку зміни до договорів закупівлі природного газу в частині ціни за 1 куб.м вносились

лише у разі підвищення ціни, у разі зниження ціни – зміни до договору не вносились. Іс здійснення своєчасного перегляду цін з урахуванням зміни ринкової кон'юнктури призвело до придбання природного газу за цінами, що значно перевищували середні ціни на ринку природного газу у відповідному періоді, та до нераціонального використання коштів у сумі 5 496,4 тис. гривень.

На порушення ч. 7 ст. 2 та ч. 5 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» в січні 2019 року придбано природного газу на суму, що на 5 912,5 тис. грн перевищує суму, передбачену договором від 17.08.2018 № Т/ВТГ-122/18, до/без проведення процедур, визначених Законом України «Про публічні закупівлі».

Щодо непродуктивних витрат на сплату штрафних санкцій, зазначене питання висвітлено в розділі «Стан організації внутрішнього контролю».

2.2.4. Зростання адміністративних витрат випереджальними темпами порівняно з собівартістю реалізованої продукції може свідчити про завищення витрат на оплату праці адміністративному персоналу та керівництву Підприємства

Аналіз основних показників діяльності Порту за досліджений період засвідчив, що саме за 8 місяців 2020 року порівняно з аналогічним періодом попереднього року темп приросту адміністративних витрат (51,7%) випереджає темп приросту собівартості реалізованої продукції (28,8 відсотка).

У структурі адміністративних витрат найбільша частка належить витратам на оплату праці з урахуванням відрахувань на соціальні заходи.

Зокрема, витрати на оплату праці адміністративного персоналу становили: 2018 рік – 105 434,0 тис. грн (питома вага – 67,1%); 2019 рік – 101 694,0 тис. грн (питома вага – 65,1%); за I півріччя 2019 року – 45 496,0 тис. грн (питома вага – 62,7%) за I півріччя 2020 року – 79 721 тис. грн (питома вага – 72,4 відсотка).

Слід зазначити, що за 8 місяців 2020 року порівняно з аналогічним періодом попереднього року темп росту витрат на оплату праці у складі адміністративних витрат (175,2%) також випереджає темп росту витрат на оплату праці у складі собівартості реалізованої продукції (161,9 відсотка).

Відповідно до пункту 6.1.7 Статуту ДП «МТП «Южний», Порт самостійно встановлює чисельність та штатний розпис. Кількісний склад та штатний розпис керівництва Підприємства погоджується з Уповноваженим органом управління.

Протягом періоду з жовтня 2017 року по серпень 2020 року відбулось зростання чисельності персоналу ДП «МТП «Южний». Штатна чисельність персоналу за цей період збільшилась з 2 811 до 2 846 одиниць (на 35 одиниць, або на 1,2 відсотка).

У розрізі періодів штатна чисельність персоналу збільшувалась наступним чином:

з 01.10.2017 по 01.01.2019 чисельність збільшилась з 2 811 до 2 875 одиниць (на 64 одиниці, або на 2,3%);

з 01.01.2019 по 01.01.2020 відбулась оптимізація чисельності персоналу до 2 765 одиниць (на 110 одиниць, або на 3,8%);

з 01.01.2020 по 31.08.2020 відбулось найбільш значне зростання чисельності персоналу з 2 765 по 2 846 одиниць (на 81 одиницю, або на 2,9 відсотка).

Чисельність персоналу в розрізі категорій та у розрізі періодів змінювалась таким чином:

протягом 01.10.2017 – 01.01.2018 чисельність адміністративного персоналу збільшилась з 405 до 413 одиниць (на 8 одиниць), чисельність персоналу виробничих підрозділів збільшилась з 1 133 до 1 202 (на 69 одиниць), чисельність іншого персоналу зменшилась з 1 273 до 1 235 (на 38 одиниць);

протягом 01.01.2018 – 01.01.2019 чисельність адміністративного персоналу зменшилась з 413 до 406 одиниць (на 7 одиниць), чисельність персоналу виробничих підрозділів збільшилась з 1 202 до 1 242 (на 40 одиниць), чисельність іншого персоналу зменшилась з 1 235 до 1 227 (на 8 одиниць);

протягом 01.01.2019 – 01.01.2020 чисельність адміністративного персоналу зменшилась з 406 до 390 одиниць (на 16 одиниць), чисельність персоналу виробничих підрозділів збільшилась з 1 242 до 1 337 (на 95 одиниць), чисельність іншого персоналу зменшилась з 1 227 до 1 038 (на 189 одиниць);

протягом 01.01.2020 – 31.08.2020 відбулось суттєве зростання адміністративного персоналу з 390 до 429 одиниць (на 39 одиниць, або на 10%), чисельність персоналу виробничих підрозділів збільшилась з 1 337 до 1 343 (на 6 одиниць), чисельність іншого персоналу збільшилась з 1 038 до 1 074 (на 36 одиниць). Слід зазначити, що у зазначеному періоді при незначному зростанні штатної чисельності виробничих підрозділів, штатна чисельність основного профільного підрозділу «вантажно-розвантажувальний район-2» скорочено на 5 посад.

Проведеним аналізом заробітної плати працівників Порту встановлено, що середньомісячна заробітна плата працівників у I півріччі 2020 року порівняно з 2017 роком збільшилася в 1,8 раза (з 16,4 тис. грн до 29,4 тис. грн), адміністративно-управлінського персоналу – збільшилася в 1,4 раза (з 34,9 тис. грн до 49,6 тис. грн) та заробітна плата директора Порту збільшилася майже в 4,7 раза (з 99,3 тис. грн до 467,2 тис. гривень).

Таким чином, протягом 8 місяців 2020 року на темпи зростання адміністративних витрат вплинуло як зростання штатної чисельності адміністративного персоналу так і зростання посадового окладу та витрат на оплату праці керівника.

Питання законності здійснення та достовірності відображення в обліку витрат на оплату праці керівного складу розглянуті під час ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Порту (акт ревізії від 30.12.2020 № 05-11/57), якою встановлено порушень, що призвели до втрат на загальну суму 2 353,5 тис. гривень.

Щодо причин зростання штатної чисельності адміністративного персоналу, то найсуттєвіші зміни, які вплинули на зростання витрат на оплату праці були здійснені на початку 2020 року. Так, протягом 8 місяців 2020 року на Підприємстві введено 75 посад, з них: 35 – керівники; 16 – інженерно-технічні працівники; 23 – робітники.

Зростання кількості посад керівників з високими посадовими окладами обумовлене, зокрема, і за рахунок перетворення секторів на відділи (з відповідним зростанням посадових окладів керівників), створення служб та управлінь шляхом об'єднання декількох самостійних підрозділів під керівництвом нового керівника (служба управління майном, управління кадрової служби та адміністративних питань, служба морської безпеки, заступник директора з безпеки (начальник служби морської безпеки), служба матеріально-технічного забезпечення, головний механік, заступник директора з правових та майнових питань).

Так, наприклад, внаслідок створення служби морської безпеки (СМБ) штатна чисельність працівників, відповідальних за забезпечення безпеки на Підприємстві збільшилась з 142 одиниць до 167 одиниць (на 25 одиниць, або на 17,6%), чисельність керівників при цьому збільшилась з 6 до 19 (втричі). Серед керівників створено 3 посади заступників начальника служби з посадовими окладами 35 тис. гривень. При цьому обов'язки за посадою начальника служби морської безпеки виконував заступник директора з безпеки (начальник служби морської безпеки), суміщаючи дві посади (посадову інструкція на цю посаду не розроблено з моменту її створення по теперішній час).

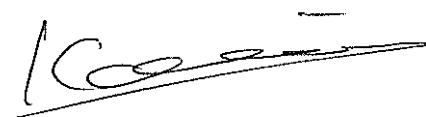
Також слід зазначити, що на момент введення трьох посад заступників начальника служби з посадовими окладами 35 тис. грн, типовий посадовий оклад заступника начальника структурного підрозділу, в тому числі найбільшого профільного підрозділу ВРР-2, становить 21 тис. гривень.

Встановлення таких окладів заступникам керівника непрофільного підрозділу розбалансовувало систему оплати праці на Підприємстві та порушує принцип рівної оплати за рівну працю.

Штатний фонд оплати праці підрозділів, відповідальних за забезпечення безпеки Підприємства, до введення СМБ становить 1 168,8 тис. грн, штатний фонд оплати праці СМБ збільшився до 1 546,9 тис. грн, тобто на 32,3 відсотка.

Враховуючи незмінність основних функцій підрозділів, відповідальних за безпеку Підприємства, така реорганізація призвела до зростання витрат та є неефективним управлінським рішенням.

У зазначеному періоді створено наступні структурні підрозділи:

- секретаріат директора, 8 посад (2 керівні), штатний фонд оплати праці на момент створення 123 200 грн (частину працівників переведено з інших підрозділів);

- відділ маркетингу та реклами, 6 посад (3 керівні), штатний фонд оплати праці на момент створення – 122 500 грн;

- відділ ціноутворення, 5 посад (1 керівна), штатний фонд оплати праці на момент створення – 81 400 грн;

- координаційний відділ, 2 посади (1 керівна), штатний фонд оплати праці на момент створення – 38 200 гривень.

Слід зазначити, що посадовий оклад заступника начальника відділу маркетингу та реклами (26 000 грн) на момент введення значно перевищував посадові оклади інших заступників керівників структурних підрозділів (у т. ч. найбільших основних ВРР-2 та портового флоту, посадові оклади по 21 тис. грн), посадовий оклад начальника сектору інформаційного забезпечення цього відділу (25 тис. грн) на момент введення значно перевищував посадові оклади всіх начальників секторів та дільниць на Підприємстві, у т. ч. виробничих (типовий посадовий – оклад 19 тис. грн).

У зазначеному періоді проведено реорганізацію системи матеріально-технічного забезпечення, всі відповідні підрозділи об'єднані у службу матеріально-технічного забезпечення (далі – СМТЗ). До реорганізації штатна чисельність працівників відповідних підрозділів (база постачання та відділ матеріально-технічного забезпечення) становила 33 посади (4 керівних). Після реорганізації чисельність СМТЗ зросла до 42 посад (з них 7 керівних). Штатний фонд оплати праці збільшився з 350 100 до 507 200 (на 157 100 грн, або 59,2 відсотка).

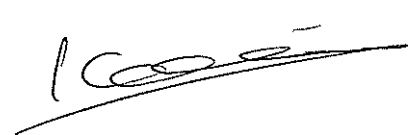
Значна частина нововведених посад має посадові оклади більші, ніж аналогічні посади по Підприємству, що порушує принцип рівної оплати за рівну працю та розбалансовує систему оплати праці на Підприємстві.

Введення посад з неогрунтовано високими посадовими окладами та без визначеного кола посадових обов'язків може свідчити про факти працевлаштування конкретних осіб без виробничої необхідності.

Також слід зазначити, що деякі з введених підрозділів дублюють функції вже існуючих підрозділів (відділ маркетингу та реклами та редакція газети «Портовик») або суміжні функції (відділ внутрішнього аудиту та контролю, відділ економічної безпеки служби морської безпеки та відділ ціноутворення; відділ захисту інформації та відділ технічних засобів служби морської безпеки).

Для обґрунтування введення деяких посад відбувались зміни в підпорядкуванні структурних підрозділів, у тому числі на порушення чинних нормативно-правових актів.

Наприклад, на порушення п. 5 Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, затвердженого постановою Кабінету

міністрів України від 26 листопада 2008 року № 1040, юридична служба підпорядкована не керівникові підприємства, а заступнику директора з правових та майнових питань.

Поряд з зростанням адміністративних питань одиниць на Підприємстві укладались договори індивідуального підряду з фізичними особами, предметом яких є виконання робіт, що за змістом є ідентичними обов'язкам штатних працівників Підприємства.

Так, згідно з договорами індивідуального підряду № Б-46 від 04.12.2019 та № Б-1 від 08.01.2020, укладеними з Зубко Юрієм Володимировичем, підрядник зобов'язується виконувати наступні роботи:

- проводити консультації керівника підприємства з юридичних і правових питань та у сфері здійснення публічних закупівель на підприємстві;

- здійснювати постійний моніторинг змін, які відбуваються в чинному законодавстві України, в тому числі у сфері здійснення публічних закупівель та в разі суттєвих змін, надавати консультації для відповідних фахівців підприємства з цих питань;

- приймати участь у розробці проєктів відповідей на запити державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян з питань, що належать до його компетенції;

- приймати участь у комісіях (у тому числі постійних комісіях), які проводяться на підприємстві з правом дорадчого голосу;

- приймати участь у нарадах, які проводяться під головуванням директора підприємства;

- приймати участь у розробці проєктів методичних рекомендацій з юридичних питань та у сфері здійснення публічних закупівель.

Вказані зобов'язання фактично дублюють завдання та обов'язки начальника юридичної служби, начальника відділу тендерної та договірної роботи відповідно до їх посадових інструкцій, а також працівників відділів.

За договорами індивідуального підряду № Б-45 від 04.12.2019 та № Б-2 від 08.01.2020, укладеними з Жуковським Віталієм Павловичем, підрядник зобов'язується виконувати наступні роботи:

- проведення консультацій керівника підприємства у сфері кадрової політики підприємства та управління персоналом;

- проведення консультацій керівника підприємства щодо планування чисельності працівників необхідної кваліфікації;

- проведення аналізу системи управління кадрової політики на підприємстві;

- приймання участі у розробці проєктів листів стороннім організаціям, що стосуються роботи управління персоналом та кадрової політики підприємства;

приймання участі в комісіях (у тому числі постійних комісіях), які проводяться на підприємстві з правом дорадчого голосу;

приймання участі у нарадах, які проводяться під головуванням директора підприємства;

приймання участі у розробці проектів методичних рекомендацій у сфері кадрової політики підприємства та управління персоналом.

Також з Жуковським В.П. було укладено договір № Б-23 від 25.05.2020 з наступними зобов'язаннями:

координація роботи комісій, робочих груп щодо реалізації інвестиційних проектів на ДП «МТП «Южний»;

приймання участі у підготовці та розробці поточних та перспективних планів розвитку;

взаємодія з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, профспілковими організаціями, громадськими організаціями, комерційними організаціями з питань, що стосуються інвестиційної діяльності;

здійснення представницьких функцій за окремо визначеними питаннями;

надання методичних рекомендацій з питань розробки, впровадження нових соціальних проектів та програм, які підвищують мотивацію трудового колективу до професійного розвитку; приймання участі, разом з профспілковим комітетом, у врегулюванні конфліктних ситуацій, які можуть виникнути між адміністрацією та співробітниками Порту;

надання консультацій, які носять рекомендаційний характер, щодо впровадження заходів з поліпшення умов праці та удосконалення мотивації трудового колективу та інше.

Ці роботи відповідно до їх посадових інструкцій входять до обов'язків керівника Порту, начальника відділу кадрів та соціального розвитку, начальника відділу інфраструктури та розвитку, а також працівників цих відділів.

За договорами індивідуального підяду № Б-23 від 23.01.2017 та № Б-49 від 18.12.2019, укладеними з Євсеєвою Ларисою Леонтіївною, підрядник зобов'язується виконувати наступні роботи:

здійснювати аналіз інформації, отриманої від структурних підрозділів підприємства з метою її систематизації і подальшого подання директору та працівникам підприємства;

здійснювати консультування керівництва підприємства з питань створення внутрішнього та зовнішнього інформаційного середовища;

здійснення консультування при підготовці та організації заходів, в яких бере участь директор Порту, зокрема зустрічей з громадськістю, пресконференцій, виступів в засобах масової інформації;

здійснювати консультивання при взаємодії з засобами масової інформації, які підпорядковані Міністерству інфраструктури України, іншим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування;

здійснювати аналіз матеріалів, опублікованих у загальнодержавній, обласній та місцевій пресі щодо діяльності Порту та подання директору Порту відповідної інформації про одержані результати;

приймати активну участь у наданні консультацій при підготовці та плануванні видання газети «Портовик», роботи корпоративного радіо Порту, проведенні конференцій, семінарів, парад, засідань з актуальних питань, що стосуються Порту.

Такі ж зобов'язання покладені на начальника відділу маркетингу та реклами, а також прес-секретаря відповідно до їх посадових інструкцій.

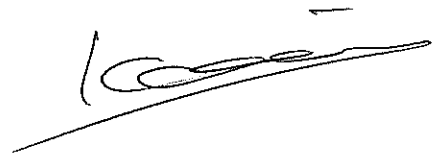
За договором індивідуального підряду № Б-29 від 15.06.2020, укладеним з Стоєвою Юлією Євгенівною, підрядник зобов'язується виконувати наступні роботи:

- виконувати роботи з просування бренду Порту в соціальних мережах;
- створювати графік публікацій на місяць;
- здійснювати професійне інформаційне оформлення соціальної мережі;
- створювати 15 текстів в місяць;
- розробляти щомісячно контент план на 30 публікацій;
- проводити один конкурс на місяць в аккаунтах компанії;
- забезпечити мінімальні: охоплення аудиторії – 160 000 унікальних користувачів; покази публікацій – 240 000 користувачів;
- вести статистику, аналіз та оформлювати звіти з ведення сторінки;
- проводити моніторинг близьких за тематикою груп, сторінок, сторінок і груп конкурентів;
- кросспостинг публікацій у Telegram канал Замовника.

Враховуючи, що на Підприємстві створений відділ маркетингу та реклами, ці обов'язки доцільно покласти на працівників зазначеного відділу.

Відповідно до актів виконаних робіт Зубко Юрієм Володимировичем було виконано робіт на загальну суму 223 708,33 грн з урахуванням ПДФО та інших обов'язкових зборів; Жуковським Віталієм Павловичем 185 668,86 грн з урахуванням ПДФО та інших обов'язкових зборів; Євсєєвою Ларисою Леонтіївною – 387 666,67 грн з урахуванням ПДФО та інших обов'язкових зборів; Стоєвою Юлією Євгенівною – 75 113,64 грн з урахуванням ПДФО та інших обов'язкових зборів.

На запит про надання пояснень від 22.12.2020 №33п заступником головного бухгалтера Алексєєвою Н.В. було надано наступну інформацію: *«Особи, які були відповідальними за укладання договорів індивідуального підряду з зазначеними у запиті особами, на теперішній час в ДП «МТП «Южний» не працюють, що унеможливорює надання пояснень».*

Інформація Алексєєвої Н.В. наведена у додатку 6 до аудиторського звіту.

Слід зазначити, що відповідно до частини 2 ст. 837 Цивільного кодексу України договір підряду може укладатися на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з **переданням її результату замовникові.**

Тобто, предметом цивільно правових відносин є сам результат праці. Тому цивільно правові договори застосовуються, як правило, для виконання разової конкретної роботи, що спрямована на одержання результатів праці, і у разі досягнення цієї мети договір вважається виконаним і дія його припиняється.

У договорах підряду, укладених Портом, не передбачений кінцевий результат, не зазначена індивідуально визначена робота, а визначена трудова функція за конкретною професією та посадою.

Висновок: укладання договорів підряду з переліком робіт (без визначеного обсягу робіт), які є трудовою функцією за конкретною професією та посадою, призвело до неефективних витрат на загальну суму **872 157,5 грн** внаслідок дублювання ідентичних обов'язків штатних працівників Підприємства.

2.2.5. Відсутність чіткого механізму визначення очікуваної вартості предмета закупівлі не сприяє прозорому вибору постачальника та може призвести до зайвих витрат

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua), за період з 01.01.2019 по 31.08.2020 Портом проведено 714 закупівель очікуваною вартістю 924 832,4 тис. грн, за результатами яких укладено договорів початковою сумою 832 112,8 тис. грн, що менше, ніж в 2018 році на 24,5 відсотка.

Слід зазначити, що частка конкурентних процедур у загальній кількості процедур закупівель щорічно зменшується. Так, у 2018 році частка конкурентних процедур становила – 91,6%, 2019 році – 86,5%, за 8 місяців 2020 року – 71 відсоток.

Питому вагу в структурі конкурентних процедур (за кількістю процедур) займають процедура «відкриті торги» та «відкриті торги з англійською публікацією», частка яких протягом 8 місяців 2020 року порівняно з 2018 роком зросла з 42,3% до 63 відсотків. Причина – внесення змін до законодавства про публічні закупівлі.

Основні показники, які характеризують стан операцій з проведення закупівель, наведено у таблиці 13.

Таблиця 13

Основні показники, які характеризують стан операцій з проведення
закупівель

тис. грн			
Показник	2018 рік	2019 рік	8 місяців 2020 року
Очікувальна вартість закупівель*	1 183 449	604 135	338 697,4
Загальна кількість процедур закупівель	538	424	290
Кількість конкурентних процедур*	493	367	206
Загальна початкова сума укладених договорів	1 102 810	529 723	302 389,8
Сума укладених договорів за результатами відкритих торгів та відкритих торгів з публікацією англійською мовою/ кількість	858 503/ 209	407 986,4/ 147	280 955/ 130
Економія, %	16,51	14,79	15,81
Кількість процедур відкритих торгів з економією менше 10%	123	81	60

*аналіз здійснений по завершених процедурах (без врахування відмінених(скасованих))

Також позитивним є зростання відсотка економії за відкритими торгами, хоча і спостерігається тенденція суттєвого зниження відсотка економії за відкритими торгами з англійською публікацією (2019 рік – 15,8%, 8 місяці 2020 – 8,99 відсотка).

Проведеним моніторингом укладених за період з 01.01.2019 по 31.08.2020 за результатами процедури відкритих та відкритих з публікацією англійською мовою торгів 277 договорів встановлено, що економія по 141 договору (або 51%) становила менше, ніж 10% очікуваною вартості предмета закупівлі.

Планування закупівель здійснюється структурним підрозділом, відповідальним за напрямок закупівель, на підставі заявок і технічних вимог, що надходять від підрозділів-замовників Підприємства, та у відповідності до річного плану закупівель та додатка до нього. Предмет закупівлі товарів, робіт та послуг визначається відповідальними працівниками підрозділів-замовників Підприємства, згідно з вимогами чинного законодавства у сфері публічних закупівель та вимогами, встановленими Уповноваженим органом.

Річний план закупівель формується відділом тендерних процедур згідно з вимогами чинного законодавства у сфері публічних закупівель на підставі заявок підрозділів-замовників Підприємства, за формами, що встановлюються законодавством України у сфері публічних закупівель, а також керуючись наказами та розпорядженнями директора Підприємства та голови тендерного комітету.

Як засвідчив аналіз проведених процедур закупівель, при формуванні ціни тендерної пропозиції учасники орієнтуються на очікувану вартість предмета закупівлі, тому обґрунтоване визначення розміру очікуваної вартості є дієвим механізмом заощадження державних коштів.

Враховуючи, що розрахунок очікуваної вартості предмета закупівлі не регулюється Законом України «Про публічні закупівлі» і здійснюється замовником самостійно, під час аудиту було надано запит від 15.10.2020 № 4 щодо надання до аудиту положення або іншого розпорядчого документа, який регламентує порядок визначення очікуваної вартості закупівлі товарів, робіт та послуг (у разі наявності).

Так, Положенням про організацію і проведення процедур (тендерних закупівель, допорогових закупівель та торгів з продажу) на ДП «МТП «Южний», який затверджено наказом в.о. директора від 10.04.2018 № 565, та Положенням про організацію і проведення закупівель, підготовку і укладання договорів в ДП «МТП «Южний», який затверджено наказом в.о. директора від 29.04.2020 № 513, передбачено лише, що очікувальна вартість визначається підрозділом-замовником без конкретизації алгоритму її розрахунку.

Листом від 19.10.2020 № 170-08/20230 начальником відділу ціноутворення підприємства О.О. Абдуллаєвою повідомлено, що: *«Алгоритм узгодження очікуваної вартості предмету закупівлі було визначено Положенням про організацію і проведення закупівель, підготовку і укладання договорів, затвердженням наказом по підприємству від 29.04.2020 № 513, тому визначення очікуваної вартості проводилось відповідальними підрозділами підприємства».*

Отже, чіткий алгоритм визначення (узгодження) очікуваної вартості розпорядчими документами Порту не передбачений.

Під час дослідження достовірності формування та визначення очікуваної вартості предмета закупівлі встановлено, що очікувана вартість товарів переважно визначається на підставі відповідей (комерційних пропозицій) суб'єктів господарювання на запити Порту, хоча і встановлені факти визначення очікуваної вартості без будь-яких обґрунтувань (закупівлі електричної енергії та природного газу).

Так, під час аудиту проведено *аналіз обґрунтування визначення розміру очікуваної вартості за окремими процедурами закупівель.*

Відповідно до річного плану закупівель на 2020 рік ДП «МТП «Южний» за процедурою відкритих торгів передбачена закупівля товару за ДК 021:2015:44510000-8: «Знаряддя».

Очікувальна вартість визначена на підставі комерційних пропозицій ТОВ «Інкос Лайн» (пропозиція від 12.05.2020 на суму 3 655, 5 тис. грн), ТОВ «БОККО» (пропозиція від 12.05.2020 № 1876 на суму 860,5 тис. грн), ТОВ «ЛД ІНВЕСТ» (пропозиція без номеру та без дати на суму 1 720,6 тис. гривень).

Рапортом відділу ціноутворення від 15.05.2020 № 170-08/9941, який підписано начальником відділу Абдуллаєвою О.О., очікувана вартість визначено в сумі 1 720,6 тис. грн (з ПДВ).

Відповідно до рапорту про затвердження процедури закупівлі від 02.06.2020 № 170-09/972, який підписано начальником РММ Бондра С.В.,

заступником начальника ТВГ Ткаченком В.В., начальником ВРР-2 Мельніком В.І., начальником СМТЗ Лапицьким В.І. та погоджено заступником директора з матеріально-технічного забезпечення Жуковим Д.І. та начальником відділу ціноутворення Абдулласвою О.О., визначено необхідність проведення процедури за предметом закупівлі 44510000-8 «Знаряддя» за процедурою відкритих торгів очікуваною вартістю 1 720,6 тис. грн (в т. ч. ПДВ). **Тобто очікувальну вартість визначено на підставі комерційної пропозиції ТОВ «ЛД ІНВЕСТ».**

Оголошення про проведення відкритих торгів на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель «ProZorro» за номером ID:UA-2020-06-16-002845-с.

До участі у закупівлі пропозиції подали наступні учасники: ТОВ «ЛД ІНВЕСТ» з ціною пропозицією 1 286,9 тис. грн, ТОВ «1001 ДРІБНИЦЯ» з ціною пропозицією 1 678,9 тис. гривень. За результатами аукціону цінові пропозиції не змінювались.

Повідомлення про намір укласти договір оприлюднено на вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель 10.07.2020.

За результатами проведених торгів переможцем визнано ТОВ «ЛД ІНВЕСТ», з яким Портом укладено договір від 29.07.2020 № Т/СН-113/20 на постачання ручного інструменту кількістю: 5 902 штуки, 29 наборів, 149 комплектів загальною вартістю 1 286,9 тис. гривень.

Отже, очікувана вартість предмета закупівлі визначена на підставі комерційної пропозиції підприємства-посередника, який визначений переможцем торгів, та зацікавлених у визначенні очікуваної вартості у завищеному розмірі.

Протягом 2019-2020 років за результатами процедури відкритих торгів з публікацією англійською мовою було визначено постачальником електричної енергії ТОВ «Енергетичне партнерство», з яким діяло 2 договори на загальну суму 69 563 412 грн:

- договір від 29.07.2019 № Т/ВТЕ-103/19 на суму 21 551 400 грн;
- договір від 12.11.2019 № Т/ВТЕ-222/19 на суму 48 012 012 гривень.

Відповідно до оборотно-сальдової відомості за розрахунками з ТОВ «Енергетичне партнерство» спожито електроенергії на загальну суму 55 452,7 тис. грн, оплачено за спожиту електроенергію – 51 943,3 тис. гривень. Станом на 31.08.2020 поточна кредиторська заборгованість становила 3 509,4 тис. гривень.

Згідно з рапортом про затвердження процедури закупівлі від 31.05.2019 № 10648, підписаним головним інженером Янішевським О.С. та головним енергетиком Лазебним Г.В., орієнтована вартість закупівлі електричної енергії (без зазначення обсягу) визначена у розмірі 22 104,0 тис. гривень.

Згідно з річним планом закупівлі та оголошенням UA-2019-06-10-001937-b за очікувальною вартістю у сумі 22 104 тис. грн

запланована закупівля електричної енергії обсягом 9 210 000 кВт*год, тобто за ціною **2 грн (без ПДВ) за 1кВт*год.**

Запитів до Торгово-промислової палати України або ДП «Держзовнішінформ» щодо отримання цін на товари, на підставі яких могла би визначатися очікувальна вартість, не надсидалось.

На запит Південного офісу Держаудитслужби від 07.12.2020 № 19п отримано пояснення головного енергетика Лазебного Г.В., відповідно до яких: *«Очікувальна вартість закупівлі електричної енергії (ціна за 1 кВт*год) визначались шляхом розгляду аналогічних закупівель в системі «Прозорро» та на підставі повідомлень в засобах масової інформації, що містять відомості про вартість електричної енергії».*

Пояснення наведено у додатку 7 до аудиторського звіту.

Слід зазначити, що на дату визначення очікувальної вартості та оголошення процедури закупівлі в Порту діяло 3 договори на постачання електричної енергії, які укладені за результатами процедури відкритих торгів 19.04.2019, 29.05.2019 та 07.06.2019, якими передбачалось та фактично здійснювалось придбання електричної енергії за ціною **від 1,59 до 1,62 грн (без ПДВ) за 1кВт*год.**

Тобто очікувальна вартість була визначена без врахування середньої ціни для споживачів на електричну енергію, яка склалась на ринку, та без врахування фактичних цін придбання.

Відповідно до оголошення UA-2019-06-10-001937-b тендерні пропозиції подали наступні учасники: ТОВ «Енергетичне партнерство» з ціновою пропозицією 21 551,4 тис. грн, ТОВ «Мегаватт Трейдинг» – 21 772,44 тис. гривень. Під час аукціону пониження кроку ціни учасниками не відбувалось.

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «Енергетичне партнерство», з яким укладений договір від 29.07.2019 № Т/ВТБ-103/19, предметом якого є поставка з 01.08.2019 по 31.12.2019 електричної енергії загальним обсягом 9 210 000 кВт*год на загальну суму 21 551,4 тис. гривень. Ціна за 1кВт*год визначена – **1,95 грн (без ПДВ).**

Аналогічно згідно з рапортом про затвердження процедури закупівлі від 31.07.2019 № 15274, орієнтована вартість закупівлі електричної енергії (без зазначення обсягу) **на 2020 рік** визначена у розмірі 49 548 тис. гривень.

Згідно з річним планом закупівлі та оголошенням UA-2019-09-10-001948-b за очікувальною вартістю у сумі 49 548 тис. грн запланована закупівля електричної енергії обсягом 20 645 000 кВт*год, тобто за ціною **2 грн (без ПДВ) за 1кВт*год.**

Запитів на комерційні пропозиції до Торгово-промислової палати України або ДП «Держзовнішінформ», на підставі яких могла би визначатися очікувальна вартість, не надсидалось.

На запит Південного офісу Держаудитслужби від 07.12.2020 № 19п отримано пояснення головного енергетика Лазебного Г.В., відповідно до

яких: «Очікувальна вартість закупівлі електричної енергії (ціна за 1 кВт*год) визначалась шляхом розгляду аналогічних закупівель в системі «Прозорро» та на підставі повідомлень в засобах масової інформації, що містять відомості про вартість електричної енергії».

Пояснення наведено у додатку 7 до аудиторського звіту.

Тобто очікувальна вартість була визначена без врахування середньої ціни для споживачів на електричну енергію на роздрібному ринку та без врахування фактичних цін придбання як безпосередньо Портом, так і іншими замовниками.

Відповідно до оголошення UA-2019-09-10-001948-b тендерні пропозиції подали наступні учасники: ТОВ «Енергетичне партнерство» з ціновою пропозицією 48 012 тис. грн, ТОВ «Мегаватт Трейдинг» – 49 548 тис. гривень. Під час аукціону пониження кроку ціни учасниками не відбувалось.

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «Енергетичне партнерство», з яким укладений договір від 12.11.2019 № Т/ВТЕ-222/19, предметом якого є поставка з 01.01.2020 по 31.12.2020 електричної енергії загальним обсягом 20 645 000 кВт*год на загальну суму 48 012 тис. гривень. Ціна за 1кВт*год визначена – **1,938 грн (без ПДВ).**

Статтею 20 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та статтею 6 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачені повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо здійснення моніторингу ринку електричної енергії, який забезпечується шляхом проведення аналізу та оцінки ряду параметрів (показників) функціонування такого ринку, визначених Порядком здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 14.09.2017 № 1120.

На виконання вимог законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про ринок електричної енергії» НКРЕКП оприлюднює результати моніторингу у формі Звіту з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії, зокрема публікує середньозважені ціни на електричну енергію за квартал.

За інформацією, що оприлюднена на офіційному сайті НКРЕКП, протягом 2019-2020 років на роздрібному ринку електричної енергії середньозважена ціна для споживачів категорії А (до якої віднесено Порт) у III кварталі 2019 року становила 1,82 грн за 1кВт*год (без ПДВ), у IV кварталі 2019 року становила 1,66 грн за 1кВт*год (без ПДВ), I кварталі 2020 року – 1,50 грн за 1кВт*год (без ПДВ), II кварталі 2020 року – 1,48 грн

за 1кВт*год (без ПДВ). Тобто спостерігалась тенденція до зниження ціни на електричну енергію.

Відповідно до ч. 2 ст. 632 Цивільного кодексу України зміна ціни після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом.

Відповідно до п. 5.4 договорів від 29.07.2019 № Т/ВТЕ-103/19 та від 12.11.2019 № Т/ВТЕ-222/19 ціна на електричну енергію може бути змінена у разі зміни ціни на електричну енергію на ринку, за умови, що зазначена зміна не призведе до збільшення суми, визначеної у договорі. При цьому Постачальник або Споживач підтверджує зміну ціни на електричну енергію відповідними документами, виданими Торгово-промисловою палатою України, та довідками, виданими ДП «Держзовнішінформ», дата яких відповідає місяцю року, в якому змінюється ціна на електричну енергію.

Відповідно до пункту 13.3 договорів від 29.07.2019 № Т/ВТЕ-103/19 та від 12.11.2019 № Т/ВТЕ-222/19 Постачальник зобов'язаний повідомити Споживача про будь-яке збільшення ціни.

Тобто, договором передбачені умови та механізм зміни ціни у разі підвищення ціни на ринку електричної енергії, але не передбачені обов'язки сторін щодо зниження ціни у разі падіння цін на ринку електричної енергії.

Відповідно до інформації Порту, наданої на запит Південного офісу Держаудитслужби, запити або звернення до ДП «Держзовнішінформ» або Торгово-промислової палати України з метою отримання інформації про коливання ціни на електричну енергію не направлялись.

На запит Південного офісу Держаудитслужби від 07.12.2020 № 19п щодо надання пояснення, яким чином визначалась очікувальна вартість закупівлі електричної енергії та чому договорами не передбачався механізм зменшення ціни на електричну енергію, отримано відповідь головного енергетика Лазебного Г.В., відповідно до яких: *«Очікувальна вартість закупівлі електричної енергії (ціна за 1 кВт*год) визначалась шляхом розгляду аналогічних закупівель в системі «Прозорро» та на підставі повідомлень в засобах масової інформації, що містять відомості про вартість електричної енергії»* та зазначено наступне:

- діючим законодавством не передбачена процедура визначення очікувальної вартості предмета закупівлі (товару);
- процедура закупівлі займає тривалий час, очікувальна вартість предмету закупівлі (товару) повинна бути не нижчою за ринкову для того, щоб закупівля відбулась і наше підприємство було забезпечено енергоносіями;
- ринкова вартість енергоносіїв визначається після проведення аукціону відповідно до Закону України «про публічні закупівлі».

Пояснення наведено у додатку 7 до аудиторського звіту.

Таким чином, внаслідок необґрунтованого визначення очікувальної вартості, не передбачення договором з ТОВ «Енергетичне партнерство» механізму зміни ціни у разі її зниження на ринку електричної енергії, не вжиття керівником заходів щодо перегляду ціни з урахуванням зміни ціни на ринку електричної енергії та придбання електричної енергії у ТОВ «Енергетичне партнерство» за цінами, що перевищують середньозважені ринкові, ДП «МТП «Южний» за період: вересень 2019 року – серпень 2020 року нераціонально використано державних коштів у сумі 8 484,2 тис. гривень.

Розрахунок наведено у додатку 8 до аудиторського звіту.

Під час аудиту встановлені систематичні випадки необґрунтованого відхилення найбільш економічно вигідних тендерних пропозицій, посилаючись на п. 4 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про публічні закупівлі» з наступних причин:

- учасник не підтвердив протягом одного робочого дня з дня проведення аукціону (оприлюднення інформації про відхилення цінової пропозиції попереднього учасника) вартість своєї тендерної пропозиції, що призвело до невиконання вимог ч. 1 Розділу 3 тендерної документації (17 випадків).

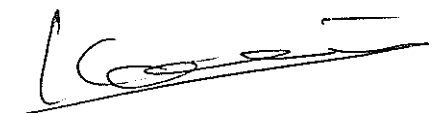
- учасник не надав протягом 2-х робочих днів з дня розкриття тендерних пропозицій зразки – еталони для вивчення якості та відповідності продукції встановленим в тендерній документації вимогам міждержавних стандартів з наданням усіх документів, які підтверджують якість товару, що суперечить Технічним вимогам Замовника (3 випадки).

Так, пунктом 4 ч.1 ст. 30 Закону України «Про публічні закупівлі» (в редакції, що діяла до 19.04.2020) було передбачено, що замовник відхиляє тендерну пропозицію в разі, якщо вона не відповідає умовам тендерної документації.

Частиною 1 Розділу 3 тендерної документації «Інструкція з підготовки тендерної пропозиції» передбачено наступне: *«Після електронного аукціону, учасник (найменший за ціною після проведення аукціону) протягом одного робочого дня з дня проведення аукціону підтверджує вартість своєї тендерної пропозиції шляхом прикріплення на вебпорталі Уповноваженого органу сканованої копії тендерної пропозиції, приведеної у відповідність до результатів проведеного аукціону.*

Загальна вартість прикріпленої сканованої копії тендерної пропозиції (за результатами аукціону) на вебпорталі Уповноваженого органу має чітко співпадати з ціною пропозиції учасника аукціону зазначеною у третьому раунді аукціону.

У разі, якщо пропозиція учасника (найменшого за ціною після проведення аукціону) або пропозиція наступного за ціною учасника у випадку відхилення найменшої за ціною пропозиції не змінювалась за результатами аукціону, такий учасник також обов'язково протягом одного робочого дня з дня проведення аукціону або з дня оприлюднення

інформації про відхилення цінової пропозиції попереднього учасника підтверджує вартість своєї тендерної пропозиції шляхом прикріплення на вебпорталі Уповноваженого органу сканованої копії тендерної пропозиції згідно Додатку ...».

Із зазначеного приводу є визначеною позиція Антимонопольного комітету України (рішення від 04.03.2020 №4186), в обґрунтування якої зазначено наступне:

Відповідно до статті 25 Закону України «Про публічні закупівлі» (в редакції, що діяла до 19.04.2020) тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель. Документ з тендерною пропозицією подається в електронному вигляді шляхом заповнення електронних форм з окремими полями, де зазначається інформація про ціну, інші критерії оцінки (у разі їх встановлення замовником), інформація від учасника про його відповідність кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, вимогам, визначеним у статті 17 цього Закону і в тендерній документації, та завантаження необхідних документів, що вимагаються замовником у тендерній документації. Документи, що підтверджують відповідність учасника кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, та документи, що містять технічний опис предмета закупівлі, подаються в окремому файлі. Електронна система закупівель автоматично формує та надсилає повідомлення учаснику про отримання його пропозиції із зазначенням дати та часу. Електронна система повинна забезпечити можливість подання пропозиції всім особам на рівних умовах.

Кожен учасник має право подати тільки одну тендерну пропозицію (у тому числі до визначеної в тендерній документації частини предмета закупівлі (лота). Отримана тендерна пропозиція вноситься автоматично до реєстру, форма якого встановлюється Уповноваженим органом. Тендерні пропозиції, отримані електронною системою закупівель після закінчення строку їх подання, не приймаються та автоматично повертаються учасникам, які їх подали.

Тобто, тендерна пропозиція – це інформація та документи, які учасник подає до кінцевого строку подання тендерної пропозиції.

Відповідно до ч. 1 ст. 26 Закону тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм з окремими полями, де зазначається інформація про ціну, інші критерії оцінки (у разі їх встановлення замовником), інформація від учасника процедури закупівлі про його відповідність кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, наявність/відсутність підстав, установлених у статті 17 цього Закону і в тендерній документації, та шляхом завантаження необхідних документів, що вимагаються замовником у тендерній документації. Отже, **Закон передбачає заповнення інформації про ціну саме в електронній формі,**

тому вимога щодо надання сканованої копії цінової пропозиції Законом не передбачена.

Таким чином, ненадання сканованих копій пропозицій після кінцевого строку подання тендерних пропозицій та до визначення переможця згідно з вимогами Закону України «Про публічні закупівлі» не є підставою для відхилення тендерної пропозиції.

Наприклад, згідно з річним планом закупівель на 2018 рік Портом оголошено (UA-2018-12-18-004515-с) проведення процедури відкритих торгів з англійською публікацією закупівлі товару за ДК021:2015:42410000-3: «Підйимально-транспортувальне обладнання» очікувальною вартістю **10 075,68 тис. гривень**.

Документи, на підставі яких була визначена очікувальна вартість, на запит від 15.12.2020 № 30 до аудиту не надані.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua), тендерні пропозиції подали 6 учасників, трьох з яких було допущено до аукціону: ТОВ «СПЕКТРЕЙДИНГ» з ціновою пропозицією 7 500 тис. грн, ТДВ «Верстатонормаль» 8 298,9 тис. грн; ТОВ «АЛЬФАВАЙЛ» – 8 300,4 тис. гривень.

Відповідно до протоколу засідання тендерного комітету щодо розгляду та відхилення тендерної пропозиції від 19.02.2019 № 117-2Г, пропозиція ТОВ «СПЕКТРЕЙДИНГ», яка була найбільш економічно вигідною, була відхилена з наступних причин: *«ТОВ «СПЕКТРЕЙДИНГ» не підтвердив протягом одного робочого дня з дня проведення аукціону вартість своєї тендерної пропозиції шляхом прикріплення на веб-порталі Уповноваженого органу сканованої копії тендерної пропозиції, приведеної у відповідність до результатів аукціону, що призвело до невиконання вимог ч. 1 Розділу 3 тендерної документації. Ненадання учасником тендерної пропозиції приведеної до результатів аукціону не дає можливості Замовнику визначити, що запропонований товар відповідає встановленим вимогам Замовника за номенклатурою та кількістю»*.

Слід зазначити, що вартість тендерної пропозиції ТОВ «СПЕКТРЕЙДИНГ» за результатами аукціону не змінювалась.

Кінцевим строком для подання тендерних пропозицій було встановлено 21.01.2019.

Таким чином, тендерна пропозиція за результатами аукціону, що надана після кінцевого строку подання пропозицій, не є складовою пропозиції учасника та не є документом, який надає переможцю згідно зі статтею 17 Закону, тому його відсутність або невідповідність умовам документації не можуть бути підставою для відхилення пропозиції Учасника. Зважаючи на викладене, **Порт неправомірно відхилив пропозицію ТОВ «СПЕКТРЕЙДИНГ» за вказаною підставою.**

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТДВ «Верстатонормаль», з яким укладений

договір від 13.03.2019 № Т/СН-27/19, предметом якого є поставка з 01.03.2019 по 31.12.2019 конвеєрних роликів 3-х видів на загальну суму **8 298,9 тис. гривень**.

Додатковою угодою від 16.08.2019 № 1 ціна договору зменшена до **7 957,2 тис. гривень**

Згідно з даними бухгалтерського обліку Порту за період дії договору розрахунки проведені у сумі **4 107,8 тис. грн** (або 51,6% суми договору), заборгованість станом на 01.01.2020 відсутня. Розрахунки проведено у сумі, яка є меншою за договірну через не забезпечення повного обсягу поставки конвеєрних роликів.

Пунктом 6.2.4 договору від 13.03.2019 № Т/СН-27/19 передбачено, що Порт має право зменшувати обсяг закупівлі Товару залежно від виробничої потреби. У такому разі, сторони вносять відповідні зміни до договору.

Пунктом 11.14 договору від 13.03.2019 № Т/СН-27/19 передбачено, що зміни та доповнення можуть бути внесені в порядку, передбаченому чинним законодавством України, за домовленістю Сторін, що оформлюється додатковими угодами до договору, які є певід'ємними частинами.

На питання, чому при наявності виробничої потреби не забезпечено повне виконання договору від 13.03.2019 № Т/СН-27/19, отримано пояснення старшого інженера портового флоту Советася С.О. від 17.12.2020 (який працював на посаді інженера відділу МТЗ), відповідно до якого: *«кількість ТМЦ, необхідне до закупівлі за договором від 13.03.2019 № Т/СН-27/19, було визначено підрозділом-заявником «механізація вагоноперекидача» виходячи із стану бюджету підрозділу на час формування рознарядки.*

Додаткова угода до договору на зменшення кількості закупованого товару не була оформлена з метою можливості закупівлі товару у випадку зміни бюджету та виробничої необхідності»

Пояснення наведено у додатку 9 до аудиторського звіту.

Отже, відхилення пропозиції ТОВ «СПЕЦТРЕЙДИНГ» через не надання після аукціону «оновленої тендерної пропозиції» є необґрунтованим та могло призвести (у разі виконання договору в повному обсязі) до нераціонального витрачання коштів у сумі 798,9 тис. гривень.

Загалом відхилення найбільш економічно вигідних пропозицій з причини ненадання Учасниками сканованих копій пропозицій після кінцевого строку подання тендерних пропозицій та до визначення переможця могло призвести (у разі виконання договорів в повному обсязі) до нераціонального витрачання Портом коштів у сумі 9 016,7 тис. гривень.

Реєстр тендерних процедур, під час яких необґрунтовано відхилені найбільш економічно вигідні пропозицій наведено у додатку 10 до аудиторського звіту.

Згідно з річним планом закупівель на 2018 рік Портом оголошено (UA-2018-03-14-000697-b) проведення процедури відкритих торгів з

англійською публікацією закупівлі товару за ДК 021:2015: 18110000-3 «Формений одяг» очікувальною вартістю 6 402,3 тис. гривень.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному загальнодержавному вебпорталі Уповноваженого органу з питань закупівель (prozorro.gov.ua), тендерні пропозиції подали 3 учасники, з яких 2 були допущені до аукціону: ТОВ «Спец-контакт» з ціною пропозицією 3 968,7 тис. грн, ТОВ «УКР ФЕСТ» – 6 100,8 тис. гривень.

За результатами розгляду пропозицій тендерним комітетом Порту визнано переможцем торгів ТОВ «УКР ФЕСТ», з яким укладений договір від 09.06.2018 № Т/СН-86/18, предметом якого визначена поставка форменого одягу на загальну суму 6 100,8 тис. гривень. Згідно з даними бухгалтерського обліку Порту договір виконаний в повному обсязі, заборгованість відсутня.

Відповідно до протоколу засідання тендерного комітету щодо розгляду та відхилення тендерної пропозиції від 14.05.2018, пропозиція ТОВ «Спец-контакт», яка була найбільш економічно вигідною, була відхилена з наступних причин: *«ТОВ «Спец-Контакт» не надав протягом 2 робочих днів після розкриття тендерних пропозицій зразки-еталони для вивчення якості та відповідності продукції встановленим в тендерній документації вимогам міждержавних стандартів, або інших нормативних документів, що суперечить технічним вимогам Замовника та не дає можливості встановити відповідність запропонованих товарів технічним вимогам підприємства»*.

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» (в редакції, що діяла до 19.04.2020) тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм з окремими полями, де зазначається інформація про ціну, інші критерії оцінки тощо та завантаження необхідних документів, що вимагаються замовником у тендерній документації.

Зразок товару не є частиною тендерної пропозиції, оскільки він не може бути завантажений до електронної системи закупівель, а надається поза системою. Закон не передбачає умов, за яких учасник повинен надати зразок предмета закупівлі. Тобто, ненадання такого зразка або ж його невідповідність не може бути підставою для відхилення тендерної пропозиції.

Вимога замовника надати зразок товару створює підґрунтя для можливого дискримінаційного підходу в оцінці тендерних пропозицій. Адже виникає можливість відхилити пропозицію учасника, яка повністю відповідає тендерній документації, однак з різних причин наданий зразок чомусь «не сподобався» замовнику.

Отже, така умова в тендерній документації суперечить статті 5 Закону України «Про публічні закупівлі», а саме принципам прозорості та відкритості здійснення закупівель, оскільки оцінка товару самим

замовником поза процедурами закупівель та межами електронної системи створює можливість для суб'єктивного підходу.

Зважаючи на викладене, відхилення пропозиції ТОВ «Спец-контакт» через ненадання після розкриття тендерних пропозицій зразків – еталонів є необґрунтованим та призвело до нераціонального витрачання коштів за договором від 09.06.2018 № Т/СН-86/18 у сумі 2 132,1 тис. гривень.

Загалом дослідженням встановлено 3 випадки відхилення найбільш економічно вигідних пропозицій з причини ненадання учасниками після розкриття тендерних пропозицій зразків – еталонів, що призвело до нераціонального витрачання Портком коштів у сумі 3 938,3 тис. гривень.

Реєстр тендерних процедур, під час яких необґрунтовано відхилені найбільш економічно вигідні пропозиції наведено у додатку 10 до аудиторського звіту.

Висновок: дослідженням встановлені прорахунки при проведенні закупівель на всіх стадіях: від визначення очікуваної вартості до визначення переможців.

Відсутність чіткого алгоритму визначення (узгодження) очікуваної вартості не сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів. Так, визначення очікуваної вартості за комерційною пропозицією посередницької структури, яка в подальшому є учасником торгів, не є ефективним механізмом через зацікавленість потенційного учасника у визначенні очікуваної вартості у завищеному розмірі.

Натомість відхилення найбільш економічно вигідних пропозицій з причини ненадання учасниками сканованих копій пропозицій (17 випадків) або зразків – еталонів товару (3 випадки) після кінцевого строку подання тендерних пропозицій та до визначення переможця суперечить вимогам Закону України «Про публічні закупівлі», що призвело до нераціонального витрачання Портком коштів у загальній сумі 3 938,3 тис. грн та може призвести (у разі виконання договорів в повному обсязі) до нераціонального витрачання фінансових ресурсів у сумі 9 016,7 тис. гривень.

2.2.6. Оцінка стану внутрішнього контролю

Оцінка системи внутрішнього контролю полягає у дослідженні сукупності внутрішніх правил та процедур контролю, що запроваджені керівництвом об'єкта аудиту для досягнення поставленої мети, забезпечення стабільного та ефективного функціонування об'єкта аудиту, дотримання внутрішньої господарської політики, збереження, раціонального та економного використання активів, викриття фальсифікацій та уникнення помилок, подання достовірної фінансової звітності.

Відповідно до п. 7.1 Статуту управління Підприємством здійснюють його органи управління. Органами управління Підприємства є директор Підприємства та наглядова рада Підприємства.

Призначення на посаду та звільнення з посади директора Підприємства здійснюється Уповноваженим органом управління, а після утворення наглядової ради – наглядовою радою Підприємства, шляхом укладання (розірвання) з ним контракту, у порядку, встановленому законодавством України (п. 7.3 Статуту).

Умовами контракту визначаються повноваження директора, умови матеріального забезпечення та відповідальність за виконання або неналежне виконання обов'язків керівником.

На момент завершення аудиту посада керівника Порту є вакантною. Керівництво порту здійснювалося виконуючими обов'язки директора порту.

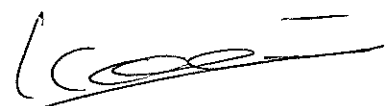
Відбір керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2008 року № 777.

Під час аудиту встановлено, що оголошення щодо проведення конкурсу на заміщення вакантної посади керівника ДП «Морський торговельний порт «Южний» не подано Міністерством інфраструктури України (джерело – офіційний сайт Міністерства – mtu.gov.ua), хоча зазначена посада є вакантною з 14.09.2016.

Тривале не призначення директора Підприємства, а саме: не укладання протягом 4-х років контракту з чітким визначенням прав, обов'язків і відповідальності директора, не сприяє належному функціонуванню системи внутрішнього контролю.

Система внутрішнього контролю на Підприємстві організована через виконання окремими структурними підрозділами функцій з контролю за відповідними напрямками діяльності. Так, з метою оцінки надійності та ефективності систем внутрішнього контролю, управління ризиками, управління та їх удосконалення створений відділ внутрішнього аудиту та контролю ДП «МТП «Южний», діяльність якого передбачає надання директору підприємства об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій для досягнення мети та цілей Підприємства шляхом здійснення аудитів діяльності структурних підрозділів Підприємства в повному обсязі або з окремих питань (на окремих етапах).

Одночасно відділом також виконуються контрольно-ревізійні функції через операційний контроль окремих операцій, перевірки правильності складання первинних документів, участь в інших заходах, що передбачають аналіз дотримання працівниками Підприємства вимог законодавства, внутрішніх нормативних документів Підприємства під час руху активів, їх використання, відображення операцій в обліку тощо.

З січня 2020 року відділ підпорядковано безпосередньо директору Підприємства, що має забезпечити незалежність та об'єктивність працівників відділу при виконанні поставлених завдань. Чисельність працівників відділу станом на 31.08.2020 – 5 осіб.

З метою контролю дотримання вимог чинного законодавства в сфері ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності у періоді перевірки діяла облікова політика, затверджена наказом Підприємства від 30.12.2019 №1609 «Про облікову політику», з аналізу якого встановлено, що облікова політика погоджена з Міністерством інфраструктури України та відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У зв'язку з переходом ДП «МТП «Южний» на звітування за міжнародними стандартами фінансової звітності облікова політика визначена за міжнародними стандартами фінансової звітності та введена в дію з 01.01.2019.

Згідно з п. 8.1 Статуту директор Підприємства затверджує організаційну структуру за погодженням з Уповноваженим органом управління.

Протягом дослідженого періоду неодноразово вносились зміни до організаційної структури Підприємства, зокрема:

наказом від 26.09.2017 № 1458 т.в.о. директора ДП «МТП «Южний» Інде Р.В, введеною в дію з 26.09.2017;

наказом від 10.10.2017 № 1517 в.о. директора ДП «МТП «Южний» Жуковським В.П.;

наказом від 01.11.2017 № 1639 т.в.о. директора ДП «МТП «Южний» Інде Р.В., введеною в дію з 01.11.2017;

організаційні структури, затверджені в.о. директора ДП «МТП «Южний» Жуковським В.П., введеними в дію з 02.01.2018, з 02.04.2018 та з 20.04.2018 (за наказами від 29.12.2017 № 2017, від 30.03.2018 № 534 та від 20.04.2018 № 610 відповідно);

організаційні структури, затверджені в.о. директора ДП «МТП «Южний» Яблунівським А.М., введеними в дію з 10.08.2018, 02.11.2018, з 24.11.2018, з 01.02.2019, з 01.04.2019, з 01.05.2019, з 27.05.2019, з 01.07.2019 (за наказами від 27.08.2018 № 1216, від 01.11.2018 № 1558, від 21.11.2018 № 1641, від 01.02.2019 № 151, від 01.04.2019 № 399, від 20.04.2019 № 476, від 27.05.2019 № 600 та від 01.07.2019 № 743 відповідно);

організаційна структура, затверджена т.в.о. директора ДП «МТП «Южний» Ковшарем С.П., введеною в дію з 01.01.2020 (за наказом від 02.01.2020 № 4);

організаційна структура, затверджена в.о. директора ДП «МТП «Южний» Олійником О.О., введеною в дію з 23.01.2020 (за наказом від 23.01.2020 № 72);

організаційна структура, затверджена в.о. директора ДП «МТП «Южний» Олійником О.О., та за погодженням Міністра інфраструктури України Криклія В.А. від 07.05.2020.

З перелічених організаційних структур, які діяли у період, що підлягав аудиту, Міністерством інфраструктури України погоджені лише організаційна структура від 10.08.2018 та від 07.05.2020.

На запит про надання пояснення від 26.11.2020 № 17п начальником ВО і ПО Фроловим Д.В. було надано наступну інформацію: *«Дійсно, організаційна структура підприємства має бути погоджена уповноваженим органом управління (Міністерством інфраструктури України). При цьому, у зазначеному періоді структури погоджувались МІУ двічі: 10.08.2018 та 07.05.2020. Вказівки щодо погодження інших організаційних структур з МІУ керівниками підприємства не надавались».*

Пояснення наведено у додатку 11 до аудиторського звіту.

Тобто, на порушення п. 8.1 Статуту організаційні структури Підприємства (окрім структури від 10.08.2018 та від 07.05.2020 року) не були погоджені з Уповноваженим органом управління – Міністерством інфраструктури України.

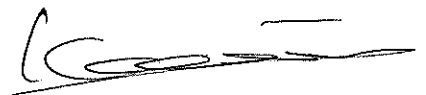
З огляду на результати державного фінансового аудиту, за досліджений період відповідальними особами Підприємства не в повній мірі здійснювався комплекс заходів з метою повного запобігання окремих негативних наслідків, які виникли в результаті фінансово-господарської діяльності, про що може свідчити інформація, викладена в інших розділах аудиторського звіту.

Так, під час аудиту встановлено непродуктивні витрати у сумі 4 990,78 тис. грн зі сплати штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, господарських зобов'язань тощо.

Так, протягом дослідженого періоду за прийнятими судовими органами рішеннями Портом здійснена оплата штрафів та пені на загальну суму **1 660,12 тис. грн**, серед яких:

- згідно з рішенням Господарського суду Дніпропетровської області від 24.06.2019 по справі № 904/1038/19, яке залишено без змін за результатами розгляду справи Центральним апеляційним господарським судом та Касаційним господарським судом Верховного суду України, внаслідок непроведення Портом своєчасних розрахунків з приватним підприємством «Кобо Плюс» за укладеним договором № Т/ВМ 145 від 15.11.2016 про ремонт тепловозу, стягнуто 837 322,92 грн, з яких: 659 103,52 грн – основна заборгованість, 98 496,00 грн – заборгованість з повернення забезпечувального платежу, 4 875,56 грн – пеня, 15 807,49 грн – 3% річних, 59 040,35 грн. - інфляційні втрати, а також витрати по сплаті судового збору у розмірі 12 560,08 грн та витрати на професійну правничу допомогу у розмірі 24 920,79 грн;

- згідно з рішенням Господарського суду Одеської області від 22.07.2019 по справі № 916/834/19, яке залишено без змін за результатами

розгляду справи Південно-західним апеляційним господарським судом та Касаційним господарським судом Верховного суду України, внаслідок незабезпечення Портом своєчасного вивантаження вагонів відповідно до умов договору від 01.03.13 № 1/230/СД/УП-79, на користь Акціонерного товариства «Українська залізниця» в особі Регіональної філії «Одеська залізниця» АТ «Українська залізниця» стягнуто 216 704,28 грн плати за користування вагонами, 207 858,48 грн збору за зберігання вантажу у вагонах, 6 392 грн судового збору;

- згідно з рішенням Південно-західного апеляційного господарського суду від 12.12.2019 по справі № 916/328/18, яке залишено без змін за результатами розгляду справи Касаційним господарським судом Верховного суду України, внаслідок транспортної події, яка сталася під час надання товариству з обмеженою відповідальністю «Енергорезерв» послуг з виконання маневрових робіт на залізничних колях верхнього та нижнього майданчиків ДП «МТП «Южний», на користь Товариства стягнуто майнової шкоди, судового збору за розгляд справи та витрати, пов'язані з проведенням судової експертизи, на загальну суму 281 808,77 грн;

- згідно з рішенням Господарського суду Одеської області від 15.11.2018 по справі № 916/1913/18, яке залишено без змін за результатами розгляду справи Південно-західним апеляційним господарським судом та Касаційним господарським судом Верховного суду України, внаслідок непроведення Портом своєчасних розрахунків з товариством з обмеженою відповідальністю «Імпорт Паркс Трейд» за укладеним договором № Т/СН-2/18 від 02.01.2018 про закупівлю товару, стягнуто 52 241,44 грн пені та витрати по сплаті судового збору у розмірі 112 442,82 гривні.

Крім того, за результатами перевірок, проведених контролюючими органами, Портом сплачено штрафні санкції (пені) у загальній сумі **3 330,66 тис. грн**, зокрема:

- за результатами перевірки Одеського управління Офісу великих платників податків ДФС, згідно з постановою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 21.02.2020 по справі № 815/3959/17, яке залишено без змін за результатами розгляду справи Касаційним адміністративним судом Верховного суду України, стягнуто на користь держави пені, нарахованої згідно з ІПР № 0005494914 за несвоечасну поставку товару від нерезидента Alekon holding AS (Естонія)) становить 2 644 649,43 гривень.

Отже, протягом періоду з 01.10.2017 по 31.08.2020 через непалежний стан внутрішнього контролю Портом понесені непродуктивні витрати на сплату штрафних санкцій та пені у загальній сумі **4 990,78 тис. гривень**.

Поряд з цим під час аудиту встановлено, що відповідно до рішень Господарських судів Одеської області та міста Києва з ПрАТ «Українська залізниця» за несвоечасну доставку вантажів на адресу ДП «Морський торговельний порт «Южний», стягнуто штрафи на загальну суму 2 440 961,1 грн, в тому числі на користь:

- ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча» – стягнуто 379 733,20 грн;
- ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» 54 738,40 грн;
- ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» 698 111,40 грн;
- ПрАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» 147 531,90 грн;
- ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат» 1 160 846,20 гривень.

Однак ст. 116 Статуту залізниць України передбачено що за несвоєчасну доставку вантажів і порожніх вагонів, що належать підприємствам, організаціям, установам, громадянам - суб'єктам підприємницької діяльності або орендовані ними, залізниця сплачує одержувачу штраф (якщо не доведе, що прострочення сталося не з її вини) у розмірі: 10 відсотків провізної плати - за прострочення на дві доби; 20 відсотків провізної плати - за прострочення на три доби; 30 відсотків провізної плати - за прострочення на чотири і більше діб. Зазначений штраф не сплачується, якщо вантаж не було вивезено одержувачем із станції впродовж доби після одержання повідомлення про прибуття вантажу або якщо в цей же термін одержувач не розкредитує перевізні документи на вантаж, що прибув. Залізниця не несе відповідальності за порушення термінів доставки, якщо порушення сталося внаслідок стихійного лиха або з інших, не залежних від залізниці обставин.

Положеннями ст. 130 Статуту залізниць України визначено, що право на пред'явлення до залізниці претензій та позовів у разі прострочення доставки вантажу має одержувач за умови пред'явлення накладної. За правилами ст. 133 Статуту залізниць України передача іншим організаціям або громадянам права на пред'явлення претензій та позовів не допускається, за винятком випадків передачі такого права вантажовідправником вантажоодержувачу або вантажоодержувачем вантажовідправнику. Передача такого права засвідчується переуступним підписом на документі (накладній, вантажній, багажній квитанції).

Відповідно до залізничних накладних ДП «Морський торговельний порт «Южний» на зворотному боці здійснено переуступний підпис про передавання права на пред'явлення претензій та позовів вантажовідправникам.

Отже, внаслідок передачі права на пред'явлення до залізниці претензій та позовів вантажовідправникам ДП «Морський торговельний порт «Южний» втратило можливість отримати додаткові доходи в сумі **2 440,9 тис. гривень**.

На питання, чому на порушення ст. 130 Статуту залізниць України ДП «Морський торговельний порт «Южний» не пред'явлено до ПрАТ «Українська залізниця» претензії та позови за прострочення доставки вантажу по залізничних (досильних) накладних, отримано пояснення

начальника ВРР-2 Процака Я.М., відповідно до якого: «ДП «МТП «Южний» не є власником вантажу або кінцевим отримувачем вантажу;

ДП «МТП «Южний» виступає лише отримувачем вагонів з вантажами на станції призначення за дорученням вантажовласників/експедиторів вантажу. Вказані умови прийняття вантажу вказані у Договорах з вантажовласниками або Експедиторами вантажів, а саме:

«Забезпечувати ритмічне завезення вантажів до Підприємства, відповідно до узгодженого місячного плану завезення вантажів в справних, чистих вагонах з повним комплектом залізничних документів, включаючи сертифікат якості або відповідності та митну декларацію на кожну партію вантажу.

Зазначати у залізничній накладній повне найменування вантажу та його ідентифікаційний код, у графі «Одержувач вантажу» – ДП «МТП «Южний», для «_____» за договором № 116-4Д/_____; експедитор на Підприємстві ТОВ «МЕТИНВЕСТ-ШІППІНГ».

- Розкредитування залізничних накладних здійснюється на особові рахунки вантажовласників/експедиторів вантажів, які самостійно вирішують усі питання щодо доставки вантажів до Підприємства. Саме вони несуть витрати, які пов'язані із процесом перевезень по Залізниці, без участі ДП «МТП «Южний». Вказані умови чітко обумовлені у Договорі з Вантажовласниками або Експедиторами вантажів, а саме: «Розкредитування залізничних документів здійснюється Підприємством за рахунок грошових коштів Експедитора, які знаходяться на особовому рахунку Експедитора з кодом платника філії «Єдиний розрахунковий центр» АТ «Укрзалізниця»».

- Згідно Договорів з Вантажовласниками та Експедиторами усі питання пов'язані з вантажем до його завезення на Підприємство, вирішуються вантажовласником або Експедитором і Залізницею самостійно, а саме:

«Погоджувати і вирішувати з морським перевізником, Залізницею та вантажоодержувачем, без участі Підприємства, усі питання і претензії, щодо якості і незбереження вантажу, у тому числі, викликані його особливими властивостями, до моменту завезення вантажу і з моменту його вивезення з Підприємства якщо ці питання та претензії виникли не з вини Підприємства. Вина Підприємства повинна бути підтверджена Експедитором документально».

- Так як власником та одержувачем вантажу у порту Южний фактично виступає Експедитор або Вантажовласник - всі оригінали залізничних накладних, після їх розкредитування працівниками Підприємства одразу видаються представникам вантажовласників/експедиторів разом з екземпляром сформованих карток обліку експортного вантажу, які свідчать про передавання вантажів під обробку Підприємством та настання моменту відповідальності

Підприємства. Таким чином, у Підприємства відсутні первинні документи (ст.130 Статуту) з якими ми Підприємство могло б звернутися до вантажовласників або Експедиторів з претензією.

-ДП «МТП «Южний» не виступає платником послуг за перевезення вагонів з вантажами від станції відправлення до станції призначення;

-Вантажовласники/експедитори вантажу самостійно слідкують за дотриманням термінів доставки вантажів до станції призначення.

Виходячи з вищевикладеного, ДП «МТП «Южний» не може вимагати від АТ «Укрзалізниця» сплати штрафів за несвоєчасну доставку вантажів за ст. 116 Статуту залізниць України. Тому, Підприємство, на підставі ст.133 Статуту залізниць України, за заявою вантажовласника/експедитора, оформляє переуступні підписи на залізничних накладних, що дозволяє вантажовласнику подати претензію/позов до АТ «Українська залізниця».

Пояснення наведено у додатку 12 до аудиторського звіту.

Під час попереднього контрольного заходу ДП МТП «Южний» були встановлені порушення порядку бухгалтерського обліку права постійного користування земельними ділянками в частині не відображення в обліку (або несвоєчасного відображення) та випадки оплати земельного податку за користування земельними ділянками, на яких розташовані об'єкти портової інфраструктури, які відповідно до Закону України «Про морські порти України» та розподільчого балансу від 13.06.2013 передано на утримання та використання на користь Южненської філії ДП «АМПУ».

Вимоги Південного офісу Держаудитслужби враховані, порушення обліку права постійного користування усунуті в повному обсязі. Врахування зауважень аудиторів щодо необхідності припинення права користування земельними ділянками, фактичним користувачем яких є Южненська філія ДП «АМПУ», дало можливість скоротити щорічні витрати на оплату земельного податку у сумі близько 1,0 млн гривень.

Так, відповідно до наданих до аудиту документів (витяги з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію іншого речового права, акти на право постійного користування) у постійному користуванні ДП «МТП «Южний» станом на 31.08.2020 знаходяться 20 земельних ділянок загальною площею 191,5899 га, за право користування якими сплачується земельний податок.

Станом на 31.08.2020 в постійному користуванні державного підприємства «Морський торговельний порт «Южний» продовжували перебувати наступні земельні ділянки, фактичним користувачем яких є інший суб'єкт господарювання – Южненська філія ДП «АМПУ»:

земельна ділянка (причал № 17) площею 2,6000 га, кадастровий номер 5111700000:02:003:0011;

земельна ділянка (причал № 39) площею 0,1588 га, кадастровий номер 5111700000:02:003:0012.

Щодо земельної ділянки площею 0,1588 га, кадастровий номер

5111700000:02:003:0012, то право постійного користування припинено відповідно до розпорядження Одеської обласної державної адміністрації від 01.09.2020 № 594/од-2020.

Таким чином, ДП «МТП «Южний» отримано від Міністерства інфраструктури України дозволу на припинення права постійного користування земельними ділянками, на частинах яких розташовані об'єкти портової інфраструктури, які відповідно до Закону України «Про морські порти України» та розподільчого балансу від 13.06.2013 було передано на утримання та використання на користь ЮФ ДП «АМПУ» (Южненська філія ДП «АМПУ»), **крім земельної ділянки площею 2,6000 га (під причалом № 17), кадастровий номер 5111700000:02:003:0011, за адресою: м. Южний, Одеська область (ділянка № 6).**

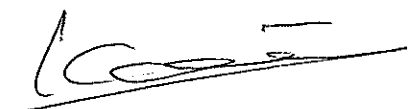
Щодо земельної ділянки площею 2,6000 га (причал № 17), кадастровий номер 5111700000:02:003:0011, то у постійному користуванні ДП «МТП «Южний» вона знаходиться на підставі Державного акта на право постійного користування земельною ділянкою серії ЯЯ № 205855 від 10.06.2009, виданого на підставі рішення Южненської міської ради від 29.05.2002 № 34-XXIV та від 24.04.2009 № 122-V, (категорія земель – землі транспорту, цільове призначення – J.12.02. Для розміщення та експлуатації будівель і споруд морського транспорту).

При цьому у Публічній кадастровій карті (<http://map.land.gov.ua>) відомості про земельну ділянку з кадастровим номером **5111700000:02:003:0011 відсутні.**

Водночас, відповідності до Публічної кадастрової карти, на території, де, згідно з Державним актом на право постійного користування земельною ділянкою серії ЯЯ № 205855 від 10.06.2009, має знаходитись земельна ділянка площею 2,6000 га (під причалом № 17), **фактично розміщені земельні ділянки комунальної власності різної площі.** Так, за інформацією Державного земельного кадастру про право власності та речового права на земельну ділянку, земельна ділянка під причалом № 17 (кадастровий номер 5122780500:01:003:0503) з 10.02.2017 належить на праві власності Визирській сільській раді та з 21.11.2017 року передана на праві оренди ТОВ «ГІС-Міндобрива» (код ЄДРПОУ – 36143538).

Відповідно до чч. 1-3 ст. 16 Закону України «Про Державний земельний кадастр»: *земельній ділянці, відомості про яку внесені до Державного земельного кадастру, присвоюється кадастровий номер; кадастровий номер земельної ділянки є її ідентифікатором у Державному земельному кадастрі; система кадастрової нумерації земельних ділянок є єдиною на всій території України.*

Згідно з ч. 6 ст. 16 Закону України «Про Державний земельний кадастр», *кадастровий номер скасовується лише у разі скасування державної реєстрації земельної ділянки.* Зміна власника чи користувача земельної ділянки, зміна відомостей про неї не є підставою для скасування кадастрового номера.

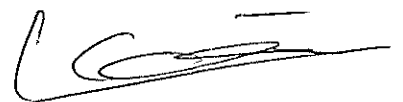
На запити ДП «МТП «Южний» до Управління Держземагентства (Держгеокадастру) у Комінтернівському районі Одеської області щодо надання витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та з'ясування причин відсутності кадастрового номера в публічній кадастровій карті отримано відповіді щодо:

- неможливості надання витягу з Державного земельного кадастру на зазначену земельну ділянку у зв'язку фактичним розташуванням земельної ділянки в межах Визирської сільської ради, а не в межах міста Южний (лист Управління Держземагентства у Комінтернівському районі Одеської області від 19.09.2013 № 13-13-02/2637, отримано ДП «МТП «Южний» 30.09.2013);

- розташування земельної ділянки з кадастровим номером 5111700000:02:003:0011 площею 2,6000 га, що належить ДП «МТП «Южний», в межах іншої земельної ділянки, яка перебуває у постійному користуванні Спільного підприємства «Трансінвестсервіс» товариства з обмеженою відповідальністю з іноземними інвестиціями згідно з державним актом на право постійного користування землею серії II-ОД № 001541, зареєстрованим в книзі реєстрації за № 429 від 13.03.2001, виданим на підставі рішення Комінтернівської районної ради від 23.01.2001 № 171-XXIII (лист Управління Держгеокадастру у Комінтернівському районі Одеської області від 15.01.2016 № 19-1503-99.11-454/2-16, лист Держгеокадастру від 26.04.2016 № 8-28-0.21-7327/2-16);

- неможливість надання витягу з Державного земельного кадастру у зв'язку з виявленням технічної помилки, допущеної у відомостях Державного земельного кадастру (в тому числі після перенесення інформації про земельні ділянки з державного реєстру земель та відомостей про інші об'єкти Державного земельного кадастру, що містяться в документації із землеустрою та оцінки земель, затвердженої та переданої до 1 січня 2013 до Державного фонду документації із землеустрою) в координатах поворотних точок (лист відділ Держгеокадастру у Лиманському районі Одеської Головного управління Держгеокадастру в Одеській області від 07.11.2017 № 8-15-0.220-4567/110-17). Крім того, зазначеним листом повідомлено Порт, що геометрія земельної ділянки перетинається з земельними ділянками з кадастровими номерами: 5122780500:01:003:0469, 5122780500:01:003:0503 (користувач – ТОВ «ТІС МІНДОБРИВА»), 5122780500:01:003:0504 (користувач – ТОВ «ТІС-РВІДА»), 5122780500:01:003:0466 (користувач – ТОВ з іноземними інвестиціями «Трансінвестсервіс»), 5122780500:01:003:0502 (користувач – ТОВ «ТІС-зерно»).

Слід зазначити, що на запит ДП «МТП «Южний» від 08.02.2013 № 1159/01/145/13 та від 11.05.2018 № 2376/03/145/18 до Южненської міської ради щодо територіального розташування земельної ділянки, яка знаходиться в постійному користуванні ДП «МТП «Южний», загальною площею 2,6 га для експлуатації та обслуговування промислових і

господарських об'єктів отримано відповідь, що «...дана земельна ділянка знаходиться за межами населеного пункту, але входить до меж міста Южного Одеської області на підставі інвентаризації земельних ділянок, що перебувають у постійному користуванні ДП «МТП «Южний».

Довідково: у зв'язку з реорганізацією ДП «МТП «Южний» шляхом виділу стратегічних об'єктів портової інфраструктури, іншого майна, прав та обов'язків стосовно них, відповідного до розподільчого балансу від 13.06.2013 та акта приймання-передачі від 13.06.2013 та утворення внаслідок виділу Державного підприємства «Адміністрація морських портів України», в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно 31.05.2014 на причал № 17 зареєстровано право господарського відання за ДП «Адміністрація морських портів України», про що внесено відповідний запис за № 6048812.

Користувачем причалу № 17 з 11.12.2008 є ТОВ «ТІС-МІНДОБРИВА» відповідно до Договору від 06.12.2005 № K23Y-44 (3003/12) «Про порядок використання частини цілісного майнового комплексу ТОВ «Трансінвестсервіс» - Причалу №17»

Відповідно даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно за ТОВ «ТІС-МІНДОБРИВА» 12.04.2013 зареєстровано право приватної власності (частка 1/1) на комплекс будівель на споруд в районі причалу № 17, про що внесено відповідний запис за № 646418.

Тобто, протягом дослідженого періоду ДП «Морський торговельний порт «Южний» понесено непродуктивні витрати у сумі 2 566 879,41 грн (ІІІ квартал 2017 року – 161 297,5 грн, 2018 рік – 792 611,24 грн; 2019 рік – 967 782,4 грн, 8 місяців 2020 року – 645 188,27 грн) на перерахування до бюджету м. Южний плати за користування земельною ділянкою, на якій розташовано нерухоме майно державного підприємства «Адміністрація морських портів України» (причал № 17).

Інформація щодо оплати ДП «МТП «Южний» земельного податку (орендної плати), за земельні ділянки, на яких розташовані будівлі та споруди сторонніх організацій, наведені у додатку 13 до аудиторського звіту.

Слід зазначити, що негативно на стан внутрішнього контролю впливає не створення на рівні Міністерства інфраструктури України передбаченої Статутом Наглядової ради Підприємства, а також відсутність регламентованих нормами Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторського комітету або відповідної передачі його повноважень в порядку вимог статті 34 зазначеного закону.

Висновок: за результатами проведеної оцінки система внутрішнього контролю Порту заслуговує умовно позитивну оцінку, система внутрішнього контролю є недостатньою для попередження всіх суттєвих порушень і недоліків у діяльності.

III. ВИСНОВКИ

За результатами аудиту встановлено, що система внутрішнього контролю на Підприємстві загалом функціонує на належному рівні, хоча й не забезпечує повного уникнення всіх недоліків та порушень.

Система внутрішнього контролю на Підприємстві заслуговує на умовно позитивну оцінку та потребує певного вдосконалення шляхом затвердження процедур внутрішнього контролю.

Тривале не призначення директора Підприємства, а саме: не укладання протягом 4-х років контракту з чітким визначенням прав, обов'язків і відповідальності директора не сприяє належному функціонуванню системи внутрішнього контролю.

Фінансові плани на 2018, 2019 та 2020 роки затверджувалися з порушенням термінів, встановлених абзацом другим частини другої статті 75 Господарського кодексу України.

Відповідно до даних фінансової звітності у 2017 році чистий прибуток становив 233 663,0 тис. грн, у 2018 році – 83 409,0 тис. грн, у 2019 році – 48 813,0 тис. грн, у I півріччі 2020 року – 365 675,0 тис. гривень.

Протягом дослідженого періоду вантажопереробка мала тенденцію до зростання (2017 рік – 11 580,7 тис. т, 2018 рік – 12 311,5 тис. т, 2019 рік – 15 152,3 тис. т, I півріччя 2019 року – 6 561,3 тис. т, I півріччя 2020 року – 10 588,2 тис. тонн). Основну частку усієї вантажопереробки (від 63,1 до 81,7%) займає руда (залізорудна сировина). Близько 70% усієї вантажопереробки становить експорт.

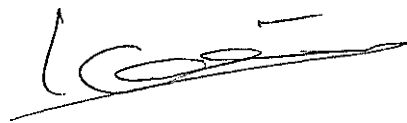
Результати аудиту виявили низку чинників як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, що мали негативний вплив на фінансовий результат діяльності Порту.

Протягом дослідженого періоду одночасно зі зміною керівництва Порту тричі вносились зміни до Стратегічного та Інвестиційного плану Порту до 2022 року.

Постійна зміна напрямів (завдань) розвитку Порту, суттєве зменшення капіталовкладень та, як наслідок, невиконання запланованих інфраструктурних проектів унеможливорює досягнення стратегічних цілей, зокрема забезпечення стійкої конкурентної переваги в обробці великотоннажних суден.

При зростанні фінансових та виробничих показників, акумулювання на депозитних рахунках близько 1 млрд грн зниження рентабельності активів та розміру капіталовкладень (2018 рік – 285 млн грн, 2019 рік – 170,7 млн грн, I півріччя 2020 року – 25 млн грн) свідчить про наявність тенденції на задоволення лише поточних потреб, не направлених на розвиток виробництва, що може призвести до втрати конкурентоспроможності.

Наразі при наявності конкурентної переваги у вигляді географічного розташування та глибин біля причалів, упродовж останніх 5-ти років керівництвом Міністерства інфраструктури України та керівництвом Порту

не приділяється увага технологічному середовищу, яке стрімко змінюється та вимагає модернізації інфраструктури Порту для обслуговування великотоннажних суден.

Так, у разі днопоглиблення операційної акваторії групи терміналів «ТІС» існує ризик втрати конкурентної переваги на ринках надання портових (стивідорних) послуг, а саме: послуг із перевалки вугілля, руди, чавуну, прокату у морському порту «Південний» («Южний») перед ТОВ «ТІС – РУДА», ТОВ «ТІС – ВУГІЛЛЯ».

Поряд з незабезпеченням виконання показників Стратегічного та Інвестиційного планів з розвитку, керівництвом ДП «МТП «Южний» протягом 2017-2019 років без передбачення фінансовими планами на відповідний рік укладено 3 договори з ТОВ «Новітні обладнання» на загальну суму **133 964,6 тис. грн** на здійснення заходів з проектування та впровадження комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою.

Дослідженням встановлено, що договори з ТОВ «Новітні обладнання» від 16.10.2018 № Т/СН-191/18 та від 19.12.2018 № Т/СН-259/18 на загальну суму **67 742,2 тис. грн** укладені за результатами тендерних процедур, проведених з порушенням вимог Закону України «Про публічні закупівлі», а крайній договір на придбання системи відеоспостереження в 2019 році вартістю **65 890,7 тис. грн** було укладено без врахування потреб Порту, що при умові виконання та оплати може призвести до неефективних витрат на відповідну суму.

Слід зазначити, що хоча спеціалізованою експертною організацією кошторисна вартість проектування та впровадження комплексної системи відеоспостереження з відеоаналітикою підтверджена у сумі 110 330,677 тис. грн, очікувальна вартість закупівлі була визначена у сумі 135 489 тис. грн, що в подальшому призвело до укладання договорів на суму, яка на **23 651,62 тис. грн** перевищує проєктно-кошторисну вартість послуг (з урахуванням матеріалів та всіх супутніх витрат).

Відсутність чіткого алгоритму визначення (узгодження) очікуваної вартості (в т.ч. на суму, що перевищує проєктно-кошторисну документацію) не сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів.

Факт необґрунтованого визначення очікуваної вартості, що призводить до придбання товарів за цінами, що перевищують середньоринкові, є непоодиноким. Так, необґрунтоване визначення очікуваної вартості закупівлі електричної енергії, не застосування механізму зміни ціни у разі її зниження на ринку електричної енергії, не вжиття керівником заходів щодо перегляду ціни з урахуванням зміни ціни на ринку електричної енергії призвело до придбання електричної енергії у ТОВ «Енергетичне партнерство» за цінами, що перевищують середньозважені ринкові. Як наслідок, ДП «МТП «Южний» за період вересень 2019 року - серпень 2020 року нераціонально використано фінансових ресурсів у сумі **8 484,2 тис. гривень**.

Прорахунки при проведенні закупівель встановлені не лише на стадії визначення очікувальної вартості, а і на стадії оцінки пропозицій Учасників, визначення переможців та виконанні договорів.

Так, відхилення найбільш економічно вигідних пропозицій з причини ненадання Учасниками сканованих копій пропозицій (17 випадків) або зразків-еталонів товару (3 випадки) після кінцевого строку подання тендерних пропозицій та до визначення переможця суперечить вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» призвело до нераціонального витрачання Портом коштів у сумі **3 938,3 тис. грн** та може призвести (у разі виконання договорів в повному обсязі) до нераціонального витрачання фінансових ресурсів у сумі **9 016,7 тис. гривень**.

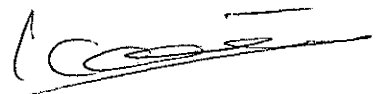
При наявності коливань ціни природного газу на ринку зміни до договорів закупівлі природного газу в частині ціни за 1 куб.м вносились лише у разі підвищення ціни, у разі зниження ціни – зміни до договору не вносились. Не здійснення своєчасного перегляду цін з урахуванням зміни ринкової кон'юнктури призвело до придбання природного газу за цінами, що значно перевищували середні ціни на ринку природного газу у відповідному періоді та до нераціонального використано коштів у сумі **5 496,4 тис. гривень**. Крім того, в січні 2019 року придбано природного газу на суму, що на **5 912,5 тис. грн** перевищує суму, передбачену договором від 17.08.2018 №Т/ВТЕ-122/18 до/без проведення процедур, визначених Законом України «Про публічні закупівлі».

Через неналежний стан внутрішнього контролю протягом періоду з 01.10.2017 по 31.08.2020 Портом понесені непродуктивні витрати на сплату штрафних санкцій та пені у загальній сумі **4 990,78 тис. гривень**. Поряд з цим, в результаті передачі права на пред'явлення до залізниці претензій та позовів вантажовідправникам, ДП «Морський торговельний порт «Южний» втратило можливість отримати додаткові доходи в сумі **2 440,9 тис. гривень**.

Портом понесено непродуктивні витрати з утримання земельних ділянок, на яких розташовано нерухоме майно іншої юридичної особи – ДП «АМПУ» та фактичними користувачами яких є термінали групи ТІС на загальну суму **2 616,8 тис. гривень**.

Наявність в обліку Порту станом на 31.08.2020 об'єктів незавершених капітальних інвестицій, які не відповідають критеріям визнання активу, встановленим Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», на загальну суму **15 915,87 тис. грн** свідчить про неякісне проведення інвентаризацій, під час яких інвентаризаційною комісією не визначена необхідність та доцільність добудови незавершених об'єктів та не надані пропозиції щодо їх списання.

Укладання договорів підряду з нереліком робіт (без визначеного обсягу робіт), які є трудовою функцією за конкретної професією та посадою призвело до неефективних витрат на загальну суму **872,2 тис. грн** внаслідок дублювання ідентичних обов'язків штатних працівників Підприємства.

IV. Рекомендації

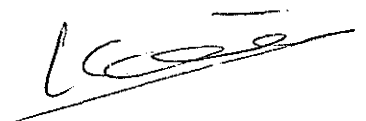
Підсумовуючи результати аудиту, вважаємо за необхідне рекомендувати перелік заходів, необхідних для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та покращення фінансових результатів діяльності Порту, а також приведення у відповідність до вимог чинного законодавства його обліку та звітності, а саме:

Рекомендації на рівні Міністерства інфраструктури України:

1. Прискорити утворення наглядової ради, що є обов'язковим для ДП «Морський торговельний порт «Южний».
2. Організувати нараду з керівником Порту для обговорення причин, з яких Стратегічний план розвитку до 2023 року не виконується, та надати окреме доручення, яким визначити конкретні заходи та терміни для досягнення стратегічних цілей.
3. Прийняти окремий розпорядчий документ, яким буде чітко визначено умови оплати праці, зокрема умови нарахування премій та заохочень, виконувачами обов'язків керівників державних підприємств, з якими не укладався контракт.
4. При покладанні обов'язків керівників на окремих працівників підприємств в наказах зазначати умови оплати їх праці та відповідальність за невиконання заходів Стратегічного та Інвестиційного планів розвитку.

Рекомендації на рівні Підприємства:

1. Усунути недоліки і порушення порядку ведення бухгалтерського обліку, виявлені за результатами аудиту. За результатами розгляду аудиторського звіту розробити, затвердити та прийняти до виконання План заходів з впровадження рекомендацій Держаудитслужби з визначенням відповідальних осіб та термінів впровадження за кожною рекомендацією.
2. Актуалізувати організаційну структуру. Привести у відповідність до організаційної структури штатний розпис на 2021 рік. Погодити організаційну структуру з Міністерством інфраструктури України. Оптимізувати кількість керівних посад та збалансувати систему оплати праці керівників різних структурних підрозділів Порту.
3. Розробити розпорядчий документ щодо механізму розрахунку очікуваної вартості предмета закупівлі, зокрема щодо запиту комерційних пропозицій вітчизняних виробників або офіційних представників виробників (у разі наявності). Врахувати рекомендації Примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275.

4. Передбачати в договорах на поставку природного газу та електричної енергії обов'язок Постачальника знижувати ціну у разі її коливання на ринку.

5. Здійснити заходи щодо припинення дії договору на придбання системи відеоспостереження від 16.10.2019 №Т/СН-183/19. Привести наявні в Порту системи відеоспостереження в єдиний функціонуючий об'єкт.

6. Провести службове розслідування в частині не виявлення 23 позицій системи відеоспостереження замкнутого типу (інв. №77059), у разі підтвердження факту нестачі - встановити відповідальних та забезпечити відшкодування.

7. Для запобігання відволікання обігових коштів передбачити посадовими інструкціями начальників структурних підрозділів – ініціаторів закупівлі матеріальну відповідальність за придбання основних засобів, нематеріальних активів та запасів, які більше року не використовуються в виробничій діяльності через відсутність потреби.

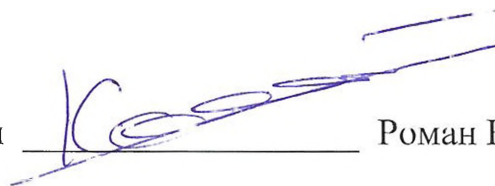
8. У разі наявності фактів недотримання залізницею термінів доставки вантажу, самостійно здійснювати стягнення передбачених Статутом залізниці штрафів.

9. Врахувати у фінансовому плані на 2021 рік списання об'єктів незавершеного будівництва, які втратили актуальність та не відповідають критеріям визнання активу.

10. Здійснити заходи з припинення права постійного користування земельною ділянкою площею 2,6000 га (причал 17), кадастровий номер 5111700000:02:003:0011, на якій розташовано нерухоме майно державного підприємства «Адміністрація морських портів України» (причал №17), фактичним користувачем якого є приватні суб'єкти господарювання.

Аудиторський звіт складений на 83 х аркушах в 2 х примірниках.

Начальник відділу контролю
у галузі промисловості, енергетики,
транспорту та фінансових послуг
Південного офісу Держаудитслужби

Роман КОШЕЛЬ